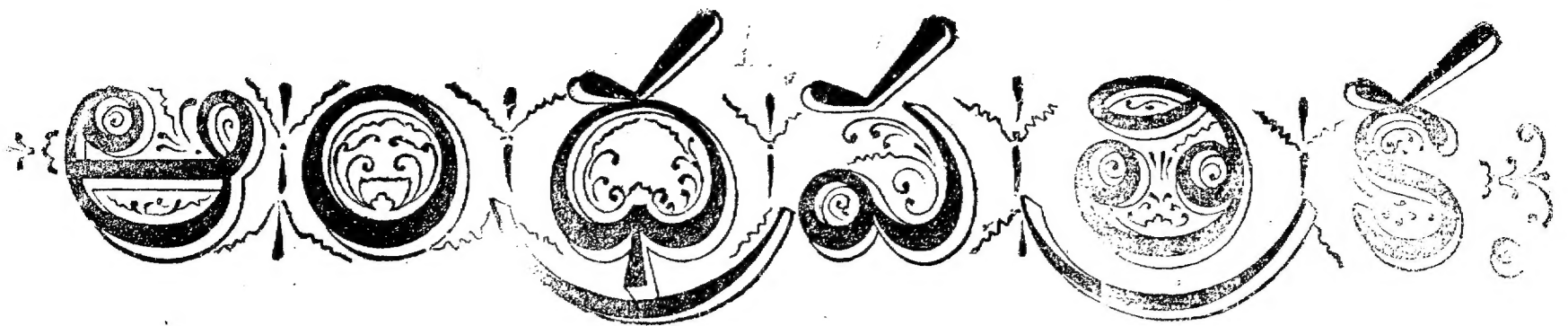

Register No. M. III8.

Post Box No. 212.

వి డి వ త్రి క 1-కి 0-1-6

Telephone No. 544.

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol 1 } చెన్నపట్టణము 1924 వ సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 11-వ తేది సోమవారము } No 100
సంపుటము ౧౦ } రుధిరోద్ధారి నామ సంవత్సరము, మాఖమాస శుద్ధ షష్ఠి E. } సంచిక ౧౨౦

CALENDAR AMRUTANJAN CALENDAR

with a three coloured halftone Picture of

“MAHATMA GANDHI”

1924 ఆమృతాంజనము క్యాలండరు 1924

గాంధీ మహాత్ముని

పటము రంగులతో ముద్రింపబడియున్నది.

క్యాలండరు 1-కి వెల 0-4-0.

పి. టి. సహా 0-6-0.

వెంటనే వ్రాసికొనవలెను.

ఆమృతాంజనము డిపో, 6, తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు లేక 109 ప్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

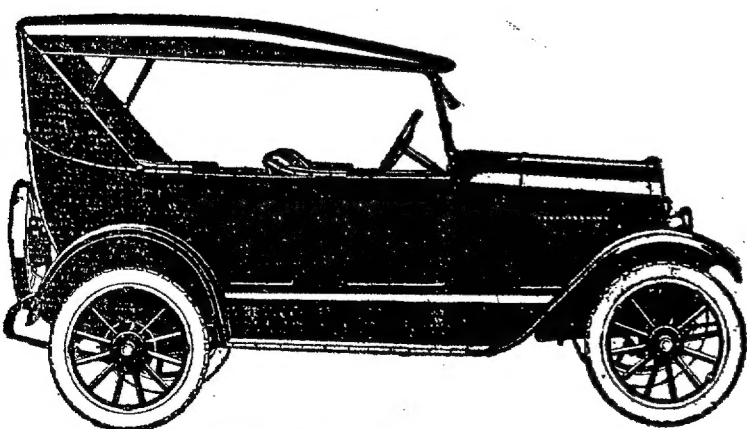

డూరన్టు

డూరన్టు గడచిన 35 సంవత్సరములనుండి వలుమోస్తరులలో బాడ్లను తయారుచేయుచున్నను కడపట ఎట్టిలోపములులేక మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన బండిని తయారుచేయ గలిగెను, దానికే తనజేరును పెట్టెను, ఆబండియే

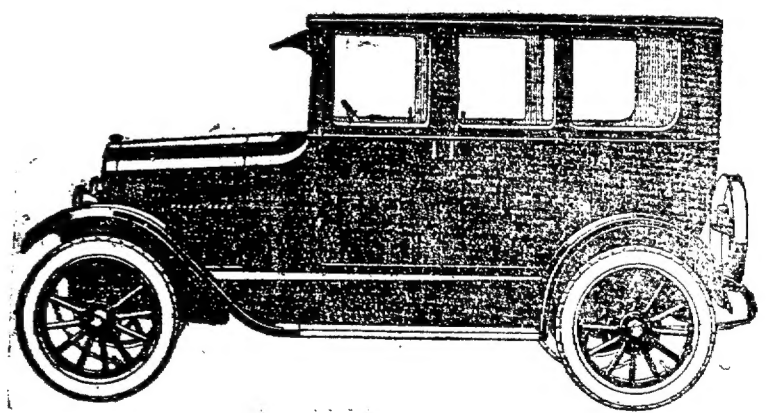
డూరన్టు అని పిలువబడుచున్నది.

రగ్ బి 15.6

రగ్ బి టూరింగు

... రూ 3,000

రగ్ బి సెడాన్

... రూ 4,500

స్వాభావికమైన గురుతులు

కంటినెన్టల్ రెడ్ సీలు మోటారు.

సిమ్పు నై టెన్షన్ మాగ్నెటో.

ఆటో-లైట్ ఎలెక్ట్రిక్ స్టార్టింగ్ థి.

స్పయిసరు యూనివర్సల్ జాయింట్లు.

టిమ్ కెన్ ఆక్సెల్సు, బేరింగులు.

స్టూఆర్టును వ్యాకువమ్ ఫిట్ టాంకు.

ధ ర లు

కూప్

... రూ 4,250

కమ్మ్యుయల్ చస్సిస్

... ,, 2,300

SPENCER & Co. Ltd. MADRAS & BRANCHES

అతిసందర్భమైన బంగారుగాజులు దొరకు భవనము

ఏమో పురు గాజులుగాని యే కొలతలో నైనను అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి.

హాజరులో లేనిది అతిరక్తంలో కయ్యవచ్చేసి యుండును.

మోనాస:

ఇది 2 1/2 సకరము మొదలు 6 సకరము వరకు తయారగును.

చేదారము సహా మహారి జరి 1-కి రు 10

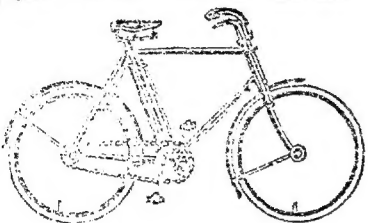
మంగుళూరు:

ఇది 5 సకరము మొదలు 10 సకరము వరకు తయారగును.

మహారి జరి 1-కి రు 25 లు.

ఒకదాని ఆర్డరు నిచ్చిన మీరే తక్కువ రేరువార అనేక ఆర్డరులు యిత్తురను నమ్మకము మాకు గలదు.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ, నగవర్రులు, 25 చైతానిబాకలోడు - మద్రాసు.

ఆ చంట అండు కో,

23 బాడ్వే, మదరాసు.

సూపర్ సైకిల్ డబ్బుల కొత్తరకంపైర్లుతో	రూ	77-8-0
అలెగ్జాండ్రా సైకిల్స్ ఎలెక్ట్రిక్ బోస్టెన్తో చేసిన ఏవన్ ఆర్కు పైర్లుతో సహా		97-8-0
రాయల్ సెం 5 సైకిల్ డబ్బుల పైర్లుతో సహా		100-0-0
రాయల్ సెం 11 సైకిల్ డబ్బుల జీన్ బాగ్ పైర్లుతో సహా		105-0-0
బ్యాన్ ఆన్ సూబర్ అడ్వాంస్ మోడల్ డబ్బుల కొత్తరకంపైర్లుతో సహా		102-8-0
చేస్ సైకిల్ డబ్బుల కొత్తరకంపైర్లుతో		135-0-0
రాయల్ సైకిల్ బి. ఎస్. ఏ. ఫిట్టింగుతో		137-8-0
క్వాల్టీ సాపులర్ సైకిల్స్ డబ్బుల కొత్తరకంపైర్లుతో		185-0-0
రిజిస్టర్డ్ వర్క్ సైకిల్స్ నికెల్ సాపులర్ సామానుతో		187-8-0
బి. ఎస్. ఏ. సైకిల్		195-0-0

సైకిల్స్ అన్నింటితోను పుపున్న, టూల్ సంచిన్నీ ఫ్రీగా సప్లయ చేయబడును. 3 సంవత్సరములు మొదలుకొని 10 సంవత్సరములవరకును గారంటీ కూయబడును.

మీరు పెజిటాల్ నబ్బును ఉపయోగించితిరా?

లేకపోయిన, యిప్పుడే ఉపయోగించుకు ప్రారంభింపుడు.

తెలుపు, పరిశుభ్రత, రసము, మున్నగువాటికి పేరు పోయినది.

తై దులు పరిశుభ్రము, తెలుపు, సువాసనలేనట్టి నబ్బునే వాడకలె నని సలహా నిచ్చుటను జ్ఞప్తియందుంచుకొనుడు.

ఉప్పనీటిలో కూడ నురుగు ధారాళముగా వచ్చును.

ధరలకు యితర వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు:

The Business Manager, Kerala Soap Institute, Calicut.

(1) నయముగా దొరకు యిదే మాదిరి నబ్బులను వాడుటను మానుడు.

SOLE AGENTS:
Messrs. ADAM HAJEE MOHAMED SALT,
No. 7, Bunder Street, G. T., Madras.

For Madras and Chingleput.

Messrs. D. V. NAIK BROS.,
Calicut.

For Malabar, S. Kanara, Salem,
Trichinopoly, Cochin, Travancore,
Bangalore, Mysore
Coimbatore and the Nilgiris.

AVOID CHEAP IMITATIONS.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయమున దొరకు అమూల్య గ్రంథములు

తిలక్ మహాశయిని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు. (మా॥ సత్యనాథాచార్య విరచితము)	...	2	4	0
హిందీ బాలశిక్ష (తెనుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీనేర్చుకొనుటకు అనుకూలమగునట్లు వ్రాయబడినది)	...	0	6	0
హిందీ మొదటివాచకము డిటో	...	0	6	0
ఆంధ్రోద్యమము - మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు కీర్తనములు చిత్రపటములు కలిగినది	...	1	8	0
ఆరాధనవిధి 0 4 0 ఆత్మజ్ఞానా సంఘము (శరీరము విడిచిన తరువాత ఆత్మస్థితి)	...	0	8	0
శబ్దకోముది (నిఘంటువు జేబులోనిముద్రనది)	...	1	4	0
హిందీ తెలుగు వ్యాఖ్య ద్వితీయ వెల 1-0-0 సంగీత శమంతకముని	...	వెల	0-8-0	
ఆంధ్రప్రదేశ్ పాఠశాలము - పద్యకావ్యము. కవిత్వము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూట పట్టుచున్నది. నల్లనలు మొదలు ఈ గ్రంథమును తేవట్ల పాఠకుల కొకపద్యము చదివిన మది జనింపదు.	...	1	0	0

అంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, 7, లెంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు.

బెజవాడవైశ్యసభ

4 వేది సాయంకాలము నుమారు మూడుగంటలవేళకు బెజవాడ శ్రీ కృష్ణకాళహస్తి అన్నసత్రము మేడమీదను బెజవాడ శ్రీ వైశ్యసభ (కమిషను, వైశ్యసభ) (శ్రీ యోగానందస్వామివారి (పూర్వపు ఆశ్రమంలో శోట ముఖ్యులైన గారు భూస్వాములు భవాద్యులు - చిత్తూరు) (పోతానావాచి మహారాజు వేణుగోపాలరావు వారి యధ్యక్షతక్రింద ఒక సభ గావించిరి. అందు శ్రీ స్వామివారు ఒక పుష్పాన్ని మిచ్చిరి. ఆ పుష్పాన్ని వైశ్యులకు వేదమును చెప్పి యిచ్చి కర్మాధికారులను గురించి అక్కడ అచరణలో పుండుటచే కర్మలభములను ప్రకటించుచు వైశ్యులు భవాద్యులు యిచ్చి కర్మాచరణయందు యుద్ధవైశ్యులగురించి చర్చించి ఆ కర్మలభికారు మొందిరి. ఇందువిషయము లోగా కొంతకాలము కేంద్రము లోను ఆత్మార్థి లక్ష్మీవరసినా సోమయాజులు గారు వైశ్యులను వృద్ధికోరకు యెట్టి పాట్లుబడినది కన్పించినది. వచ్చినది వైశ్యులమునకు ఎంత పుష్పకారముచేసినది చెప్పుచు వారు చేసినది తాము కొనసాగిన పుష్పకారమును అందుకు తమ కీర్తికొని పాట్లుబడుచున్నది చెప్పిరి. ప్రస్తుతకాలమున వైశ్యులు కర్మయందు నిర్లక్ష్యముగానున్నందు విశ్వరూపులు గా నుండుటకు వారి పూర్వులు చేసిన సుకర్మలయొక్క ఫలితమే అని చెప్పిరి. ప్రస్తుతమున వైశ్యుల కర్మకర్మము నిరసేచ్ఛుటకు విద్యాలోపముచే కేవలము కష్టసంపాదకులై వైశ్యులకు దూరమగుచున్నారని చెప్పిరి. ప్రస్తుతము అట్టి లోపము పద్ధతులు అనుటకు బెజవాడ శ్రీ వైశ్యసభ ఒక వేదకాస్త్రపాఠశాలనుండి విద్యుత్తపనగాని అభివృద్ధికి రానిన్ని కేవలము (వైశ్య ఆర్థికయందు మునిగి లేకుండుటకు) (వైశ్యులతో పాటు వైశ్యులమునకు చెక్కుబడ్డ వేదవోదిక కర్మయందుకూడ కర్మ తీసికొన్నయెడల ఇహమందును పరములందును ఈ కలమునందు జన్మించినవారు పాపము నొందురు రనిన్ని చెప్పి వారు శ్రీ స్వామివారి పుష్పకారము చాలా ఘాటముగాను తీవ్రముగా నుండుటచే వైశ్యకమములు ముగిలతో బాగా వాటి కార్యనిర్వాహకమును (పోతానావాచి శోట) వెంటనే అతగా యీ మామూననుండు కుక్కపక్షమును ననేక వేదకాస్త్రపాఠశాలను ఏర్పాటుచేసి ఒకపాఠశాల నెలకొల్పుటకు తీర్మానించిరి.

మరిన్ని సకలపాఠశాలలోనుండి ఒకసంవత్సరము వరకు అధ్యయనములుగాను, యిందుకు వాగ్ధూమ, అంగారు, గోవు బాలశిక్షయ్యగారు, విస్సంశెట్టి వెంకటరత్నం గారు, నందూరు వేణుగోపాలరావుగారు, జవ్వాజు పుల్లయ్యగారు, తమ్మన శారాజులూరిగారు వగైరాలు విరాళములు చేసిరి. అంత ఒక సంవత్సరమునకు ఏర్పాటు చేసినయెడల దరిమిలను జరుగు విషయమై ఇచ్చిందు అందునేమోనని కొందరు కేంకంపగా ముగియవ శారాయజులూరిగారు చెప్పిరి. నడవగా "బెజవాడలోనుండు వైశ్యకమములు సాధ్యమయినంత ద్రవ్యమును ఈ కంవత్సరములో పసకూర్చి కాళ్యాయగా ఆపాఠశాల జరుగు ఏర్పాటు చేయకగాని, లేక శ్రీ కృష్ణకాళహస్తి అన్నసత్రం కుమిటివారు వైశ్రీ తీసిన పాఠశాలను పోషించనియెడల గాని నేను స్వంతమున విరాళ మిచ్చి సకల పాఠశాల కాళ్యాయగా జరుగ నిశ్చయించుకొన్నాను" అని గంభీరముగా పుత్రాపూర్తి రకముగా చెప్పిరి. ఏక పుత్రాపూర్తి సమయము ఎంతో క్షామనీయును, ఏక పుత్రానిన నిర్వహించగల సమర్థులు. కావున వైశ్రీ యేర్పాటుకాబడిన పాఠశాల దిగ్విజయముగా జరుగునని యెల్లరకును నమ్మకము కలదు.

శ్రీ స్వామివారి ముఖ్యపుణ్యము ఈ బెజవాడలో నెలకొల్పిన పాఠశాలయందు, మార్కటాప, వేదము, కాస్త్రము, ఇంగ్లీషు, తెక్కలు, హిందీ మొదలగు వాటియందు విద్యుజులించి పాఠశాలయందు పుత్రికదైనకాబడు ఇహపరములకు దార్జ్యుడై అనందజీవము గడుపుటకు మార్గోదేశము. ఇట్టి పాఠశాలలు ప్రతి జిల్లాయందును నెట్టింది బెజవాడ మధ్య పట్న మగుటచే ఇచ్చట విశ్వవిద్యాలయము ఈ సాంప్రదాయమునకు తగినట్లు ఏర్పాటుచేయు టైయున్నది. వారు సర్వము కృషిచి కేవలము పరులభావముకోరకై పాట్లుబడు సిద్ధసంకల్పము గాన వారిసంకల్పము జయప్రథముగా నెలకొనునది!

అద్దేపల్లి వెంకటగర్నాధ రామశేషయ్య.

ఇక మాదట ఇంగ్లీషుభాషలో చేసిన స్థానము లేదని నేను
జెప్పుచున్నాను. మామనా ఇంగ్లీషుభాషలోటి గదలికా పునః
మార్చడైన సంతోషించితిమేమి! కాకినాడ కాంగ్రెసుసభ

పునఃపఠనము:- ౪, ౩, ౨, ౧, అ ౮. స్త్రీలకు:- ౪, ౩, ౨, ౧
క. వీరయ్యపంతులు, డాక్టరు వట్టాభిరామన్
మేనేజరు. కార్యదర్శి
హైదరాబాద్ ఉదయవతి రింగ్, ఉదయవతి ట్రేడ్ టౌన్ హౌసు.

కాకినాడలో బహిరంగసభ

దేవాలయములలో ప్రార్థనలు

నిన్ను (10 వ తేది) కాకినాడ బహిరంగసభామండలి... త్వర తీర్చిదిద్దవలసిగా జరుపబడెను. దేవాలయములలోను మసీదులలోను మహాత్ముని ఆరోగ్యముకొరకు ప్రత్యేక ప్రార్థనలు జరిగిరి. సాయంత్రమున 5 గంటలకు పురమందిరానరణిలో బహిరంగసభ జరిగినది. శ్రీయుత చావలి రామసోమయాజులుగా రధ్యక్షతనహించిరి. శ్రీయుతలు వింజమూరి శ్రీకృష్ణరెడ్డిని హాజరుగా, చిల్లరికి ఆహ్వానించెను. దగ్గరల నూర్యవ్రతాశ్రమాలు, మహాత్ముని సలాంపై పుష్పామరముగార్చుట అభ్యుత్సాహము ప్రార్థనలు గావించిరి. సభ్యులందరూ లేచిలిచి, మండపారంగయ్య వాయుడుగారు మహాత్ముని సంక్షేమము వదిలి దాని భావమును సభ్యులకు వివరించిరి. 18-వ తేదీనాడు కాకినాడపట్టణమున సభ్యులను పూర్తిగా చేర్చుటకు మిగువావలసిన యముదేశవలెనని కోరి. భవిష్యత్తుపట్టికనుబట్టి మన 250 స్వరాజ్యదళం రిలను సభ్యుల ఎదుటనుంచిరి. ఒక్కొక్కడయి 5 వల ఒకరూపాయి - 5 మారు వినికొని 250 రూపాయలును తిలకు స్వరాజ్యదళం కొనుగదాన కొలి. మహాత్ముడు మనపట్టణమునకు వలెనని మిత్రకోరికను పరిచేయవలెనని అభ్యుత్సాహము హెచ్చరించెను. (ప్రతిజ్ఞానితేది తిరివార్త.)

అహమదాబాదు స్పిన్నరుల యూనియను

స్పిన్నరులనగా (నూలువడకువారు)

అభినందన తీర్మానము

ఈ యూనియను సభ్యులు 4 భవనీరి. ఈసభవారు మహాత్ముని విజయమున సంతోషించుచున్నారు. ఇవట మిల్లులలో పనిచేయుచున్న స్పిన్నరులందరూ మహాత్ముని చేర్చుటకు దిగి యీసంఘమును సభ్యులుగా చేరవలెను. మహాత్ముని దివ్యతను మహాత్ముని ఉద్దేశ భుంజకలెనను తీర్మాన ముమోదించబడెను. (ఆ. (వె).)

డాక్టరు వరవరాజులు గారు

మహాత్మునకు తంతివార్త

“మీవిజయము జరిగిన దయవార్తను విని మహాత్మా నందనవరకుద నైతి. నేటికి యిండియాదేశమువారు ప్రజాభిప్రాయమునకు విజయము ప్రకటించిన ముగిసినది. నాకభివందన మీవిజయముతో ముగియవలసినదని చెప్పింప నను నాపంతులు నూడ మీ విజయముతోనే అంతరించినది” అని డాక్టరు వరవరాజులు గారు నేలమునుండి మహాత్మునకు తంతి వార్త పంపిరి. (ఆ. (వె).)

కలకత్తాలో జాతీయ ప్రార్థనము

నిన్న జయప్రదముగాజరిగెద

నిన్ను (10 వ తేది) కలకత్తాలో దేవాలయములలోను మసీదులలోను ప్రార్థనలు జరిగినవి. పం గ రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘమువారును భిలాభతు ముఖమువారును డిలరేషన్లు చేసిరి. సాయంత్రము అకాలిల మిష్టాహారపార్కులో బహిరంగసభ సేర్పాటుచేసిరి. నేతజీవంధువాడుగా రాసభ్యులధ్యక్షతనహించిరి. చాలమంది కాంగ్రెసు నాయకులు హాజరయిరి. గాంధీగారి విజయమున సంతోషించు వారు చెరసాలనుజున నేమో సరిగా గ్రహించియుండలేదు. స్వరాజ్యసాధనమునకు పూనాదలను నిర్ణయముగా నేయవలసిన మనము దరమానునూడ జరసాలలోనేయవలసియున్న మని మీరు గ్రహించవలెను. భారతీయులకు స్వాతంత్ర్యము లభించుచుదరకునా స్వయంభూతమునా స్వరాష్ట్రములతో త్రైత్యమునందరకును భారతీయులు కాకాగ్యునామనం దున్నానయే గ్రహించవలెను. గాంధీమహాత్మునకు యధార్థము స్వాతంత్ర్యము కలిగినతోడనే స్వరాజ్యము చేరవలెను. గాంధీమహాత్ముని హిందూ మహాత్ముడియై మరలించుచున్నాడని అభ్యుత్సాహము దివ్యము. నిన్న 10 వ తేది రాత్రి కలకత్తాలో చాలమూలలో దేవాలయములలోను మసీదులలోను ప్రార్థనలు జరిగెను. (ఆ. (వె).)

కలకత్తా క్రైస్తవ కళాశాల

సెయింటు సేవియరు కళాశాలనుగూడ మూసిరి

గాంధీమహాత్ముని విజయమును శ్రుతు 4 నెల 6 తేదిని కలకత్తా క్రైస్తవ కళాశాలను సేయింటు సేవియరు కళాశాలను క్రైస్తవ కళాశాలనుగూడ మూసిరి. “విశ్రాంతి పరిత్యాగమున దళ గాంధీమహాత్ముని వదలివదలుకు జరుగుచున్న వేడుకలలో మహాత్మునకు శ్రీమముగా సంపూర్ణారోగ్యము కలుగవలెనను ప్రార్థననుచును పాటగొనుటకు విద్యార్థుల కవకాశమిచ్చుటకు కళాశాల మూయబడెను.” అని కళాశాలలోని ప్రకటనఫలకము పై వ్రాయబడెను. (అమృతవారు ప్రతిక)

పెను కొండ

మహాత్ముని విజయము శ్రుతు 6 తేది ఉదయము యా పురమునందు తెలిసినతోడనే ప్రజలెల్లరు యింటింటు భయమునూలుచేసి సాయంత్రము వేదలకు ఆస్తుదానమొనరి. 5 అవు రాధతే తిండికలెయున్న నిరుపేదలనేకులు ఆత్మావందముగా భుజించి గాంధీగారి జయనాదములు వాడిరి. ఆపయమున పి.కారుగా వచ్చుచుండిన అంగ్లేయు ఉద్యోగియుకడు యాయనందమును ఉత్సాహమున అతి కాణము వెలియనే ఆత్మావంద భుజింతుయ్యును. సాయంత్రము సుమారు 200 మంది శ్రీమ సభ్యులు, మహాత్ముని పటమునకు హేతులూసరి మంగళహారతులను వాడిరి. రాత్రివేళ ప్రహ్లాదుని చక్రి హరిభ జరిగెను. ఈసభ్యులు యీసంతోషకరము వార్తచేసి పుణ్యదినమునందు ఉత్సవము జరిగెను.

గాంధీమహాత్ముని ఆరోగ్యము

దినదినాభివృద్ధి సుందుచున్నది

మహాత్మునికి దినదినము మెలమెల్లగా స్థిరముగా ఆరోగ్యాభివృద్ధి కలుగుచున్నది. పూనా సార్వజనిక కృష్ణవర్ణులు నిన్న (10 వ తేది) సాయంత్రము మహాత్ముని సందర్శించి అభినందన తీర్మానప్రకరమును ప్రముఖులను సమర్పించిరి. పూనాలో గాంధీమహాత్ముని ఘనకీర్తన కోర్కెనుపడిన భిక్షు ప్రదర్శనమును ఆంధ్రానుగారు తెలిసిరి. ప్రదర్శనము జనుప్రదముగా జరిగినది.

నిన్న సాయంత్రము పూనా నగరమున బహిరంగసభ జరిగినది. పరంపిగా రధ్యక్షత నహించిరి. గులా దస్తగిరు, దాక్టే, గోఖేలు, కైక్య, సి. రాజగోపాలాచారి, కంగాధర రావు తేజపాండా, ఎన్. ఎస్. వరగాచారిగారు ప్రార్థనలు చేసి ఉద్దేశ భుంజకలె పని జరిగింది. (ఆ. (వె).)

అహమదాబాదు

నిన్న రాత్రి బహిరంగసభ జరిగినది. భగవంతునకే గాక వారతనమువారికి గూడ మనము వందనము లర్పింపవలెను. మన మార్గము ప్రేమమార్గము వరిపాలనా విధానమును మార్చుటకు యోజ్జీయము మనము పోయసాగించుచునే యుండవలెనని గాంధీమహాత్ముని ముదిపని చేసినపుడు మిత్రముమోదించక తప్పదు. అని శ్రీయుత కల్లభాయి పటేలుగారు నడిచిరి. నిన్న సాయంత్రము 5 గంటలకు మిల్లుల వనివాగుడు ప్రత్యేకముగా సభ చేసిరి. కాంతిమార్గమును కడలల దని ఆసభలో పటేలుగా రువ్యసించిరి. (ఆ. (వె).)

నేలం

నిన్న సాయంత్రము నెలవ పేటలో జాతీయ ప్రార్థనసభ జరిగినది. నెలపేట నూలువర్తమును మండిర్తమును భయము సమూహ్య బీదలన్న దాయచేసిరి. ఉదయమున సిద్ధిపాఠశాలస్వామిదేవాలయము అభిషేకార్చనలు జరిగిరి. ఇంద్రుడు దుశణములను తోరణపతాకముతో నలంకరించి. రాత్రిపూన ఉత్సవములను జరిపిరి. విశాఖపట్టణంలో వర్తము బహిరంగసభ చేసిరి. ఆసభకు వేంకటప్పపెట్టిగార్వ్యక్షితహించి ప్రార్థనతీర్మాన ముమోదించబడెను. విశాఖాస్వామిపటమును గాంధీమహాత్మునిపంతులు వారుగా నలంకరించి భజనలతో నూరగించిరి. వర్తము వారిలో నందరిని కలకంద పంచివెట్టిరి. (ఆ. (వె).)

హెబద్ సుల్తానువృత్తి

హెబద్ సుల్తానువృత్తినిగూర్చి అధికార తీర్మానము ప్రకటన కావించబడలేదు. ఆ వార్తానిధాధార మని కలపముదాన్నది.

శ్రీ చెన్నపురి హిందూమహిళా లక్ష్మీ విలాససభ

వార్షికోత్సవము

ఈ వార్షికోత్సవము యీ నెల 9 వ తేదీ శనివారమునాడు సాయంత్రము 4-30 గంటలకు తిరువళ్ళీ జి హిందూమహిళామహిళా జరుపబడెను. టాడంటునదిగా రధ్యక్షత నహించెను. సంఘాధ్యక్షులగు లక్ష్మీలక్ష్మ్యులుగా సభాధ్యక్షులగు లక్ష్మీలక్ష్మ్యులు మొదలగు. (వెనుకటి బీరోనానా ఛాయాపటమును తీసిరి. టాడంటు మెట్టెలు, ముగ్గులు వాడండి. భవనము పూర్తిగా నిండిపోయెను. మొదట నిర్దేశ శ్రీమ సంగీతం (తమిళ భాషయలో ప్రార్థనలూసించిరి. పిమ్మట బాలికలకోలాటము చేసి పలువిధముల వ్యర్థముచేసిరి. నాకేళ్ళవయసు సతి గారు గానము గూర్చి సంస్కృతభాషలలో నువ్యసించిరి. సరస్వతీనర్తకారు దాని వాంగ్మున వివరించిరి.

టాడంటు సతిగారు సభ్యులందరు వారిలకును బహుమతులనుగూర్చి శ్రీ అమృతగారిని ప్రకటించెను. శ్రీ అమృతగారు టాడంటు శ్రీ గారికింద ము లర్పించిరి. వెల్లిండ్ల ప్రభుగారికి పిట్టలూపించు చేయదలచిరి; గానము అంగీకారమును జడయవలె నని కోరుగా టాడంటు సతి గారు సరియసిరి. ఆమెకు ప్రముఖులను సమర్పించిరి. ఆమె 53/4 గంటలకు వెదలిపోయెను. మార్గధ్యక్షులు చెల గెను.

పిమ్మట ప్రవిడభాషలో “వాత్సీరాశ్రమ శ్రీలసభ” అను ప్రవాసము ప్రదర్శించబడెను. పిమ్మట వచ్చిన బారంకరిని పుష్పచందన తాంబూలము లూరించబడెను.

నివేదిక

సంస్కారాంధ్రుల 25 మంది సభ్యులూ గుండిరి. పిమ్మట 15 మరు చేరి. ముగ్గురు మహిళలు ఇతరు 268 మంది శ్రీమలక్ష్మీ సభ్యులూ ప్రదర్శనమునకు 4 భాషలు చింతిలు చున్నారు.

ప్రారంభమున నిజు 40 రూపాయలు ఆదాయము 2001-2 వ్యయము 1741-5-8 నిజు 800.

శ్రీ అమృతగారు 44 చాలత్రేయములను చేసి, వానిలో శ్రీరామనామికి 15 వ్యస్తాప్రతికి 18 ను జరిగినది.

మైనూరు మహారాజగారి గౌరవార్థ మొకవిండును ప్రస్తుతముకార్పిరేమనకు అభ్యుత్సాహమును తిరుమలపల్లిగారి సతి మనీ ఘనకీర్తనకవిండును జరిగెను. మూడు నాటకములు (విప్రనారణ-జ-కమ) ప్రదర్శించబడెను.

పట్టణకాభాసమును టి. పి. నందెమూరుపెట్టిగారిగ్గు నామనందును, చింతాదిపేట కాభాసమును శేలుగోపాలనాయుడు సతిగారిగ్గునామనను నెలకొల్పబడెను. వాటికి సభవారు కృతజ్ఞులు.

అభ్యుత్సాహులగు శ్రీ అమృతగారు సభాభివృద్ధికి నిరంతరమును కృషినిపునుచ్చును. తిరువళ్ళీలో నర్తకమునకు సభలోరకు తాత్కాలియగు నొక పెద్ద పెంతుకీకలను చిన్న నాటక కాలను కట్టించిరి.

సభ్యులందరూ చాలకృతతో పరిచేయుచున్నాడు. బాలికలు కోలాటమునందు వాడుగా నిపునలెరి. సంఘము వారికి కృతజ్ఞులు.

సంఘమువారు రధ్యక్షులగు లక్ష్మీ అమృతగారికి గూడ చాల కృతజ్ఞులు.

చాలమంది హిందుశ్రీమ సభ్యులందరూగా చేర ప్రార్థనలు—(ఒకవిలేఖరి).

చెన్నపురి ఆయుర్వేదికు ఫార్మసీ

1924 సంవత్సరం డిసెంబరు

చెన్నపురిలో గోవిందప్పవాణక పిట్ట 44 వ సంవత్సరమునాడు మూటునాడు 24 వ సంవత్సరమునాడు వైద్యులగు నెలకొల్పి దేశమును దానుగారు మున్నగువారి ప్రశంసకు ఆయుర్వేదరత్ని పాశులై న డాక్టరు పండిత ఎన్. వి. శ్రీరామచార్యులుగారిచే మూ కార్యాలయమునకు బంపబడిన డిసెంబరు కృతజ్ఞతతో నందుకొంటిమి. ఇందు వారివైద్యవిషయములలో పాటు చావలసిన కాలములన్నియును కాలెక్షన్లు చేరు, సందుగదియును నెలపుదినమున పిమ్మటనుగూడ భగవంతుడును నలయువారు నై తిరుగానాడు వ్రాయబడెను.

బాబాబాయిలో నా మిత్రులయింట నివాసము జరిగినది.
 నే నా పెండ్లికి వెళ్లితిని. పెండ్లికివచ్చాకైతే చాలావరకు మాన్యును
 వానిని తలుపు రొంగుగి. అచటకు తలుపులో నొక రాట్టును కూడ
 నిద్రించుచును. పెండ్లిగో రాట్టుకును ఒక ముగిగా నిద్రించుటలో
 నున్న సాంకేతికమేమి? సంసారయాత్రలో రాట్టును కూడ నొక
 మఖ్యోపకరణమనియే చానిభావము. ఈదేశమున పురుషులు
 మాంశేష్ట్యం ఒట్టుల మున్నును ఒకేదేవస్త్రియులను భగించుటచే
 స్త్రీల నాత్మకలను స్వాంత్యక్తియనుకును భంగము లేకుండు
 న్నుది. అందువలననే మన మిప్పుటి దురదస్థుల పాలైతిమి. గాన
 నిపుడు తన నాత్మకలను చురల జడయేరకు స్త్రీలు పురుషులతో
 ప్రతిస్పర్ధించుచున్నది. లేవట్టిపండి ప్రతిష్ఠియును ఒకేవిధము అరగంబు
 నేవైన నూలుబడకదనుని నేడేయారు ప్రమాణము చేయగలవెను.
 ముం కతికీధ్రుమాగా మార దాను ఖద్దరము ఒట్టుకలెను. నెలకు
 ఏబది రూపాయలకు తక్కువగాని, కులం ఖద్దరము విక్రయించు
 కలెను. ఈ పరిస్థితి వేసినదను మొదల చేసినవో మహాత్ముడు
 చాల సంతోషించునని బెల్లం చాలాగాన నడిచిరి. అందరి
 కిని మధురపదార్థముల నొసంగిన పిమ్మట నభి చాలింపబడెను.
 (ఒక విశేష-బెల్లం)

కలకత్తా, ఫిబ్రవరి 8:—హిందూ చరిత్రమున ధూమ్రస్థైర్యము
నిజమైయున్నదని నిధింపబడిన నురికములు 1924న II బి.సె.డి.లో
విమోచయిన మొత్తము (మొదటగా) ఈ 431 అక్షరములు వివిధ
నెలలలో ఈ.గి. 1 అక్షరములు, ఒక సంవత్సరమునైనది ఈ. 4:2
అక్షరములు (హి. 12).

కొచ్చి, పి. బకరి 9:- ఈ మిల్లుల ప్రధాన యింజనీరును
జనరలు మేనేజరులగుట వ. ఆర్. రామూజుగారు ఎన్నుకు
లె. ప్రత్యేక మొదటిరంగలి మేజిస్ట్రేటుగారు మోసము కింద
జి. కనకలక్ష్మరమ్మ కలిగియు విధించిన దానిపై అప్పీలు చేసికొనగా
మెన్షన్యజ్జి సి. జి. అంధోనీగారు మద్రాసు హైకోర్టులో కను
గొని క్రిందికొద్దుకును భాయము చేసెను. (అ. ప.)

పరిశుభ్రమగు చక్కెరపరిశ్రమకు తోనుపనులు కర్నూలు
జిల్లాలో లేవు. అజిల్లాలో 23కి యాకరములు మాత్రమే చెజుకు
పంట గలదు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1924 సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 11 వ తేది

సోమవారము

స్వపరిపాలనా దర్శము

అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యమునకును బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వపరిపాలనమునకును విభేదమును గల్పించి, సర్ మామూల హెయిలీగారు మొదటికి మోసముచెచ్చిరి. విక్టోరియా రాజ్య ప్రకటనమునకు కర్తవ్య భూప్రాంతైక్య వ్యాఖ్యానముజేసిరో దెలిసినవిషయమే. ఇకముందు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వాదర్శమునుగూడ వాగ్దానముజేయలేదని జెప్పిన నెవరేయినగలరు? సంస్కరణశాసనమును మొదట తయారుజేసినపుడు, పీఠిక దానియందు జేర్చబడెను. చిత్తుచట్టములోనున్న పీఠికను, అసలు చట్టములో దీర్చివేచిరి. శాసనమునం దీపీఠికను పొందుబాటుపకుండుటచే, అది పార్లమెంటుసభవారిని బాధించదని హెయిలీగారికి నెక్కుడు యుక్తి కరులు జెప్పుట కవకాశముగలదు. అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యము హిందూదేశమునకు గావలయుననిన, సంస్కరణశాసనమును వార్చిన ప్రయోజనముండదు. క్రొత్తవిధానము నేర్పరుచుట యత్యవసరమగును. స్వపరిపాలనా తీర్మానముగూర్చి ముచ్చటించిన సభ్యులయినను భావభేదము గనుపరచిరి. సైన్యము, నౌకాదళము, విదేశ, రాజకీయాది శాఖలు ప్రజలవశము గాకున్నను యిబ్బందిలేదని రంగారావుగారు ఖరిపెట్టుకొనుచున్నారు. హిందూదేశమునకు వెలుపల అధినివేశ రాజ్య స్థానమును, లోపల బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును గావలయునని రంగారావుగారు కోరిరి. దీనియర్థమేమి? హిందూదేశమునకు అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యము అవసరమాగాదా? ఈవిషయము స్పష్టముగా లేదు. రాండుటేబిలు సమావేశమునం దొక స్వపరిపాలనా విధానమును తయారుజేసిన పిమ్మట, ఈ విధానమును నూతన శాసనసభవారి యుగ్గికారమునకు బంపవలెనని, నైహూగారి సవరణ గోరుచున్నది. నైహూగారి సవరణలో కొది ముఖ్య విషయము. జాక్సరు గవర్నగారి సూచన నామోదించుట లేదు. మరల ఎన్నికలకొరకు తంటాలు పడుట వీరి కిష్టములేదు గాబోలు! ఇండియా ప్రభుత్వమువారు వారెంతటి వారేదయో విచారణ జరిపెదమని దెలిపిరి. ఇట్టి విచారణ నిర్ధరకమని గ్రహించుటకు దూరమాలోచించిన క్కర లేదు. జన్నాగారికిమాత్రము, హెయిలీగారి ప్రసంగము సంతృప్తికరముగ గమించెను. ప్రభుత్వమువారు సూచించిన విచారణ వాద్యక్షణము మారినందుకు చిహ్నమని జన్నాగారి యుద్దేశము. జన్నాగారికి గనుపించిన యాశాలెలు, సామాన్యముగ నితరులకు గనుపించజాలవు. డిపార్టుమెంటులో విచారణ స్వపరిపాలనమునకు దానిజూపునని గాని, స్వపరిపాలనా దర్శము విషయమై హెయిలీ గారు గావించిన వ్యాఖ్యానము సమంజసమనిగాని, యంగీకరించుట దుర్లభము.

తక్షణ బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును తాము గోరుటలేదని, జన్నాగారు హెయిలీగారి కభయమొసగిరి. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము వంకకు బోవుటకు, తక్షణచర్యలను దీసికొనవలయు నని

మాత్రమే తాము కోరుచుంటిమని, జన్నాగారు నుడివిరి. ప్రయాణమునకు బండిని గుదుర్చవలయుననియే, జన్నాగారి యుద్దేశ్యము గాబోలు. ఈబండి గమ్యస్థానమునకెప్పుడు దీసికొనిపోవునోదేవునకేమిరుక. హెయిలీగారు సూచించిన పద్ధతికన్నను, రాండుటేబిలు సమావేశ పద్ధతియే శ్రేష్ఠమని మాత్రము జన్నాగారు జెప్పగలిగిరి. ఇంతకన్నను అనుకూలముగ పద్ధతి యున్నచో, తమకది యిష్టమేననిరి. ప్రస్తుత శాసన సభను రద్దుజేసి, క్రొత్త శాసనసభ నేర్పరుచుట, జన్నాగారికిని బనికిరాదు. తక్షణ బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వస్థాపనముగూర్చి నైహూగారి సవరణయయినను నెక్కి దెలుపుటలేదు. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వముకొరకు సంస్కరణ శాసనమును మార్పుటకు వలయు చర్యల నవలంబించవలయునని మాత్రము కోరుచున్నది. జన్నాగారియవకాశముగైకొని, స్వంత యభిప్రాయములను ప్రతిపాదించ దొడంగిరి. అనధికారసభ్యుల లోపములను సందుజేసికొని, హెయిలీగారు మరింత విజృంభించుట వింతగాదు. కాని హెయిలీగారి యుద్దేశ్యములను ప్రజ లేమాత్రమోమోదించజాలరు. పండిత మోతీలాల్ నైహూగారు దెలిపినట్లు, సంస్కరణశాసనపు పీఠికపైను, బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారి ప్రకటనములపైనను, ప్రజలారాధరపడుటలేదు. పార్లమెంటుసభవారి యాగ్రహాగ్రహములను, ప్రజలారాధరము జేసికొనుటలేదు. దేశములోగలిగిన నూతనదృక్పథమును గనిపెట్టక, హెయిలీగారు పీఠికలో జేర్చబడిన షరతుల నేరవు బెట్టుచున్నారు. నాయకుల పురాతనాభిప్రాయములను వీరువివరించుచున్నారు. ప్రజలుతక్షణ స్వరాజ్యవాదులయిన సంగతిని వీరికను గుర్తించకున్నారు. కాంగ్రెసుసభాశయములను వీరు తిన్నగ్రహించలేదు. తమ లోకమునందే మునిగిజేలుచుండుటచే, వీరికి బాహ్యపరిస్థితులు దృగ్గోచరముగాకుండెను. వీరి దుర్భ్రమను నైహూగారు కొంత వరకు దొలగించిరి. జన్నాగారి కింకను వెనుకాడు స్వభావము దగ్గలేదు. బుధవారమునాడు జరుగనున్న ప్రసంగములు, ఇట్టి భావభేదములను గనుపరచకుండుట యుక్తము. ఇచ్చిన ఇత్తురు. లేకున్న ఇయ్యకుండురు. అడుగునప్పుడయినను గట్టిగ నడుగరాదా? ఎందులకీ తత్తరపాటు?

హెయిలీగారి ప్రసంగముగూర్చి మితవాదు లిప్పుడయినను దూరమాలోచించుట యవసరము. అధికారుల వాగ్దానములను నమ్ముకొని జపము జేయుచు గూర్పుండిన లాభ మెంతవరకు గలదో కనుగొనుట సులభము. వాగ్దానము లతి త్వరితముగ మారిపోవుచుండును. వీనికి నిలుకడ గనుపించదు. ఒకమారు దెలిపిన యర్థము నింకొక మారు దెలుపుటలేదు. ప్రజలు బలహీనులుగ నుండి, కరుల యను గ్రహమునకై కాచుకొని యుండునంతవరకు, స్థితిగతు లీతీరుననేనుండగలవు. అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యమును హిందూదేశమున కిచ్చుటకు, ప్రభుత్వమువారు వాగ్దానము జేయలేదని, హెయిలీగారి పుడు బలికిరి. కాని ఒక్క విషయము నాలోచించవలెను. హిందూదేశమునకు, ఇంపీరియల్ సమావేశమునందు స్థానమిచ్చిరి. మిగిలిన రాజ్యములతోపాటు వోటుజేయుటకు హిందూదేశమున కధికారముగలదు. నానారాష్ట్ర సంఘమునందు, మిగిలిన స్వతంత్ర రాజ్యములనలె హిందూదేశముసమానస్థాన ములంకరింపవలెగలదు. మిగిలినవారిలో పాటు హిందూదేశముగూడ వోటు జేయవచ్చును. ఇంతియగాక, అధినివేశ రాజ్యముల కన్నను గూడ హిందూదేశ మెక్కుడు ఖర్చును భరింపవలెను. వాషింగ్టను సమావేశము జరిగినపుడు, హిందూదేశమునకు ప్రత్యేక స్థాన మొసగ

బడెను. ఈరీతిగ హిందూదేశమునకు అధినివేశ రాజ్య స్థాన మిదివరకే గలిగెననియు, బహిరంగ వ్యవహారము లన్నిటిలో హిందూదేశము “ఓమినియను” గ పరిగణింపబడుచున్నదనియు, ఇట్టి హక్కును హిందూదేశము సంపాదించుట గొప్ప యదృష్టమనియు, ఆంగ్లప్రముఖులు పలుమారు వచించుచుండిరి. ఈ ఏర్పాటు గాంచి, మితవాదులుప్పొంగిరి. హిందూదేశమునకు అఖండవైభవము చేకూరినదని, వీరు గర్వపడిరి. శ్రీనివాసశాస్త్రి ప్రభృతులకు విదేశములలో జూపబడిన మర్యాదకు, వీరి కధికోత్సాహము గలిగెను. కాని, అంత రంగికపరిస్థితు లిందువలన మార్పు జెందలేదు. హిందూదేశమునకు అంతర్జాతీయసభలలో పెద్ద స్థాన మిచ్చినను, లోపలమాత్రము ప్రజలు అవ్వ తంత్రులై, జన్మస్వాతంత్ర్యములగూడ కోల్పోయి, పలుబాముల బడుచునే యున్నారు. అధినివేశ రాజ్యములలో భారతీయులు శాసనసభల నిర్వహి కిని జూడబడుచునే యున్నారు. కేవల బాహ్యవేష ములవలన లాభ ముండదని తలంచినవారి యూహలు, తుదకు నిజమయినవి. ఆకారణముచే ముందుగ స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించిన గాని, వెలుపల గలిగిన హోదాల కర్మముండ దని ప్రజలు గ్రహించిరి. మితవాదులకును నెమ్మది నెమ్మదిగ నిజసందర్భములు గోచరించుచున్నవి. భారతవర్షమునకు అంతర్జాతీయ సభలలో అధినివేశ రాజ్యపు హోదా గలిగిన సంగతి నిజమగునేని, లోపల చేకూరకుండుట సాధ్యమగునా? అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యము నిచ్చుట తమ యాశయము గాదని, పాలకులు దెలుపుటకు వీలుండునా? తమ యక్కరలకొరకు, హిందూదేశమునకు వెలుపల “ఓమినియను” హోదానిచ్చి, హైందవ ప్రతినిధుల వోటును తాముసంపాదించి, ఇందుకొరకు హిందూదేశముపై ధనభారమును మోపుచున్న బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారు, అంతరంగిక స్వపరిపాలన మునెసగి అధినివేశ రాజ్యస్వాతంత్ర్యమును ప్రసాదింపక ఎంతకాలమని యూరకుండ గలరు? ఇతర జాతుల నెంతకాలము భ్రమలో ముంచగలరు? ప్రాస్తుమొదలగు దేశములు, చిరకాలమిట్టి బూటకమున కంగీకరించునా? అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యమునిచ్చు కోర్కెయే పాలకులకు లేనియెడల, నానారాష్ట్ర సంఘాదిసభలలో హిందూదేశమునకు సమానస్థానమిచ్చుటయే తక్కు. వెలుపలమాత్రము అధినివేశ రాజ్యపు హోదాయను, లోపలమాత్రము తజ్వ్వితీకేసీతియు, ఎంతకాలము నిలువ గలవు? భారతవర్షమునకు సామ్రాజ్యమునందు కాలనీలతోపాటు సమానస్వాతంత్ర్యము నిచ్చుటకు తమ కష్టములేనిచో, పాలకుల సంగతిని స్పష్టముగ దెలుపుట మంచిది. ఇదివరకే సామ్రాజ్యమునండి దొలగిబోవలయు నను పక్షము హిందూదేశమున ప్రబలమగుచున్నది. హెయిలీగారి సిద్ధాంతము ప్రమాణమగుచో, ఈపక్ష మెల్లడల వ్యాపింపక మానదు. సామ్రాజ్యశాసనసభలో జరిగెడి చర్చ తుదకెలుల పరిణమించునో త్వరలో దెలియగలదు. కాని, ప్రజలుమాత్రము, లేనిపోనియాశల బెట్టుకొని ధ్వజార్చమును మరువజనదు. ప్రజల ధర్మమేయో గాంధీమహాత్ముడు మరల ప్రతిపాదించి యున్నాడు. ప్రజాశక్తి ప్రబలమగునేని, దానిని నిరోధించుట కేకిని సాధ్యపడదు. ప్రభుత్వ దృష్టి యం దేమయిన మార్పుగలిగినయెడల, అందుకు ప్రజలశక్తి తప్ప వేరొకటి కారణము గానేరదు. అటునటు జూడక, ప్రజలు స్వరాజ్యనిర్మాణమునకు బూనునెడల, ఎవ్వరు దూరినను, ఎవ్వరు ఆగ్రహము జెందినను, ఎవ్వరు భయపెట్టినను, యిబ్బంది గలుగబోదు. స్వరాజ్య ముపుడు సుస్థాపితముగాక తప్పదు.

నైజాము : స్వపరిపాలనము

బీరారు రాష్ట్రములను తమ సంస్థానమున మరల జేర్చవలయు నని, హైదరాబాదు నైజాము గారు బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నారు. ఇటుల జేయుచో, బీరారు ప్రజలకు తాము బాధ్యతాయత ప్రభుత్వము నొసగెదమని, వీరు రాజ్యపరినిధిగానికి వాగ్దానము జేసిరి. నైజాముగారి బొదార్యము ప్రశంసార్హమే గాని, వీరు హైదరాబాదు ప్రజలకుగూడ సట్టిసంస్కరణమును ప్రసాదించుచో, ప్రజల శాశ్వతకృతజ్ఞతకు పాత్రులయ్యెదరు. బాధ్యతాయత ప్రభుత్వము మేకరించి వేరొకరి కియ్యకుండుట భావ్యముగ నుండదు. బ్రిటీషు హిందూదేశమునకు స్వరాజ్యము నేడోరేపో సిద్ధింపక మానదు. అట్టితరీ స్వదేశసంస్థానములు మాత్రము నిరంకుశత్వమునకు దుర్గములుగ నుండుటకు మాత్రముసాధ్యపడదు. బ్రిటీషు ఇండియానుండి ప్రజలు స్వపరిపాలనముకల్గు ఎంతటి యాతురము జూపుచున్నారో, స్వదేశసంస్థానములందును అట్టి యాతురమునే జూపుచున్నట్లు నిదర్శనములు గలవు. మైసూరుమొదలగు రాష్ట్రములలో గొప్పసంచలన మేర్పడినది. హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలన మిచ్చుచో, స్వదేశసంస్థానముల సంక్షయమేమియని, హెయిలీగారు ప్రశ్నించిరి. కాని, యీశక్తికు జవాబిచ్చుట దుర్భటముగాను. ఇంతివరకును బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు, స్వదేశసంస్థానముల ప్రశ్నను, స్వపరిపాలనాభివృద్ధి కొక యడ్డుగ జూపుచున్నారు. వీరిద్వష్టే సంస్థానాధీశులపై నిలిచియుండునుగాని, సంస్థానప్రజలపైకి దిరుగుటలేదు. సంస్థానాధీశులు తమయధికారమును నిలుపుకొనుటకును బ్రిటీషు ఆధికారులతో మంచిగ మెలగుటకును, నిరంకుశముగ ప్రవర్తించుచుండురు. అంతియగాని, ప్రజలు స్వపరిపాలనమున కేమాత్రము ప్రతికూలురుగారు. బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు ప్రోత్సాహము జేసిన సంస్థానాధీశులయింను తమపద్ధతులను మార్పుకొనకమానరు. ఒకవేళ వీరు త్వరలో మార్పుజెందరనుకొనినను, బ్రిటీషు ఇండియానుండి స్వాతంత్ర్యభానుడు నిడుమొగుతో బ్రకాశించుచుండె, స్వదేశసంస్థానములలో పాతంత్ర్యమును చీకటి దాగియుండునా? బ్రిటీషు హిందూదేశస్థితి, స్వదేశసంస్థానములను ప్రేరిపింపకుండునా? స్వదేశసంస్థానములు వెనుకబడియున్నవని చెప్పి, బ్రిటీషు హిందూదేశ పురోభివృద్ధిని అడ్డగించుట న్యాయమగునా? ఒకరినిజూచి మరియొకరు అభివృద్ధిగాంచ నుంకింతురు. బ్రిటీషు ఇండియా వెనుకబడి యుండునంతవరకు, స్వదేశసంస్థానములును వెనుకబడియుండక తప్పదు. స్వదేశ సంస్థానములగూర్చి హెయిలీ బోలు ఆధికారులు ఎంత భయపెట్టినను, అయ్యది నిరాధారమని నైజాముగారి ప్రతిటనము జెప్పకనే జెప్పచున్నది.

“నేను గవర్నరుగ నున్నచో”

న్యాయుడియా పత్రికా సంపాదకురాలు, స్వరాజ్యపక్షమువారిపై తీవ్రాగ్రహమును వెలిగ్రక్కినది. మధ్యరాష్ట్రములలో స్వరాజ్యపక్షమువారు పరిపాలనమున కడ్డుబెట్టునెడల, తామే గవర్నరుగ నున్నచో, ఏమిజేసెదరో, యీమె నెల్లడిజేసెను. బడ్జెటును, లా, ఆర్డరులను, ప్రభుత్వమును సూరిక్షించుకొనుటకు వలయు గ్రాంటుల నన్నిటిని కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వమువారా, వీరు

పశ్చిమాంధ్రదేశక్షామము

వశువులకు మేత, ప్రజల కన్నవస్త్రములు

కావలెను

అధికారులయాదరణమునకు నాయకుల ప్రజాపత్వమునకు ధర్మాత్మలదానధర్మములకు

మంచి తరుణము

రాటుము, మగ్గము. ఖద్దరు గాంధీమహాత్ముని తరణోపాయములు

యథాశక్తిని అందఱును సాయపడుదురుగాక!

ముందుగ సంపాదించుకొందురు. ఇక విద్య, ఆరోగ్యములకు ప్రత్యేకింపబడిన గ్రాంటులను శాసనసభ్యులు నిరాకరించుచో, వీరు ప్రభుత్వపాతశాలల నన్నిటిని మూసివైచెదరట. ప్రైవేటుపాతశాలలకు గ్రాంటులనిచ్చుటకు నిరాకరించెదరట. ఉపాధ్యాయులకు నెలవిచ్చెదరట. వైద్యాలయములను మూసివైచెదరట. శాసనసభలను రద్దుజేసెదరట స్వరాజ్యపక్షముల దుండగములను దేశమందంతటను వెల్లడిజేసెదరట. స్వరాజ్యపక్షము వారు చెబునట్లుగానుంచెదరట స్వరాజ్యపక్షపత్రిక లెంత మొరబెట్టినను, తాము లెక్కపెట్టరట. దౌర్జన్యరహిత అసహాయ నిరంకుశాధికారిగ ప్రవర్తించెదరట. ఇట్టిస్థితి తలస్థించుచో, పరితపించువారుండరు. ప్రజల స్వశక్తివృద్ధియై స్వరాజ్యము చేరునకు వచ్చుటకు వీలేర్పడును స్వరాజ్యపక్షమువారు ఆటకొటితనమునకు గాక సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికొరకే ప్రతిష్టంభనముల నవలంబింపయూనుకొనిరి. వారియుద్దేశము, న్యాయుడియా కింకను బోధపడలేదు. న్యాయుడియాకు ప్రస్తుత సంస్కరణములే స్వర్గము మోక్షము గావచ్చును. పత్రికాసంపాదకురాలు దెలిపిన నిర్బంధపద్ధతులను మధ్యరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు రెంతవరకవలంబింతురో దెలియదు. పరిస్థితులు విషమమయినపుడు, ప్రభుత్వమువారియనను కిమ పద్ధతులను మార్పుకొందురుగాని, న్యాయుడియాశక్తిక గోచిన రీతిని కేవలము వివేకరహితులుగ ప్రవర్తించబోరు.

గాంధీ : నోబిలు బహుమానము

నోబిలు బహుమానమును ఆగ్రాఖానుగారి కొనగవలయునని, ప్లేటుకొన్నిలు సభవారు తీర్మానించియుండిరి. హైదవ శాసనసభలో, గాంధీ మహాత్మునికే యీ బహుమానము నొసగవలయునని, గోరుచు, తీర్మానము నొకదానిని ప్రతిపాదించు మార్క్వి మహమ్మదు యాకుబుగారు వంపిరి. ఈ తీర్మానమును శాసనసభ్యు లంగీకరింతురో లేదో ముందుగాని దెలియదు. ప్లేటుకొన్నిలు సభవారియవ్యక్తతీర్మానమును, వీరు బహుశా నిరర్థకముగావింప సమకట్టియుండురు. గాంధీమహాత్ముని కెట్టి బహుమానములతో నిమిత్తము లేకబోయినను, శాంతిదూతయని నాగరిక ప్రపంచమంతయు దానియంతట యదియే నంగీకరించుచున్నను, మహాత్ముడే యీ బహుమానమున కర్హుడని దెలుపుటవలసినామ్రాజ్యశాసనసభవారు తమ్ముతామే గౌరవించుకొందురు. ప్లేటుకొన్నిలుసభవారి తీర్మానమును పరులువినిన, పరిహసింపక మానరు. శాసనసభవారియనను ఇట్టి పొరబాటును సవరించుకొందు రేమో చూడవలయును.

“నేనె గవర్నరు అయితే”

న్యాయుడియా

(న్యాయుడియాపత్రికకు వివేచనంద్రపాటు గారు, మధ్య పరగణాలయందలి స్వరాజ్యపక్షమువారు అవలంబించుచున్న విధానమును ఖండించుచు ఒక వ్యాసము వ్రాసియుండిరి. దీనిని న్యాయుడియా పత్రిక ఈ క్రిందివిధాన ప్రధాన సంపాదకీయవ్యాసము వ్రాసెను).

వివేచనంద్రపాటుగారు వ్రాసిన వ్యాసము గమనింపక తగియున్నది. హిందువులకింక ముస్లిములకింక పశువులను తిననీయక చేయువిధమున స్వరాజ్యపక్షమువారు విపరీత విధానమును అవలంబించుచున్నది. గవర్నరుగారు నిరంకుశాధికారి పరిపాలనమును సాపేక్షలయిన పాలుగారు నూచించుచున్నారు. ఈపర్యవసానమునే స్వరాజ్యపక్షమువారు కోరుచుండుటచే ఇట్లుచేయుట అంత్యశ్మశ్మముగ నుండదు. నేను గో ప్రాంతస్థైర్యం సానమును దున్ను నిశ్చింతితో ప్రతికూలతలను వంగి, రింధి బడ్జెటువరకు ఈ మంత్రులతోనే తరిపాలనము కొనసాగించుచుండినను, బడ్జెటుకు పూర్వము ప్రభుత్వమువారి ఉపపాదనముల నిరాకరింప బడిన అంగిపాటింపను. బడ్జెటు గమయము కచ్చినప్పుడు లా, ఆర్డరు గవర్నరుమెంటు గమనింపకుండుట ఖచ్చితముగ రిజర్వు గ్రాంటులను ఎక్కి కట్టటి పుకాస్సియుం దామోదించబడునట్లు చేసెదను. ప్రజాయత్తాఖిల కొరకు గ్రాంటులను మంత్రులు కోరెదను. విద్యాశాఖ గ్రాంటును కాసనసభవారు నిరాకరించెదని యనుకోనెదను. చింతలేక ఆరోగ్యశాఖ గ్రాంటును ఉపపాదించెదను. ఆ గ్రాంటులందనిరాకరింపబడినదెంతో నెదను. ప్రభుత్వపాతశాలలనన్నిటిని మూసివైచెదను. కాసనసభవారు బడ్జెటు నిరాకరించినందున ప్రైవేటుపాతశాలలను గ్రాంటులనిచ్చుటకు వీలులేదని ప్రకటించెదను. పాతశాలలోపాధ్యాయుల కందరదే రెండు నెలలు నెలపు ఇచ్చి క్రొత్త కాసనసభవారు బడ్జెటు ఆమోదించిన తీరును లిద్దరుబహుమంత్యులతోను ఉద్యోగములు ఉపసంహరింపబడెనెదను. గ్రాంటులను ఆమోదించు ప్రతినిధులు ఎన్నుకోబడకుండునెందునెలల నెలలగా వైద్యశాలల నన్నిటిని మూసివేయుట అనిసరమగునని ప్రకటించెదను. అటువీడ్పుట కాసనసభను బద్ధుడేసి క్రొత్తవైద్యులను జంపెదను. స్వరాజ్యపక్షమువారు విద్యాశాఖ ఆరోగ్యశాఖ గ్రాంటులను ఆమోదించలేదనియు, ఇట్టి గ్రాంటులను ఆమోదించు ప్రతినిధులను నియోజకవర్గాలవారు ఎన్నుకొనకండిన పాతశాలలు వైద్యశాలలు మూసివేయబడుననియు ప్రకటనలను అన్ని భావలయందు అచ్చి త్రించి వివిధ పంది చెట్టెదను. స్వరాజ్యపక్షమువారు అల్లరులను పురికొల్పిన నిడితులను నిర్బంధించి యాధ్వనయమున గూఢచారులు కీక్షింపబడినవిధమున కీక్షించెదను. స్వరాజ్యపక్షమునకు చేరక వార్తాపత్రికలు ఎటుగెల్లలవు. అది వారికి సహజతత్వము. క్రొత్త కాసనసభ సమావేశమైన పిమ్మట వారిని మరల గ్రాంటులను అంగీకరింపవలయునని కోరెదను. గ్రాంటులు ఆమోదించబడినచో పాతశాలలు వైద్యశాలలు మూసివేయబడుననియు దాక్తులు ఉపాధ్యాయులు పనులనుండి తొలగింపబడుదురనియు ప్రకటించెదను. నేను నిరంకుశాధికారియను చలాయించి పాతలను వాగిరి తీవ్రమునకు అనుగుజ్యమును సాకర్యముల నన్నిటిని కలగజేయవలయునని స్వరాజ్యపక్షమువారు కోరుచున్నారు. నేనుకూడ వారివిధానమునే అవలంబించి వారిని ప్రతిఘటించెదను. అప్పుడు స్వరాజ్యపక్షమువారు తమ విధానములన్ని వీర్పడిగల ఫలితములను చక్కగ గమనింపగలరు.

ప్రత్యేకముగ నాయబాధన నయమించువరకు తాగోవిన్నీ
గారిని విడదొంగింప కారక నియమించిన రని తెలుపుచున్నాను.

రుధిరోద్ధారి సం||రం మాఖమాస శు|| ౪, శనివారము

"My quarrel is still there"
"ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు"
(మహాత్ముడు)

(దామరాజు పుండరీ కాక్షుడు)

భారతీయస్వరాజ్య మేర్పడెడుదాక
నిండుస్వాతంత్ర్యసిద్ధి రాజించుదాక
హైందవయశోలలామ పెంపొందుదాక
ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు||

గాంధీ లెందెంద రిక 'బండిఖాన' బడిన
దేశసేవకు తెల్లు బంధించబడిన
యవన లెందరి ప్రాణంబు లూడ్చబడిన
ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు||

గాంధీ యద్యమమున మార్పు గలుగుచున్న
నాయకులలోన భేదముల్ పొయకున్న
'కాంగ్రెసున' గూడి యెన్నిదృక్పథములున్న
ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు||

యత్నము లెన్ని యవజయ మందుచున్న
నిత్యము మార్చి మార్చి తెత్తుచున్న
వైరిదొర్లన 'మొత్తయో' ప్రబలుచున్న
ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు||

దేశజనులందు కలహప్రవేశమైన
అంద రొకకట్టగా నైక్యమందకున్న
లెండుమతముల మైత్రి జీర్ణించుచున్న
ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు||

పిరికిపదలు మనలోనె వెడలుచున్న
వైరినలందె యెందరో దూరుచున్న
త్యాగకూన్య లెందరో నిరుత్సాహుడిన
ఆగిపోలేదు పోరాట మాగిపోదు||

ఒక్క డొక్కొక్కదారి దా దొక్కనేమి
ఒడొరు లొన కలహించుచున్న నేమి
అన్నియు కుటుంబకలహంబు లొనెగాని
ఆగిపోవునె పోరాట మాగిపోదు||

అంగదేశంబు బెడరింపు లంపుచున్న
కాశ్మీరులరాజ్యం దాశ కల్లయైన
ప్రభువు రీడింగు బింకముల్ పలుకుచున్న
ఆగిపోవునె పోరాట మాగిపోదు||

కంత మొక వేళ జయమొంద జాలకున్న
దివ్యసత్కామంబై సాధించుచున్న
శాసనసభలు నిష్క్రియజనము లైన
ఆగిపోవునె పోరాట మాగిపోదు||

భారతీయులహృదయస్థభానునట్లు
ప్రజ్వలించెడు స్వాతంత్ర్యవాంఛ క్రూర
రాహుశేతువు లను దాస్య మాహుతి గొని
ధగ మొనరించి కాంతంబు దాల్చుదాక||

ధర్మమార్గంబు నెవేళ దప్పకుండ
జన్మహుక్కుల సాధించి కాశ్యపముగ
భరతదేశంబున స్వరాజ్య మరయుదాక
ఆగిపోవునె పోరాట మాగిపోదు||

గాంధీబంధనిమోచనము

(అనుమల శ్లోకట శేషకవి)

భారతీయులు సంతోషవార్ధిక చేలు
చుండ నిప్పుడె చెఱుపాలనుండి నీవు
విడుదలై వచ్చితని మేము వినఁగలిగితి;
మేమిచిత్రమో!—మాభాగ్య మేమిశేషం?
భరతమాత తపంబెల్ల పండిపోయె;
నామె యెంతో కృతార్థత సందఁగల్గె;
నార! యిదెవఁమానధి యయ్యె; నింక
చెప్పకకృమ నేటివిచిత్రవార్త?
ప్రజలు కావలెనని పట్టుబట్టినప్పు
డిక ప్రభుత్వము లొంగుట యెంతో? యింత
కును మహాత్ముడు సామాన్యఁ డనఁగ వశమే?
హైందవులపాలి ప్రత్యక్షమారియ గాక||

శ్రీ ప్రక్కి సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు

సీ. నిత్యముత్పడవైన నిన్ను బంది నడంచు
టుది చెల్లదనుట నేడరయనయ్యె,
సర్వభూతంబుల సమదృష్టి గను నీకు
బంధకారకులును బంధు లైరి
కడుబాధనెట్టుకోగము వచ్చి నిన్ జైలు
మెంపలకు నైచ్చి విడిచి పుచ్చె
కాంతిభంగము నీవు నల్పును వనుమాట
లోకము కాదనె నేకనరణి

గీ|| ఇట్లు నీబంధమోచనం బెసఁగె నార!
భరతదేశంబు పుణ్యంపుపంటి వీవు
ఇంక నీవల్లనే తరియింతు మేము,
అఖిలసద్గుణకంఠి! మహాత్మ గాంధీ!

మద్దులపల్లి వేంకటసుబ్బాస్వామిశాస్త్రిగారు

కా. సంతోషంబున నేమహాత్ముడు స్వరాజ్యప్రాప్తికై పూని తా
కాంతంబొక్కడనుఁగ గాగొనిజతంతాపముక మాన్పుచుక
"జ్ఞాతిశ్చే త్సవచేన" మృనినవాక్యాచర్యముక జూపె; నా
కాంతాకాక నహంకారముగొని "జయ స్వాస్తి" త్తెంచుభాషింపకే.

కా. ఏకాంతాత్మని చన్యశేషము తనక విక్షింపఁగాలేని మం
దాశా లేకవిపక్షపక్షమున విన్యోజ్యతయై వెల్లి స్వ
ప్రాత స్తంబును జూసెనో జయు మహావ్యంబై తనక గాంచెనో
యాశ్రీ గాంధీమహాత్ముక జనుజయుమ్మందుక బ్రకంసింపకే.

కా. ఏపుణ్యాత్ముని దివ్యశక్తిమహిమక బృహ్పత విష్ణుంధన
వ్యాపారంబుల నల్పకాలమున నీ వ్యర్థంబులూ జేసి నా
నాప్రాంతంబుల బూజ్యయై విజయశంఖధ్వనముక నల్పనో
యాపుణ్యాత్మనహంకారాంధిక జయం బంచుం బ్రకంసింపకే.

మ. మనకోసంబు యెన్నికష్టములు సంప్రాప్తించినం గాని చిం
తను లెక్కింపక యెట్టుకే "నహినుఖం కష్టంవినా లభ్యతే"
యని కష్టించినయేమహాత్మునకు సంప్రాప్తించెనో సౌఖ్య; మా
యనఘావాంఛమహాత్మ గాంధీకి ౭ యం బంచుం బ్రకంసింపకే.

మ. పదిలంబొనలు లేమహాత్మునిజయప్రాప్తిప్రకంసాశ్రుతిక
నదలెక నష్టము, సౌఖ్యముం గలిగె, సుచ్చాస్తిసంబు నొందెక
జగం,
బాదవెక సంతస, మల్లె భాగ్యము, ఫలం బొందెక వ్రతం
బియ్యెడక

సుదినంబయ్యెనో యమహాత్ముకు జయశ్లోకంబు భాషింపకే.

ఆ శీర్వాదము

ఏనుఁగు తమ్మిరాజుగారు

(చింతిలకమ్మా మనశ్రీరామునికొకమదినివలె)

పల్లవి

చింతిలకమ్మా నీచిన్న సుతుల కేమి భయము? చిం

చింతె బొంద నేటికమ్మ వంతఁ జెంద నేటికమ్మ
చింతెల్ల మఱచిపోయి శీఘ్రముగ విముక్తి గనెడు|| చిం||
సత్యమార్గమును దలంచి సత్యాగ్రహమును భజించి
నిత్యమును నీపాదములను నెక్కుదిని భజింతు సుతులు|| చిం||
పూర్వజన్మకృతమున శుభోదయఁబు గల్గె మాకుఁ
పూర్వమార్గమును దలంచి పూజసేతు మమ్మ నిన్ను|| చిం||
తల్లి నిన్నుఁ గొల్వలేక తపస్వారి బట్టె గోరు
కల్లవేషములను గాంచి గాసి చెందినార మమ్మ|| చిం||
నీకుమారుడైనవాడు లోకపావనం దొకండు
మాకు మార్గ మొందుఁజూప మఱచినాము నిశ్చయముగ|| చిం||
నిన్ను నమ్మినార మమ్మ నిన్నుఁ గొల్పు వార మమ్మ
చిన్న నాటిప్రేమఁ జూపి చేరదీసి ప్రోవు మమ్మ|| చిం||
చెడమార్గములు త్యజింప శ్రద్ధమార్గములు భజింపఁ
శీఘ్రముగను మమ్ముల నాశీర్వాదము సేయుమమ్మ
చింతిలకమ్మా నీచిన్న సుతుల కేమి భయము|| చిం||

గ్రంథ పరిచయము

శ్రీరామస్తోత్రము:—బందరురామానాయడుపేట.
నివాసులగు గాడేపల్లి సుబ్బారావుగారిచేఁ బ్రకటింపఁబడినది
ఇది పాటగాఁ బాడుకొనుట కనుకూలముగా రచియింపఁబడినది.
మొదలు ౦-౧-౦

హిందీ సుబోధిని:—గ్రంథకర్త. పీఠపాటి వేంకట
సుబ్బారావుగారు."విద్యార్థి" (బెజవాడ)ప్రచురణములలో నిది
నాల్గవ పుస్తకము. ఆంగ్లము హిందీభాషను సులభముగ నేర్పు
కొనుట కనువసరీతి నిది వ్రాయబడినది. దీనిమొదలు ౦-౪-౦

భగవద్గీత-(గ్రంథి విచారము):—రాజమహేంద్ర
మునందలి శ్రీ గోదావరీ హిందుసమాజమువారిచేఁ బ్రకాశింపఁ
బడినది. మొదలు ౦-౧-౦-౦. ఇది సంస్కృతభగవద్గీత పదునెని
మిది యధ్యాయములకు శ్లోకక్రమముననుసరించి వ్రాసిన
తెలుఁగుపదనము. శ్లోకసంఖ్యయు నిందుగలదు. వైది శుభము
గ నే యున్నది.

పత్రికాస్వీకారియు వ్రాహ్మణ పత్రిక:—
సంపుటము ౧-సంచిక ౧-పత్రికాధిపతి శిరోధూషణము వేంక
ట రంగారావుగారు, మాంబళము, నైదావేట. ఒక్క
ప్రతి మాకార్యాలయము నలంకరించినది. ఇది బ్రాహ్మణులు వర్ణా
శ్రమాచారధర్మముల నవలంబించి తమ బ్రాహ్మణ్యమును బో
షించుకొనఁ బురికొల్పుటకై యేర్పడినది. వైదికశ్రాత స్మార్త
గ్రంథములెల్లకకు సులభముగఁ దెలియునట్లు తెలుఁగు తాత్పర్యము
తో నిందుబ్రకటింపఁబడును. ఇందుకుద్యుష్టాంతముగ ధర్మశాస్త్ర
సంగ్రహము, గౌతమధర్మసూత్రములు తెలుఁగు తాత్పర్యముతోఁ
బ్రకటింపఁ బ్రారంభింప బడి యున్నది. సం|| ౧ కి చందా
రు ౧-౮-౦. డబ్బిల్ క్రాసు ౪ పేజీల నైజాన ముద్రింపఁబడినది.

గాంధీనగర ప్రశంస

(సోమంచి మూర్త్య నారాయణశర్మగారు)

గాంధీనగర మంత్ర కలకలమును శోభి
భావనానమగమల బరగుమండ
గాలిదీపమును ప్రేమవిద్యుద్దీప
మలను శిలగి రాత్రములను కాంతి.
పాక్షిదోడు: కోడు పాక్షికాలు సువి
శాలములగు భోజనాలయములు
పరమపండితులు బసలు కొలియి లే
రాష్ట్రము చేయడమే భద్రప్రణితి.
దేశబాధపులను తలకించుచున్న
వచ్చినారు చాలాకాలం జనులు
కన్నులును పొడిచి కాంచెదవారేమో
దడులుండి వారి తనివి దీర.
ఎన్ని దులవేలు ఏగుడెంచిరో లెక్క
వెట్టి చెప్పగలుగునట్టిదారు
పుట్టవలయు ముందు భూలోకముందున
సనుచు కొంది తాడుకొని తమిని.
4 దరువస్త్రములను గాంగ్గోళిలును
హిందీబాస యెవ్వయ్య రాంప్ర
లితరగామ్రవాసు లెవ్వో యెటుక గా
వింప నీయలేదు పీక్షకులకు.
మహామదారి యెడిగో బయలుదేరి నటుందు
బరువులెత్తువారు పరమభక్తి
వందనములఁ జేయువారు చేతులనెత్తి
దవ్వునండి కన్ను తెరుముననె.
వైపువ్రాతి గాండ టుక్కటెక్కులు సభ్యు
లగువారి లాంగలమున నాడు
టెక్కువాక్కు లొక్క చేరితిమోగ నా
శీను స్మృతికఁ దెచ్చి బ్రతిమొట్టె.
గాంధీన మకరణకారణమునైన
మానవజనిని నిదానపరులు
న్యాయవాదిసభ్యు లాయంగిలిజగో
లల విదేశవస్త్రములను దెలిసి.
కొన్నిపట్ల లాటులున్న వైచిత్ర్యభటు
సంచయం బొనర్చు మంచినేవ
నిన్ని వేలజనుల కన్నె పాటులు వడి
మజులేము. వారి మాతృభక్తి.
శత్రుణందె కొంత సేవకులకు నాంధ్ర
సోదరులకుటనియ నునితెనుతి
మహామద లి పాతిము మజుక మెలకువ
గలిగి కలకదక్కు మెలగుడయ్య.
దేనిదిస్సి ప్రభుతి ద్రిప్ప జాలదుమని
తెలియ జెప్పినాడో తిగి గాంధీ
అట్టిరాట్న చక్రమక్కుట! కాంగ్రెసు
మండపమున నుంచ మానికేమో!
ఖదరుపంచ గట్టి గంధిటోపిని బెట్టి
హాటు, బూటు, కోటు, నవలఁ బెట్టి
యట్టే సంచరించు నమెకాదోర యే
కబ్బుడెయి దెబ్బరము కరంబు.
అన్నదమ్ము లన్న హాస్యపులను విన్న
మేక తాలిమూర్తి గురజే గన్న
ఉభయ లొకట, జూపు నెత్తనామును గన్న
ముచ్చటగును ప్రేమ హెచ్చుటగును
ఒక్కయంగవస్త్రమునె ధరించయి మెడ
జోలెతోడఁ బరుగుచుండ నీడ
బూది దాల్చి సాంబమూర్తి వహించి త్యాగ
మూర్తి యాంధ్రమాత యార్చిదీర
ఉచితభోజనము నొసగి యకాలిలు
ధన్యులైరి సుజనమాన్యులైరి.
మార్గదర్శులైరి, మహితులై రివ్వారి
త్యాగసాహసములఁ దరమె పొగడ.
వెదకి పేదవారిఁ బిలిచెడివారనఁ
కెప్పువలెనే వారిగొప్పతనము
అనుభవైక వేద్య మాభూతదయ శాంత
మాతీతు భక్తి యచటదీతు.

అవశిష్ట కవులు

ముక్తివి వెరుమాల్లాచార్యకవి

(శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు)

ఈకవిసాసనము బందరునకాళుక్రొసులదూరములోని
చల్లపల్లి జమీన్దారిలో చేరిముక్తివి యున్నది. ఈతని
తండ్రిపేరు రామభద్రుడు. ఈకవి శ్రీశైవ్యబ్రాహ్మణుడు.
ఈతనితాత పేరమర్రి. ఈపేరమర్రికాలమున నియోగ్యులు
గా నున్నవీరు శ్రీశైవ్యులుగా మారెరి. నాటినుండి శ్రీశైవ్య
సాంప్రదాయక నామములచే వ్యవహరింపబడుచున్నను, ఆచార్య
శబ్దమును మాత్రము జ్యోతిషక వ్యవహరింపబడుచు వచ్చిరి.
ఇట్లుండటకు ననంభావరాజీశ్వర మే కారణముగాఁ జెప్పకొను
చున్నారు. ఈకవి భద్రాద్రిరామనియందు భక్తిశ్రద్ధలు
వహించి విశేషముగా భద్రాద్రియందే వసించుచు వచ్చినట్లున,
అచ్చట ననంతము శ్రీరామునికోవలను విడువక యున్న యీ
కవివలన దా మొగ్గువనల కభ్యంతరము గలుగుటచే నర్హు
లీతని గోవలనుండి వెడల నడవ నేకవిధముల బ్రయత్నించి
సాగవనికి విచారించి యాలయములోని పూజార్చిగమాను నొక
దానిని దీసి దాచి రాత్రింబ గల్గయము బొయనిభర్తృదగు
వెరుమాళ్లయ్యయే యాతిస్కంద మొనర్చినని దేవాలయపాలకున
కెరిగించెడిట. అందువై నా యుద్యోగి వెరుమాళ్లయ్యగారిం
బిలిచి : గ్రహ మెచట దాచితివో చెప్పవలసిన దనియు వెంటనే
తేతున్న చెజసాల నంతననయు దర్శనభర్తృనముల గావింప నీతఁ
దేమాత్రమును చలింపక యట్లే కొనివత్తు నని గంగకుం జని
కంతమువటకున్న నీట నిలువఁ జి భక్తిశ్రద్ధలతో "భవదంఘ్రులు
మాపగదే భువప్రభో" అనువటముతో శతకమును రచించు
వట కా రామచంద్రగ్రహ మానీటిపైఁ జేలియాడుచు గవిని

కనలపండువయ్యె ఖాదీప్రదర్శన
కాలఁ గన్న ప్రకృతిలేల గన్న
ఆంధ్రలక్ష్మి యాడినట్లయ్యె నద్దాని
వర్ణనలునేయ వక మెవరికి ? ౧౭

కరమునందు వంకకట్ట చింకికొటు
ప్రాతబోంతయె యుపవస్త్రమైన
చిచ్చగానిపగిది వచ్చి ఖద్దరపిచ్చి
గురువు నెప్పు బ్రతుకుతెరువుచున్న
పట్టునేత యొక్కపట్టునను తివాసి
నేత యొక్కచోట నెగడుపాట
చేతిమాలనేత రీతిజూపుటయొక్క ౧౮

యెడను ముదము నింపె నెడదఁ గడిది.
కొండపల్లికేమి? కొప్పాకబొమ్మలు,
పూలచెట్లు, చామరాలకట్లు,
మోతలాలకొడుకు ముగియఁ జేసినవి యా
నైపుణము మెచ్చనట్టిఁ దెవడు? ౨౦

చింతిగింజపైని యంతర్థలమునందె
దంతమునను జెక్కు వింతపనులు
ఏళ్లు లాంటె లేవో యేర్పడ మలచిన
పనితనంబు గనఁగఁ జనదె మనకు? ౨౧

అన్నిటికిని కేమి? యుమ్మహాత్మునిమూలు
నడుగనట్టివార లమితభక్తి
గననివారు లేరు ఖదరుధారలయందు
మల్లలనె ధరించు మల్లులందు. ౨౨

ఆలిసోదరులను- నాచార్యరాయల,
గప్పరంపుమాలికలను తెచి
గారవించినారు ఖద్దరుదండలు,
పూలు, మరచియుండఁ బోలు వారు. ౨౩

తొంగ మాకు టిక్కటుల నీయకేమని
వేచియుండువారు వాచినట్లు
బయటిగుమ్మముకడ వందలాదిగ స్త్రీలు
బొలకును పురుషవరులు పరులు ౨౪

గాంధీనగర మెంత గాలించివెదకిన
నెట్టిటోపి యొక్కచేని లేదు.
ఎంతభంగమయ్యె శాంతిక్రమములకుఁ
జింతసేయనగు నొకంతసేపు. ౨౫

అందఁ టేకపంక్తి నాఖరుదినమున
విందుగుడిచినారు వేడ్కఁ గొట్టి
సందియముల గొట్టి నడుపాయములబట్టి
నింద వదలిపెట్టి నిజము తెట్టి. ౨౬

సమీపించినదట! ఈచిత్రమును జూచినవారెల్ల రాళ్ళర్యమునంది
యాతని భక్తిప్రపత్తుల కానందించిరిని తద్వంతకు లొక కథను
జెప్పుచున్నారు. ఈకథ యంత విశ్వసనీయము గానున్నను
కవిమాత్రము, శ్రీరామభక్తి గలవా డని స్ఫురింపఁ
జేయును. ఈకవి యొకను భద్రాద్రిసాధనంచూరతకము (సీస
ముల్లు) నలవదినాలుగు పద్యములతో రామాయణమును, మాను
మచ్చతకమును రచించెను. మానుమచ్చతకమునుగూర్చి యొక
ప్రవాదము గలదు. చల్లపల్లిజమీన్దారింపునెంచి యవననైస్యము
చల్లపల్లిని ముట్టిడింప వచ్చుచున్నదని పాటకునకు దెలిసి వెరుమా
ళ్లయ్యగారిని బిలిపించి "నీవు భగవద్భక్తుడవు గదా? భగ
వంతుని ప్రార్థించి నన్నీయాపదనుండి రక్షింపవలసినదని కోర,
నచ్చటికి గొంతసమీపముననున్న శ్రీకాకుళమునకు వచ్చి యచ్చటి
యాంధ్రనాయకుని యాలయముయొక్క ప్రవారిగోడలోనిమాను
మద్విగ్రహమున కెదుట చేరి యొంటికొనిమీద నిలుచుండి" వైరి
నాంతఃప్రసానుమంతా" అను మకుటముతో నొక కందశతకమును
జెప్పి పూర్తిచేయువటకు వెచ్చుచున్న యవననైస్యమునకు మారి
సంభవించి యందఱును నాశనమై రిని చెప్పుదురు. ఈకవికి
కోదండరాముడు- సుందరరామదాసు, రామభద్రుడను
మువ్వురు కొమారులు గలరు. ఈకవియొక్క వంశీకులనుబట్టి
విచారింపగా కవికాలము నూటయేబదిసంవత్సరములకు మీటి
యొండదని తెలియుచున్నది, ఈకవి శత కవులచరిత్రమున జేర్పఁ
దగినవా డయ్యెను చేరి యుండలేదు. కవిత్వము మృదుమధుర
పదములచే నలరారుచు నెంతయు హృదయంగమముగ నున్నది.
మాదిరికొని కాయాశతకములోని కొన్ని పద్యముల స్థానీపు
లొక న్యాయమున నుదాహరించుచున్నారము. ఈశతకములవ్రాత
ప్రతులు కవివంశీయులకడ ముక్తివిగ్రామమున నున్నవి.

భవదంఘ్రులు చూపగదే మహాప్రభూ
శతకములోని పద్యములు.

- 1) శ్రీకరమై సమ సుఖభవిష్కలతోడ విజృంభమాణమై
మాకరసారసంబు లనమాననగా సరూప యుక్తమై,
యాకరణిక బ్రకాంతు మదిచ్చ యెరింగినకన్నతండ్రి నీ
నోకరుణాసముద్రనయనోత్సవ మొండెదనయ్యె పూర్ణభా
గ్యాకరమైన యష్టభవదంఘ్రులుచూపగదే మహాప్రభూ॥
 - 2) మజుట లేదు మిన్నరణ మాకిత తేచ్చ మరేమిలేదయా
చరులను వేడలేదు శిఖభంగరదేహ మ పేక్షలేదు కా
పురములు నమ్మలేదు జలబుద్ధుడసంపద గోరలేదు మీ
చరణము లానదర్శనవిచారమె కానిక మామనంబులో
నరమణ లేదు లేదు భవదంఘ్రులు చూపగదే మహాప్రభూ॥
- మానుమచ్చతకములోని పద్యములు.
- (1) శ్రీరఘునాయకపవర ।
సీరుసాలము లమార్చి కల్లు సేపించెద సా ।
మారివని నీడుమఱువునఁ ।
జేరితి నోశత్రుహంత శ్రీహనుమంతా ॥
 - (2) దడములలో జెండాపై
పిడుగులు-గురిపించి జనుల భీతి హరింపక
కడువడి గుట్టపుదడములు
జెడ దోలము శత్రుహంత శ్రీహనుమంతా ॥
 - (3) వచ్చిరిని జనులు పల్కిరి
రచ్చలు బెజవాడకడకు రాతిరి
వినినే త్వచ్చరణంబులు గొలిచితి,
చెచ్చెనో శత్రుహంత శ్రీహనుమంతా॥
 - (4) కాకుళోరాయనిపొడఁగని
తేకున నీముచ్చటంతి దెల్పియు హితవుక
గైకొని హయములఁ గొట్టవె
చీకాకుగ శత్రుహంత శ్రీహనుమంతా ॥
 - (5) విగనిగని గండ్రగొడ్డలి
ధగదగ మెఱుంగ రిపులఁ దార్చిని నీ నా
పగతురగుండియ లవియఁగ
బిగి జెరుపవె శత్రుహంత శ్రీహనుమంతా॥
 - (6) భద్రాద్రివిజయరాములు
త్వద్రూపమె కాకుళేశ తథ్యము గన కే
భద్రముగఁ గొల్పి తా భరి
చిద్రూపా శత్రుహంత శ్రీహనుమంతా॥
 - (7) అపద్మాంధవ సదయా
ఓపవె నామీద జూపు టొప్పగ నీకే

రాజశేఖర కావ్య మీమాంస

౧౭

దేశవిభాగము

[౧౭ సారస్వతానుబంధము తరువాయి]

పుష్పమాలమునందే నైగలదేశము ఉత్తరాపథము అనఁబడును. ఈ దేశము బాహ్యదేశము హూణము వానాయకము కాంభోజము బాహ్యకము వల్లభము లింపాకము కులూతము కీరతంగణము. తువారము తురుష్కము బర్బరము హరహూణహూణక సహదహంస మార్గరదేశములు మరకరకంఠదేశము మున్నగునవి ఈ ప్రాంతమునందలి ముఖ్యదేశములలో కొన్ని. హిమాలయము కలిందము ఇంద్రకీలము చంద్రాచలము మున్నగునవి ఇచ్చటివర్తమాలు. గంగ సింధు సరస్వతి శతద్రవు చంద్రభాగ యమున ఇరావతి విత్తస్త విపాక కుహూదేవ కాదులు ఇచ్చటి నదీలలో ముఖ్యములు. సరశరగము, దేవదారులంక ద్రాక్ష కుంకుమము చేమరీమృగ చర్మములు సౌవరాంజనము ప్రాంతోంజనము వైధవలనణము వైదూర్యవణులు గుట్టములు మున్నగునవి ఇచ్చట నుత్పాద్యములగు వస్తువులలో నెల్ల ముఖ్యములు. ఈచెప్పిన పూర్వ దక్షిణ పశ్చిమోత్తర దేశములను సందర్శించి మధ్యదేశము అని చెప్పవలయున్నది. కవులు వర్ణించినట్టియుగంబు నదియే. ఈ రీతి కాండములలో చెప్పబడినట్టి అనుసరింపదనియును నెఱుంగదగును. ఏమనగా అన్నారగదా నెద్దలు ఇట్లు హిమం ద్వింధ్యపర్వతములకు నడుమనున్నదియు వివక్షితురీ (ప్రాగ్భోతిమము కాంభోజము?) తూర్పున నున్నదియు, ప్రయాగకు పశ్చిమమున నున్నదియు సగుదేశము మధ్యదేశమని ప్రకీర్తితము. ఈమధ్యదేశమునందుగల ఖండదేశములను పర్వతములను నదులును ఈతూర్పుద్రవ్యములును సుప్రసిద్ధములై యుండుటచేత ఇచ్చట వానిని ప్రత్యేకముగాఁ జేర్చినలేదు. ఇట్లే ద్వీపాంతరములందున్న, దేశములను పర్వతములను నదులనుకూడ కవి ప్రయోగానన్వయము లను బుద్ధితో నిందు చర్చించి యుండలేదనియును ఎఱుంగవలయును.

‘వివక్షప్రయాగములకు గంగాయమునలకు నడుమ నుండఁ ప్రదేశము అంతర్వేది యనియు, దానిని (అంతర్వేదిని) ఆధారముగా చేసికొని దిగ్విభాగము నొనర్పవలయు ననియును;

ప్రాచగు ముక్తివిల

క్షీప్రతపాదాబ్జభృంగ శ్రీహనుమంతా॥

భద్రగిరి సాధనంచార శతకములలోని పద్యములు.

సీ॥ జననంబు మొదలుగా సత్యవాక్యమే కాని

అన్యత మెఱుంగఁడు కల నైనఁ బలుక

సర్వభూతములందు సత్కీటాక్షమే కాని

మోసాలోభద్వేషములును లేవు

ప్రత్యహారాత్రముల రామవర్తమే కాని

యితరమంత్రోపాస్తి యెఱుంగఁ దెవుడు

సతత మేకాదశీవ్రతమునల్పుటే కాని

రూఢిగా వ్రతము లెఱుంగఁ దెవుడు॥

ఆమహాత్ములు పెరుమాళ్లయాత్మజులను

దలఁతు కోదండరామాభిధాను నెలమి

భద్రగిరిసాధనంచార భవవిదూర

జానకీరామ సకలదుష్టవిరామ.

ఈకవి ద్వితీయపుత్రుడగు సుందరరామదాసు రామా యణసారసంగ్రహమును కావ్యమున రచించియున్నాఁడు. అయ్యదిగూడ నీకవివంశీయులయొద్దనే ఉండియున్నది. మఱియు నద్దాని నచ్చు గూర్చు దలచి స్థానిత్యముల సవరింప వారిబంధుడగు ప్రహ్లాద బాపట్ల సహస్రమృత్యుక్షేపమునగు శ్రీమాన్ గొట్టిముక్కల రణుకాంతాచార్యులవారి కొనంగియున్నారట. శ్రీవారు రాచకార్యభారమున కేతద్గ్రంథమును విలంప నవకాశము లేక యున్నటులు వినుచున్నారము. తమ కవకాశము లేకున్న నేటికైన నాగ్రంథమును మాబొంట్లకడ కేని యంటి త్వరలోఁ బ్రకటింపదగినభాగ్య ముగ్రంథమున కొసంగ వంశీయులనే గాక శ్రీమాన్ రమాకాంతాచార్యులవానిగూడ వేడుకొనుచు నీరామాయణసారసంగ్రహములోనిదని కవివంశీయులకడ సంగ్రహించినయొక్క శ్లోకము నందుదాహరించి యింతటితో ముగించుచున్నారము.

రామాయణసారసంగ్రహము.

కిష్కింధాకాండలోనిపద్యము.

(పద్యము నీయలేదు)

అచార్యులనిరి ‘ఇట్లునిర్ణయించుటలోగూడ మహాదయుమును మొదలుగా ఏర్పఱుకొనవలయునని యాయాచరియఁడు. “ఈ దిక్కు ఇది మొదలుకొని ఇంతవఱకు” అని నిశ్చయింప వీలులే కున్నందున దిగ్విభాగము ఏర్పరుపబడలే” అని కొందఱు. ఉదాహరణముగా ఒక్కసంగతినిచెప్పెదము. వామనపర్వానికి పూర్వమైన (తూర్పు అయిన) దేశము బ్రహ్మశిలకు పశ్చిమముగా నుండును. గాధీపురమున దక్షిణము అని చెప్పినదేశము కాలపియున కుత్తరమగును. కాఁబట్టి “అకథినిబంధనరూపమున ఇది ఇతరత్వ నియతమే యగును” అని యాయాచరియఁడనెను. “ప్రాచ్యవాచీప్రతీచ్యుచీమి ఎని వాల్లే దిక్కులు” అని కొందఱు అనిరి. ఈక్రిందిరీతిగ నభియక్తోక్తియొక గలదు. శ్లో॥ చతస్రవ్యపి దిక్కురణే ద్వివతః ప్రతి యేన చిత్రచరితేనః ఐహిత మపూర్వమదక్షిణ మపశ్చిమ మనుత్తరం కర్మ॥ [చిత్రచరుడగు రాజుచేత నాల్పకాలం దైనయుద్ధములలో శత్రువులను గుఱించి చెప్పిన పనియేది కలదో అది అపూర్వముగను (ప్రాతర్నిశా—తూర్పు కానిదియును) అదక్షిణముగను (దక్షిణములేనిదిగను—దిక్షిణముకానిదిగను) అపశ్చిమముగను, (విజ్ఞాననశితముగను—పశ్చిమముకానిదిగను) అనుత్తరముగను (జవాబులేనిదిగను—ఉత్తర దిక్కు కానిదిగను) అయి యుండెను.] అని.

వింద్రి యని, ఆగ్నేయ యని, యామ్య అని, నైఋతి యని వారుచి యని, వాయవ్య అని, కాశీ అని, విశాని అని ఎనిమిది దిక్కులు అని కొందఱు అనిరి. ఇట్లేకూడ కలదు:—

శ్లో॥ ఏకం జ్యోతిర్వై ద్విత్యై బ్రహ్మగతి గదితా న్యైబ్రహ్మైశ్చ తుర్యైః । భూతానాం పంచమం యా న్యలవృత్తుమే తథా మత్స్య నానావిధాని । యామ్యకం తాని సప్తతీదశమునితా న్యైష్టదిగ్భాంజి బి నో । ర్యాంతి ప్రాప్తే నవత్యం దశ దధతు శివం దీధితి నాం శతాని॥

బ్రాహ్మి యని వాగి యని అనుఁడెడుదేదములలోగూడ కలసి అవి (అక్షిణముల పనియని కొందఱు చెప్పిరి) పదియవవ్యవహారమునకు ఈ శ్లోకము నిదర్శనముగా నుండగలదు.

శ్లో॥ దశదిక్కులవ్యవస్థాంతరీప సుకటభూమికే॥

విషమా స్థూలత్వస్యై బ్రహ్మాండగ్రాహకే నిర్ణితి॥

స్థూలత్వంబు (చాల ఎక్కువగా దానముచేయు న్యభాషముగలవాని నీశేయతో వ్యవహరించుచుండురు.) అగువానికి, పదిదిక్కుల చివరవఱకు హద్దుగాగలభూమి ఇమిడియుండు ఈ బ్రహ్మాండమను గ్రామమున ఉనికింపవలయును. అనగా దశదిక్కుల ప్రమగు నీబ్రహ్మాండమునంతను దాటి దాన పీఠుని కీర్తిజాలము నిరంతరము ప్రకాశించుచుండు ననుట)

వైచిత్ర్యము వివిధవిషయబృంద మంతయును యథాగతమైనదియే కాని వేమాగాదు. అట్లయినచో ఈ విధముగ మతదేదమేలయని యడిగదరా? ఇక్కడిజామము వక్రయొక్క వివక్షను అనుసరించినదా యుండును! మఱియును ఆకాశమునందలి, చిత్రా స్వాతీ నక్షత్రముల వధ్యంగల భూవ్యూకాశము ప్రాచీదిక్కు అనియును, దాని ననుసరించుచు ప్రతీచీదిక్కును (ధ్రువనక్షత్రమునవఱకుగల భూవ్యూకాశము ఉత్తరదిక్కు అనియును) తదను సారముగ దానికెదురుగనుండునది దక్షిణదిక్కు అనియును వాని నడుమ నున్నవి విదిక్కులనియును వైభాగమున నున్నదిక్కు బ్రాహ్మిదిక్కునియును క్రిందిభాగముననున్నదిక్కు పాతాళీయమనియును పూర్వదిక్కు నిర్ణయముగా నెఱుంగవలయును. కవుల న్యవహారమును ప్రాక్షిద్ధ మనియును విప్లవానానాధిసాధ్య మనియును చెంత విధములుగా నెఱుంగవలయును.

ఈ రెండువిధములలోను ప్రాక్షిద్ధవ్యవహారమున గల ప్రాచీనిదేశమున కుదాహరణముగా ఈ క్రిందిశ్లోకములను చూడుడు:—శ్లో॥ ద్విత్రైశ్శ్లోకైశ్చ పురాణామౌక్తికమగ్నిచ్చాయై సిన్ధితం తారకైః । జ్యోత్స్నా పాన భూలసేన వపుసానుప్తా శ్చకోరాంగనాః । యాలోస్తాచలమాడ మద్యసపథ్యుత్రచవి శ్చందమాః । ప్రాచీబాలిడిచాలలోచనరుచాం జాతాచ పాత్రం కకుట॥

ఆకసమునందు పురాణములగు మాత్రికములయొక్క నీడలవలె రెండుమాడుతారకలున్నయవి. జ్యోత్స్నా పానభూలసమగుశరీరముతో చకోరాంగనలు నిద్రించుచున్నవి. చంద్రుడు ఉద్యసపథ్యుత్రచుండై అస్తాచలమును గుఱించి వెడలిపోయెను. తూర్పుదిక్కు పిల్లిహానయొక్క కన్నులకాంతలవంటి కాంతులకు పాత్రమయ్యెను.]

దక్షిణాదిజ్యోతేషము:— శ్లో॥ దక్షిణోదక్షిణా మాశాం యియాసుస్సోకంబభౌ । జిహ్వ ర్దక్షిణా మాశాం భగవా నివ భాస్కరః॥

ఆరాజు దక్షిణదిక్కును,గుఱించి దండయాత్రను చేయఁదలంచినవాడై మిక్కిలియును ప్రకాశించెను. దక్షిణదిక్కును

వదలివెట్టఁదలంచిన భగవానుడు అగు భాస్కరుని (సూర్యుని వలె.)

పశ్చిమదిజ్యోతేషమున కుదాహరణము:— శ్లో॥ పశ్య పశ్చిమదిగంతలంబినా । నిర్విశం మితకథే వివస్వతా । దీప్తయా ప్రతిమయా సోంభనః । తాపనీయ మివసేతుబంధనమ్॥

[చూడుము. పశ్చిమదిగంతలంబియైన సూర్యునిచేత సుద్దిప్తమగు ప్రతిమచేత (ప్రతికల్పముచేత) సోంబలులు బంగారువికారమైన యానకట్ట కట్టబడిఁబట్టులగ ప్రకాశించుచున్నది.]

ఉత్తరదిజ్యోతేషము:— శ్లో॥ అన్యత్తరస్యాం నిశి దేవ తాత్మా హిమాలయో నామనగాధిరాజః । పూర్వాపరౌ వారి నిధీ విగాహ్య నితః పృథివ్యా ఇవ మానదండః॥

[ఉత్తరపుదిక్కునందు దేవతాత్మయైన “హిమాలయ” మను పృథరాజు పూర్వ పశ్చిమసముద్రములను బొమ్మకొని, భూమి మానదండమును నోలి యున్నాఁడు.]

విప్లవానానాధియగు దిగ్విభాగమునందు పూర్వపశ్చిమ దిక్కులు:— శ్లో॥ యాదాని శ్చా చరత సంగత్యోత్రం త్రం పూర్వణ చందనగీరే రుత పశ్యమేన । నో చేర్షి తోధరాధ్య సేతునాతి । రాకల్ప మేమ న విరంశ్యతి వో విశాగః॥

[ఒకజలంతువులారా! అటునుండి కదలి చందనగిరి తూర్పుగవైగారి పశ్చిమగవైగారి యున్న గోత్రంశ్రమును ఆశ్రయించుడు. ఇట్లు వెంటనే చేయఁజైతి లేని ఎడతెగక పర్వత సేతుప్రసపువగు ఈవియోగము కల్పాంతమును మిమ్ము వదలివెట్టుడు.]

దక్షిణోత్తరదిజ్యోతేషము:— శ్లో॥ కాంచ్యాః పుశా దక్షిణ విగ్విభాగే తథోత్తరస్యాం దిశి వాశిరాశేః కణ్ణాంత చక్రీకృతచారుచాపో రత్యా సమం సాను మన త్యనంగః॥

[కాంచీనగరపు దక్షిణవిగ్విభాగమునందును దక్షిణమును ద్రమనకు ఉత్తరముగనున్న ప్రదేశములందును మన్మథుడు కర్ణాంతాకృష్టచాపుఁడై రణిశేఖరో గూడి ఎల్లప్పుడూ మన్మథుడు నివసించుచున్నాఁడు:]

ఉత్తరము మున్నగువానిని చెప్పటలోగూడ అనుత్తర దిగ్విభాగమును అనుత్తరదులయందు ఉత్తరదిగ్విభాగముగూడ ఒక విధముగా దిజ్యోతేషమునకు ఉపకరింపగలదు. ఎట్లందుచో చూడుడు.

తొలిదానికి ఉదా:— శ్లో॥ తత్రాగారం ధనపతిగృహ మత్రకే జాన్మదీయం । దూరాల్పత్వం సురపతిధను శ్చానుజా తోరణేన । య స్వోద్యానే కృతకతనయః కాంతయా సర్థితో మే హస్తప్రాప్యః స్తవకనమితో బాలచందావృత్తుః॥

[అనులకాపురియందు కుచేరునియింటికి ఉత్తరముగా మాయిల్లు దూరమునకు గన్నట్టుచు, ఎండధనుస్సును బోలిన తోరణముతో రాజిల్లుచుండును. అయింటయొక్క ఉద్యానము నందు నాసియురాలిచేత పుత్రప్రేమతో పెంచబడిన బాలమం దారపుత్తుము స్తవకనమితమై చేతిండునట్లుగ రాజిల్లుచుండును.]

రెండవదానికి ఉదాహరణము:— శ్లో॥ సవ్యోద్రే రుత్తరే భాగే యత్ర గోదావరీ నదీ । పృథివ్యా మిహ కృతాన్నయాం సుప్రనేశో మనోహరః॥

[సవ్యోద్రతపు ఉత్తరదిగ్విభాగమునందలి గోదావరీనదీ స్థానితమగు ప్రనేశమే, ఈ సుప్రభూమండలములోనెల్ల మిక్కిలి మనోహరమైన ప్రనేశము.]

ఈవైచిత్ర్య విధముననే దిగంతవిషయములోగూడ నెఱుంగవలయును. అందు మాడ కేశవ్యతినద్యాదులకును ఇక్కులకును ఏనరుకబట్టినిదేశము కలదో అనుసరియే మారదగి యుండును. ఇక సాధారణమైనది రెండింటియందును లోకపి ప్రసిద్ధిని బట్టి యుండుట మర్యాద.

దిజ్యోతేషమువలెనే వర్ణవిషయముకూడ పాటించదగి యున్నది. ఈవర్ణవిషయములో పాశ్చులకు శ్యామవర్ణమును దాక్షిణాత్యులకు కృష్ణవర్ణమును సాశ్వాత్యులకు పాండువర్ణమును ఉదీమ్యులకు గౌరవర్ణమును మధ్యదేశవాసులకు కృష్ణశ్యామ గౌరవర్ణములను హర్షదగినవై యున్నవి.

పాశ్చుల శ్యామవర్ణము:— శ్లో॥ శ్యామే ష్వంగేషు గౌడినాం నూత్రహరైకహారిభు । చక్రీకృత్య భనుపావప్ర మనంగో వల్ల కల్గితి.

[గౌడదేశపుశ్రీలయొక్క నూత్రహరనోహరము లగు శ్యామలాంగములను మనస్థుండు పుష్పధనుస్సును చక్రాకారముగా చేసి అనగా అంతగా నంది) బాణములను తొడుగుచున్నాఁడని,భావము.]

దాక్షిణాత్యులకృష్ణవర్ణమున కుదాహరణము:— శ్లో॥ ఇదం భాసాం భర్త ద్యౌతకనకగోభప్రతికృత్రికమా న్యంద

శోభింజు గలతి వభిసో బింబలయమ్ | ఆ తైవ ప్రాచీన సత్వర
మునగిగడమలిన ప్రవచ్చాయాచక్రైః ప్రబలిత ఇవ ధ్వాంత
విసాః

[సూర్యునియొక్క, కనకగోళప్రతికృతియగు ఈబింబల
యము క్రమక్రమముగ ముందప్రకాశము గలదియై ఆకాశమునుండి
జాణమయ్యెను. తరువాత ప్రాచీనమగు చీకటులనుండ ముగిగం
డమలినమైనదై వృక్షములనీడలచేత ప్రబలిత మైనదానివలె ప్రస
రించుచు వచ్చుచున్నది.]

ఉద్విగ్ధులగౌరవార్థ మదాహరణము:—శ్లో॥ పుష్పే
స్సంప్రతికృతాచనార భవః స్రవ్యగిమాలిగితాః బాష్పికిదశన
ప్రణానబింబైః పుష్పైః కాలచితః | బాతం చంపక మంబీ
దీప్యలనాలాబ్యాచార్యత్వం మాంజిష్టేయ్యతైశ్చ పాటల
తనో కన్యైః కాచిల్లిః॥

[ఇప్పుడిచ్చటనున్న కాంచనావృక్షములు ప్రత్యంగమున
ను పూవులచేత అలిగింపబడినవి. అశోకవృక్షము బాష్పికి
స్త్రీలవలెతీయెను; బోలి ఎత్తైన ఆకులతో ఒప్పుచున్నయ
ది. ఇతను చంపకమునుమాడ ఉద్విగ్ధస్త్రీల లాభ్యాచా
ర్యమున సమర్థముగా నైనది. పాటలవృక్షమునకు మాంజిష్టవ
ర్ణములగు మొగ్గలచేత నొకవిధమగుగుంపు ఏర్పడినది.]

పాశ్చాత్యులపాంతుత మదాహరణము:—కాశాస్త్రం
మధుకబలవాళేలిలేతకానాం భృంగస్త్రీణాం మధుకముకు
ళం కుండలిభావ మేతి కించే దానిం చవనతరుణీ సాండుగంధస్థ
లీప్యః కాంతి స్తోకం చయతి పదం నాగవల్లిదళమ్॥ (2)
శ్లో॥ కాశ్యాగ్రాత్రలేఖాను లాలలనాబ్యాచివిషా | ద్రావయిత్యేవ
విస్మయం స్వస్థం మాదశవర్ణకమ్॥

మధుకేశమువారి కృష్ణత్వమున మదాహరణము:—
శ్లో॥ యశ్చైత్రోధవస్తేః కురుంతైకదాహినః పాంచాలీం
దవ్యకు స్వచ్ఛే కృష్ణం ధూమఃఖామిమ్॥

అమధుకేశమునకు మధుకేశమునందు శ్యామత్వము
కలదు. కవిజనులలోకము పరీక్షించినచో, శ్యామకృ
ష్ణవర్ణములగువాని, పాంచు గౌరవర్ణములగుగాని
ఏమంతాపృథేదముండవని కవిజనులములను నిర్దేశిం
చుప్రకరణంబునందు చెప్పియున్నాము. దానిని కవిమరు
లు జ్ఞప్తించుకొని విమృశించితిమిగా మెలగదగును.
ఇతను మధుకేశీయముగ గౌరవ్యమునకు ఉదాహరణము. శ్లో॥
తన సవనీకండగౌరవ ప్రతిఫలదు భైరవోనరేంద్రపుత్రాః|అవగ
త మణితే మృగాంకబింబం మృగమదప్రతినీధన లాంఛనే॥

[వెన్నచుద్దవలె గౌరవర్ణముగలనీయశిశువునందు ఉత్తర
కోణాధీశుని ముఖచంద్రబింబము ప్రతిఫలించినదిగా మృగమద
పరైనిభమగు లాంఛనముచేత దెలిసికొనఁబడినది.]

విశేషముగా పూర్వదేశమునందలి రాజపుత్రికల వర్ణనము
చేయునపుడు గౌరము అనిగాని పాండువు అనిగాని నిర్దేశించుట
యును కలదు అని ఎఱుంగవలయును.

ప్రథమమున మదాహరణము:—శ్లో॥ కసోలే జానశ్యాః
కరికలధరం ద్యుతిమపి స్రుతస్మేరస్సాస్పాదృ మృపులకే వక్త్ర
కమలమ్ ముహూః పశ్యేత్ కృష్ణైః గజనిచరసేనాకలకలం
జూజూటగ్రంధిం ద్రవ్యతతి రఘూణాం పరివృణ్ణః॥

ద్వితీయమున మదాహరణము:—శ్లో॥ తాసాం మాధవ
పత్నీనాం సర్వాసాం చంద్రవన్దనామ్ శబ్దవిద్యోవ విద్యానాం
మన్యే జ్వాలా చక్రిణీః॥

ఇట్లు తక్కినవిషయములగుడ యథాసంభవముగ ఊ
హించునది. పండితులు వైకృతిన శాస్త్రమర్యాదకును దేశముల
కును విభిన్నముగ నొక్కొక్కప్పుడు చెప్పుటలగును. అట్టివానిని
పరిహరించుకొని దోషవిషయములలో వానిని ఉదాహరణములు
గాఁ జూడదగును. ఇట్లు ఈ ప్రకరణమునందు దేశవిభాగము
దిక్పర్యవస్థాయమున సూచింపబడినది. ఇంతకంటెను మిం
చిన విషయములను తెలిసికొనఁ దలంచువారు సేను వ్రాసిన భువన
కోశమును చూచెదరు గాక.

హిందీ - తెలుగు

బాలశిక్ష 0-6-0
మొదటి పాఠకం 0-6-1
హిందీ ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ 0-0-0.

తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుట
ఏలయును సులభమైతిని వ్రాయబడినది.
నిసాల ఖర్చు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయ,
7, తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు.

మహేంద్రగిరి - భగవల్లీల

దేశ రాజు రామదాసుగారు

ప్రప్రథమమున ౧౮౧౩ వ సంవత్సరమున, సేను మహేం
ద్రగిరి యున్నతేభరములో నొకటి యని వింటిని. తదుపరి
రెండుమూడుగంవత్సరముల ప్రాంతమున నచ్చట మహాకవరాత్రికి
గొప్పమాత్రగూడ జరుగునని వింటిని. నాటినుండియు మహేం
ద్రగిరికి బోయి చూడవలె నను కోర్కె గాఢముగా నుండెను.
ఇంతలో భగవల్లీటాటుమున తిరుణమొకటి సంభవించెను.

దందుభీనంతర్గత భాద్రపద బ ౩౦ నాడు సూర్య
వాణమగుచే, బ ౧౦ నాడు పోయి గ్రహణము గడచినమఱు
నాడు బయలుదేరితిగిరావచ్చునని తట్టింది. తట్టుటచేతటాటున
భాద్రపద బ ౧౦ శనివారము (౧౮౮౨-౨౨) నాటి యంద
ము ౭ గంటలకు బయలుదేరితిని. అలవాటు లేకుండెను నాడు
కొంచెము కాశీపుచ్చుకొనుటకు బుద్ధిపుట్టినది. కాని భగవంతుఁ డే
లాకో పుచ్చుకొననీయలేదు. పాలు వేగము దొరకనికారణముచేత
న. పొగబండికి వేళ కాఁజొచ్చుటచేత నెఱికిఁ దెలిసిన నేమియా
టుకపఱుటనోయని తుణమైన కాలవిలంబము లేక బహులేరిన
నడకనే నాల్గు క్రోసులదప్పుల గూమకటాశ్వాసమును చేరు
కొంటిని. బండివచ్చుట కొకగంటకాలము తిరువాయి యున్నది.
అప్పుడు నన్నొకబంధువు కలసి యొక్కడికి పోవుచున్నావని
ప్రశ్నించెను. సేను మహేంద్రగిరికి పోవుచున్నాననియు గ్రహ
ణము పట్టినమఱునాడు వచ్చెననియు నతనికిఁ జెప్పియుంటిని.

కొంతసేపు సంభాషించినవెనుక మందసాధూమకటాశ్వా
సమునకుఁ దనచేతితో నొకయయోమాధ్యభృతిప్రమును గొని యి
చ్చెను. చేతి సేను పట్టెయూష్యములు స్వల్పము. నాల్గుమాత్రమే.
పట్టినదుస్తులంతే. రెండవంచెలు; ఒకచొక్కా; ఒకతుపాలు.
ఒకభగవద్గీతకూడ చేతఁ బట్టికొంటిని. చేతనన్నరూపాయలొక
టి యప్పుడే యయోమాధ్యభృతికై వెచ్చింపబడిన. “మందసా”
చేరుననికి నాచేతిలో యాడుకూకలమాత్రమే మిగిలినవి. ఇంత
లో ధూమకటాశ్వాసమును చేరితిని. నా కాప్రాంత మతి
నూతనము కావున బండిదగినవెంటనే మందసాకు త్రోవయేదని
యొక యుత్సాహియుని తెనుగన నడిగితిని. అంతనతఁడు సేను
కూడ వచ్చుచు, జూబిచ్చి వచ్చుచున్నావని చెప్పెను. కొంతదప్పు
పిమ్మట “నెఱియుంటికి పోయెద”ని నన్నడిగెను. నాకిచ్చట
చుట్టుములగాని పరిచయములుగాని లేరు. సేను మహేంద్రగిరి
వెళ్లెద నంటిని. అంత నాతఁడు పకాబోరని నవ్వెను. నా కా
నంద మినుమడింపఁ జొచ్చెను. నీకు గొడుగు లేదు, బట్టలు లేవు.
చెంబుతప్పెల లేదు. ఎట్లుపోయెదవని మొఱపెట్టెను. ప్లాల్లనమాన
ములో నైని నివి లేక మేము పోమని యతఁడనుచు దారిలో
గలసినవారికి నానంగతిఁ జెప్పుచు నన్నుఁ జూపుచుండెను. వారు
నట్లే పలుకుచు నవ్వుచుండిరి. అంత నాతఁడు మహేంద్రగిరి
తారు పోవువార్గ మువశేషించుచు బహుకవ్వసాధ్యమని చెప్పు
చుండెను. సేను దానికి కాని మొత్తందూరమేగ గతిగిన
నంతదూరము పోయి చూచెదనని చెప్పితిని. నాపట్టుదల కతఁ
డాశ్చర్యపడి మియిచ్చ మని తనదారిపట్టి పోయెను.

మందసాకొట చేరుకొంటిని. కొట్టప్రక్క నొక చక్కని
చెఱువు కలగు నాడు స్నాన సంకీర్తనక చేతుకొంటుంటే నా
కొలనిజునాడి కొబ్బటికొట్టు చేరి కమలాఫలములు చేరము చేసి
తిని. అతఁడు కొల్ల సాదన నాచేత నున్న భగవద్గీత చూచెద
నిమ్మని యడిగెను. అది చూచుచున్నంతసేపు సేను కొంత విశ్రా
ంతి నచట చేకొంటిని. అతఁడు సేను మహేంద్రగిరికి పోయెదనని
నావలన నెఱింగి కొంతదూర మువశేషించి పోయి చూచుట కిని
యే కాలమైనను, నొక్కరే పో నరలయె. అప్పుడు సేను మఱి
యొకకొట్టునకుఁ బోయి, అజ్ఞా యిచ్చి యేడరఁటిపండ్లును, అర్ధజా
యిచ్చి మూడు కమలాఫలములను గొట్టెను. వారు నానంగతి
నెఱింగి యొక్కరైన పోవలదని ముక్తకంఠముతోఁ జెప్పిరి. కాని
నాపట్టు నడల్పులేదు. నాడు సేను భోజనములేదని తెలిసినచో
బలవంతముగా నుంచుముందుకేమా నాకు దెలియదు. మరల మొద
టివత్సరనివద్దకు వచ్చి యర్ధజాయిచ్చి నాల్గు కమలాఫలములనుగొ
నివార్గ మడిగితిని. అతఁ డించుకయభిమానముతో “నేఁటిరాత్రి
సాబాలో జగన్నాథమఠమున బస చేసే మఱునాటియందయమున
“విసేయి నడిగి శబరముల తోడుతీసికొనిపో”మ్మని యసెను. (ది
సేయి యనునతఁడు కొండగ్రామములకు చిన్న రాజవంశివాడు.
అతని క్కాప్రాంతముల మిక్కిలి పలుకుబడియుండును. అతఁ డా
పని చూచుచున్నంతకాల ముభయించుటకు సాలీనాము ౧గి గరి
సెల యంబారమువచ్చు భూమి యనా మియ్యబడును. అధికారు
లుగాని, పరవాసులుగాని వచ్చునపుడు టపా నొసంగుట యతని

పార్థన

బుడమగుంట వెంకటరమణయ్యగారు

శా. శ్రీ మీఱంగ నయోధ్యలో నగరిలో

శీతాంశు తేజబునన్,

వామాంకంబున జానకీసతి తతి

చాళితి నిర్వాజిల్ల, భ

క్రమైదక్రియ గుక్యమండపమునం

దాసీనుడై మించు, శ్రీ

రాముం డిచ్చుత గాంధీదేవునకు భ

ద్రంబుల్ దయోస్వాతుడై

సీ. ప్రాణహాని యటన్న భయమితరును లేదు

ప్రజలబాధ లటన్నఁ బ్రబలముఖ

మందు, కష్టము లన్న మది గుండఁ డావంత,

సత్యపాలన మన్న సర్వమొసంగు

కారాగృహం బన్నఁ గలఁగడు మానంబు

జీవహింస యటన్నఁ జింత నొందు

మానహాని యటన్నఁ గానఁడు దుఃఖంబు

మాతృసేవ యనిన మమతఁ జూపు

నిహసౌఖ్యము లటన్న నిచ్చగింపడు నీడు

పదపంకజంబుల భక్తిఁ గొల్పు

భర్తసంస్థాపననిర్మలచిత్తుండు

మానితగుణగణమండితుండు

సత్యాగ్రహతనన్ను తుం డభిలాగ

మామ్నా యజలధి సన్మానయకుండు

త్రికరణంబుగఁ బ్రజలకుఁ దేజ మొసంగు

గాంధీదేవుండు భారతకనకరాశి,

అట్టివాని కనారోగ్య మకట! కూర్చు

నేల! ప్రావణ్య రఘురామ! ఇనకు లేక.

విధి) సేను తలచినన్ని కోజులు మహేంద్రగిరివై నుండ నిక్కయిం
పలేక. ఒకరాత్రిమాత్ర ముండి తిరిగి పోయెద. నను సంకల్ప
ముతో బయలుదేరితిని.

మందసానుండి సాబాకు పోవుదారిలో నట్టె వింతలు
లేవు. ఉదయమునుండి యాహారపానీయములు లేకునికి దప్పి
మాత్రము కలిగెను. సేను పట్టుకొనినవానిలో నొక కమలాపం
డు, నొకయరఁటిపండు తింటిని. రెండుసార్లు దారి తప్పితిని
తలచుటచే మధ్యమాగ్ధున నడిగి తెలిసికొంటిని. మార్గము చాల
వకు సదుపాయముగానే యుండెను. ఇరుగెలంకులను చేరువ
చిన్నతుప్పలను దవ్వున పెద్దచెట్టును తప్ప మఱేమియులేవు.
కొంతదూరము మాత్రము ఎగుడుదిగుగుగాను మిట్టపల్లములు
గాను మార్గ మడుగుగాను, రెండువైపుల వైరుపంటలతోను రమ
ణీయముగానుండెను. మరల దాహమగుటచే మఱియొక కదళీ
ఫలమును భుజించితిని.

ఎట్టకేలకు సాబా చేరితిని. చేరినవెంటనే మఠమునకెదుట
నన్ను పవిత్రాంధాకణములచే కాలుసేతులు కడిగిని ముఖప్ర
క్షాళనము గావించి కొంచెము నీటిని ద్రావితిని. వారితో నాకు
వచ్చువ్వల్యుద్ధమున కొంతకాలతేషము చేసితిని. ఇంతలో
చేడుగంటలు కావచ్చినది. అంతట జగన్నాథస్వామి యాలము
మున నొకకదళీఫలమును, కమలాపండు నొకదానిని వైవేద్యము
గావించి, దానితో నాలుగరఁటిపండ్లునుమఱియొక కమలాఫల
మును గలిపి యాగించితిని. కొంచెము స్నాదుజలముల గ్రీరితిని
అంతతో నాకలిదాహములు సంపూర్ణముగా నశించినవి. నాడు
సేను తినినయరఁటిపండ్లు ఏకుమాత్రమే. అవి యొకయజ్ఞా.
కమలాఫలము లొకయర్ధజా. అట్లుచేయుటకు కారణము కొంద
రెఱుంగక పోవచ్చును. గాంధీమహాత్ముండు ఆగోగ్యమార్గమున
ఫలాహార ముత్సృష్టమని నిర్వచించెను. అదినిజుచుటచే నట్లు
తిని యుండగలమో లేమో యని పరీక్షించితిని సేను నడచినమార్గ
ము పదునాల్గుమైళ్లు. ఆగరించినఫలము లజ్ఞాన్నరవిలంబ గలవి.
ప్రథమదినమగుటచే నాముఱునాడు కొంచెము బాధించినను కష్ట
మైనపని కాదని నాకు విస్వస్థముగాఁ దోచెను. కాని దానికై
నా కొకయాటుంకము గలదు. ఫలములు విరివిగా దిని జీవించుట
కుఁ దగినన్ని దొరకుటలేదు. తగినట్లు పండించినను, అందఱు
తినినయెడల సస్యములవలె వానివెలయు మిక్కుటమగుటయే
కాక దొరకనే దొరక వను భయ మగుచున్నది. ఇది యాత్రా
సమయములలో గాననగు. (సశేషము)

లాండ్ ట్యాక్ ప్రవంగము

నుకూల్ని బ్రీటిష్ ప్రభుత్వమువారలంబించిన ప్రభుత్వ అన్ని ప్రాంతములలోని నియమానుసారము. ఈకోడి ప్యాక్సును ప్రతికూడ సంవత్సరమునందు.

ప్రాంత పట్టణములలోనుండి నుండుటకు వచ్చి వాల్టగాను చేయు ప్రయత్నములకు సంతరించు చున్నారు.

కార్యకర్తలకును వారిని గూర్చి గూడ పోయింకేరుగారు సంకలనము చేరియున్నారు.

ఈ వివాదములకు కారణమైన ప్రాంత ఎల్లొబ్లెక్టును లాండ్ ట్యాక్ గారు విదేశాంగ కార్యాలయమువారికి తిరిగి పంపి నేరిరి.

తనకు సంబంధించినంతవరకు ఈ కృత్యమును ఇంతటితో ముగించిపోయింకేరుగారు తెలియజేసిరి.

యూనియన్లు

సరక్షకవర్ధి

లండన్ 11/11/34:— న్యూ టీ టెన్ యూనియన్లు గత ను బాల్టిమురు గానించెరి. సయోజనకర్తలగు సాధారణ సంరక్షకవర్ధి ప్రతివేయవలెననుటకు కఠినమైన పరిశ్రమలకు పరిశీలనలు అనుకూలముగలే పోవుటచే నడిపొయిన పరిశ్రమలకు గుర్తుకొనవలెననుటకు ప్రాంత ప్రభుత్వము ప్రాంత ప్రభుత్వము లేవు రచన నిబంధనలకు లావా ఇంటిమీదను (మీద) నిర్ధారమును బ్రెట్టకల నయం యూనియన్లు కోరుచున్నాను.

లండన్ 11/11/34:— పరిష్కారము గూడనటు గానించుచున్నది.

ప్రేమయూనియన్ కాంగ్రెసు

ఫ్రీబర్ 11/11/34:— వాషింగ్టన్ ఒడంబడిక ప్రకారము వారము నకు 48 గంటలు పనియేయవలెనని జేతుడిన తీర్మానమును రిక్ష ణము అమలులో బ్రెట్టకలని ప్రేమయూనియన్ కాంగ్రెస్ వారు పోయి కార్యకర్తలను సందర్శించి విదేశములలో వా షింగ్టన్ ఒడంబడికను ధృవపరిచినియు దానిని బ్రెట్టకు అంగీక రించెనియు సుఖమాణముగ జూపుచున్నాడు.

గొప్ప వర్తకదోడు కార్యకర్తల వైద్యాలయమున చనిపోయెను.

వేల్పుయవరాజు

నేటాడుటలో ఆయన మెదలెడుక విరిగెను. (జూరు బోక) కంచన బాటుమండగ గుట్టుకుంద పడిపోయెను. కాని ఆయన మందహాసముగానుండు ను వైద్యాలయమునకు గొంపోవరి. అంతగా ప్రమాదము గలుగలేదనియు కొంచెము దస్సిపోయి వారియు నుడిగిరి. 8 తేదీ మధ్యాహ్నము లండను కేగెనని తెలియుచున్నది. త్వరలోనే బాగుపడుట.

నూటికి 6 పానులు కట్టి చొ. 11 25000.000 పానులు అప్పు గావలెనని ఆస్ట్రేలియా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించెరి

అమెరికావారు కృత్రిమగూర్చి విచారింపునంపుమువారు ముకాడోగారి సాక్షియును ఒక నాగ మువరకు తీసికొనెరట.

ఇండియాకు రైలు ఇంజనలను జర్మన్ చేతనానుండి తెప్పించుచున్నా రన్నమా టునామని ఇండియా ప్రభుత్వము వారు ప్రకటించుచున్నది.

అంతర్జాతీయ కలలమందు ఒడంబడికను గూర్చి తయారు చేసినవిల్లును ఛెడరల్ కన్ఫరెన్సుకారంగింపించెరి.

ప్ర మేహబిందు పుత్రము

ఇది రససంబంధమైన బొమ్మలను సేయించుటచే గలిగిన వ్యాధులు, కొరుకు, నశిల సెగకొగలు మొదలగు వాటిని అనుభవముగ తప్పిల్చి, మంచి రక్తము విచ్చును. ఉదయము సామంతములందు 12.16 బొట్టు తీసుకొనినచాలును, బుడ్డి 1-కి థం రు 1-8-0. ఒకబుడ్డిని వాడిన అర్పియు మిక్ తెలియ

సీతారామచారియ బ్రదర్స్,

హిందూమూలిక వైద్యశాలము, రాజమండ్రి.

చారీచారా హత్యలు

స్థానకచిహ్నము నేర్పరుచుట

గవర్నరుని యువనాస్రము

లక్నో, ఫిబ్రవరి 7:— సంయుక్తపరగణాలగవర్నరు గు సర్. విలియము మారిసుగారు, సంయుక్తపరగణాల ప్రభుత్వము న దేశీయాంగసభ్యుడగు మహమ్మదాబాదు రాజాగారిలో గలిసి 1922 సం॥ ఫిబ్రవరి 4 వ తేదీన చారీచారాయందు హత్యచేయ 2 డిన పోలీసుల జ్ఞాపకార్థము నిర్మింపబడిన స్థానకచిహ్నమును బహిరంగపరుచుటకు గాను నిన్నటిదినమున చారీచారాకు జనెను. స్థానకచిహ్నమును బహిరంగపరుచుచు గవర్నరు గారి ట్టుపస్య సింపిరి. చాలమంది అధికారులును అధికారేతరులును హాజరైరి.

గ వ ర్న రు గా రు

నే నిప్పుడు చాల బాధ్యతాభావముతో మాటలాడుచు న్నాను. ఈదినమున చారీచారాయందు పలుకుచుండువులు చాల ప్రజేతములందు జనుచుండునని నాస్థానమునందున్నవారి కందరికిని తెలియగలదు. రెండవతర్జములకుపూర్వము అతిశాంత ప్రయత్న మగు నీపట్టెటూయొక్కపేరు ఎవరికిని తెలియదు. అట్టిని ఒక్క మారుగా నీగ్రామముయొక్క పేరు ప్రపంచమునందంతటను మారుమోగిపోయెను. విదేశములందుగూడ ఈపేరు చాల భీకర మగు విషయముల జ్ఞప్తికి వచ్చుచున్నది మహావీరీకరమగు పేరును సంపాదించెను. ఇచ్చటజరిగిన ఘోరవిషాదమును జ్ఞప్తికివచ్చుకొని కవులు దానిపై నొకగావ్యరాజీయ సుత్వవర్తనను బోధించు నుపన్యాసము నొసగవచ్చునని దోచును. గాంధీగారు వాక్య ముల నుడువుచు గొప్పగొప్ప యుద్ధములపేరు నుచ్చరించుచు లోకజ్ఞానము నెరుగని తీవ్రస్వభావముగల ప్రజలను రాక్షసకృత్య ములకు ప్రేరేపించినవారి బాధ్యతను గురించి యెంతేని నుడువ వచ్చును. కాని ఆవిషయముల నన్నిటినిగురించుచు నేనిప్పుడు చెప్పను. 1922 సం॥లో నీ యుపన్యాసము, నొసగుచో జెప్పద గిన విషయముల నేనిప్పుడు నుడువనక్కరలే కుండిదెది.

హత్యయొనర్పబడినవారి వందుగులకు సహాయము నొసగు ట కేర్పడిన మీ సంఘమువారు ఈవిషాదముయొక్క ముఖ్యగుణ పాతమునుగురించి నడివియొండిరి. అందుచే నేనిపుడావిషయమును నుడువనవలెనను లేదు. మనమందరమును ఇదివరకంటె చాలజ్ఞా వాభివృద్ధి నొందిమి. లాఅర్దుల కల్గెములు స్వల్పముగ గడలెం చిన జరుగునో చారీచారా విషాదము లొక్కమారు గండ్లకు కాన్నింపజేసెను. ఒక దురదృష్టమువూర్తమున మన కాల్గ్రేండ్ నున్న భూమి విచ్చిపోయి భూగర్భములోని అగ్ని గుండములును, క్రోధమును రాక్షసత్వమును కండ్లయెడుట గానించెను. అన్ని ప్రజేతములందు నిట్టిపరిస్థితులు గల్గినచో కాంతిప్రతిఫలముగ ఈ రాష్ట్రమునీతి యేమగునో ఆకస్మాత్తుగా గాన్పట్టెను. ఒకటి రెం డు తరములకంటె నెక్కువవయస్సుగల వృద్ధులెడల ప్రభుత్వ ము లేకున్న నెట్టులుండునో అనుభవించియుండుననియు అట్టివారికను నీరాష్ట్రమున చాలమందిగలరనియు జ్ఞప్తియందుచుకొను డు. ప్రస్తుత విషాదమునందు హింస నందినది విచిత్రాధికారి యొక్కదేగాదు. ఒక్కమారు అరాజకమునకు అనకాక మొనగు నెడల దేశీయులలోని దుష్ప్వర్తకు లందరను పగలుగలవా రంద రును విచ్చలవిడిగ జెలరేగి బలహీనులను దోచుకొని క్రూర బాధ లకులో నొనర్చిరి. ఇది రెండు తరముల నాటి విషయము. ముదుసలలకీవిషయ మింకను జ్ఞాపకమున్నది. 1857 సం॥నుండి, అట్టి పరిస్థితులను క్రమక్రమముగా నెంతయోకష్ట పడి సంపాదించిన ఆర్థిక, భౌతిక, నైతికాభివృద్ధిని దెలుపు బ్రూటుక్కు లెన్నియో గలవు. కాంతిసౌఖ్యములతో జీవించుట అనుమాత్రమే నిరవరాధుల కర్థమొనగు “సీరత” సుతము అనునది, రైల్వేలు, తంతివార్తలు కలాకాలలు, వైద్యకాలలు మొదలైన వానిమీదనే గాక మనుష్యులయొక్క హృయముల పైనున్నగూడ నాధారపడియుండును. ప్రజాసామాన్యము హృద యముల నాందోళనపరుచుట చులకనయే. కాని అట్లొనర్చు నాతడు, గొంప్పఅగ్నితో చెల్లాటమాడుచుండె నను విషయము జ్ఞప్తియందుచుకొనవలెను. సంయుక్త పరగణాలయం దిక నిట్టి దేమియులేకుండ భగవంతు డనుగ్రహించుగాక! ఈవిషయమున మనరాష్ట్ర నామమే మన ఆదర్శముగ నుండుగాక! రాజకీయము లందును, ప్రభుత్వవిధానమునందును, మన యభిప్రాయమునందెట్టిభేదము లున్నను, రెండువత్సరముల పూర్వమీ ప్రజేతమున గలిగిన రక్తప్రవాహముల మాన్యమున పురోభివృద్ధి నందుటకు నీతియుత భారతదేశమును ప్రేమించువా రెవ్వరును అంగీకరింప గలుగవచ్చునను మనమందర మే కాభిప్రాయుల మగుదుము గాక.

ఈస్థానకచిహ్నము, అట్టితలంపుల ఆకర్షణలకు గురైనవంద నొనర్చుగాక.

తరువాత, గవర్నరుగారు, అచ్చట మరణించిన పోలీసు లను ప్రశంసించుచు, తానచ్చటకు వచ్చుటకు చాల గర్వితుడను చుంటిననియు, ఆరాష్ట్రములు, మరణించిన వారి కటుంబముల పోషణమునకును, బిడ్డల విద్యాభిక్షణములకును అంతభవమును ప్రోగుజేసినందులకు చారుసంతృప్తుడ నైతినియు నుడివి, ఇంక మంచివిషయమున దోడ్పడిన అధికారేతరులకు తన కృతజ్ఞతను తెలిపెను. ఈస్థానక చిహ్నముపై చిత్రింపబడిన, “నాప్రతి లను రక్షింపుము” అను పదములను సప్తమ ఎడ్వర్డుచక్రవర్తి కింగ్సు పోలీసు పతకముపై రచించుటకు ఏర్పరచెను. పోలీసు అధికారియొక్క ప్రధానభృత్యము ఈవాక్యమునందు చక్కగా వివరింపబడిన. తమ దేశీయులయొక్క భవప్రాణముల రక్షించు టకు నియమింపబడిన ప్రజాసేవకులు. పోలీసువారి నేర్పరచి భవ మును వెచ్చించుట అనవసర మనుభావము కొందరియందు వ్యా పించియున్నది. రాజకీయజ్ఞులు, రక్షకభటులు (పోలీసు) అను పదములు గంభీరార్థము దొకటే నను విషయము నట్టివిమర్శకు లకు జ్ఞాపక మొనర్చుచున్నాను. అనగా వీరిరువురును ప్రజా జీవితమునందు స్థిరతకు మూలకారకులు. రాజకీయజ్ఞులు సాంఘిక జీవనఫలితముగా నేర్పడినవారు. రక్షకభటులు, సాంఘికజీవన ముతో నవివాభావసంబంధము గలవారు, రాజకీయజీవనమునకు, సంఘమునందు క్రమజీవనమును నిర్వహించుటకు రక్షకభటుడు ప్రధానకార్యకర్తము. అతడు లేనియెడల రాజకీయములు, రాజకీ యజ్ఞులు అనునవి యుండనే యుండవను విషయమునకు చారీ చారావిషాదమే నిదర్శనము. కొన్ని దేశములలో నీయభిప్రాయము బాగుగా గమనింపబడుచున్నది. ఈదేశమునగూడ నట్టి భావముయొక్క ప్రారంభముల నిష్పాదీప్యదే జూచుచున్నాము.

ఇంకొక విషయమును జెప్పవలసియున్నది. చారీచారా హత్యలవార్త భారతదేశమునందంతట నత్యంతగ్రహమును గలుగ జేయుటయెగాక, దేశములో పోలీసు పటాలములందంతటను నత్యంతక్రోధమును జనింపజేసెను. ఎంతయో అగ్రహకారణము లు గలిగినను, సమీపముననే ఇట్టి ఘోరము లు జరిగినను, పోలీసు పటాలములు ప్రతీకారచక్రకు దిగకుండుట చాల ప్రశంసనీయమగు విషయము. వారివృద్ధక్రమకీర్తనమున కీనిద ర్శనము చాలదా! అవృద్ధులపైపడిన చిహ్నము తమ విధుల నిర్వహించుచు ప్రాణముల గోల్పోయిన కీర్తిశేషుల జ్ఞాపక చిహ్నమువలె నుండుటయె గాక, ఎంతమందిచ్చిన భారతీయుడు యెదుర్కొనడను విషయము దెలుపుచు జూపలం దాకృత్యము గలిగించుగాక! అట్టిది సంభవించినపుడే ప్రజలలో సౌరభత్వ భావ మభివృద్ధి నొందగలదు. (ఆ. వె)

వేలం నోటీసు

మాడపాటివారి యెట్టేటులో చేరిన పుయ్యూరు గ్రామంలోని తోటలు బీళ్లలోని తుమ్మలు వగయిరా వంటచెరుకుకు పువయోగపడే చెట్లు సదరు యెట్టేటుకు బందతు సబుకోర్టువారివల్ల నియ మింపబడిన రిసీచరుగారివల్ల పుయ్యూరు మకాములో 21-2-24 తేది లగాయతు వేలం పాడించబడును. కావలసినవారు పాటకాలమందు పైకం సహితంగా హాజరు కావలెను. ఆచెట్లు వేలసంఖ్యమీదను పున్నవి. వాటిలో చాలాభాగం ముదురుచెట్లున్ను వ్యవసాయపు పనిముట్లకు పువయోగించేవిన్ని అయి యున్నవి. వేల.వరతులు పాటకాలమందు తెలుప బడును.

మాడపాటివారి ఎట్టేటు రిసీచరు } క. కృష్ణానందము, ఆఫీసు, మచిలీపట్నం, 8-2-24 } రిశీచరు.

వైద్యశిరోమణి

ఇదిచక్కని వైద్యగ్రంథము. ఇందు వాడీ జ్ఞానముల పెద్ద పెద్ద వ్యాధులయొక్క చికిత్సలకును, కుద్దులు భస్మాదులు మొ॥ యాంత్రి సంస్కరణము గలవు.

శాగర లిపిగ్రంథముండంబు, మంచి యోగము లన్నియు తెలిగించి యాగ్రంథము శాస్త్రీయమైనది. దీనినిచూచి వైద్యము నుఅతిసులభముగా నేర్చుకొనవచ్చును.

దీనివల వి. పి. కర్నూలులో నవంబరు 1-8-0 అ. ఎమ్. ఎస్. నారాయణ, గోపాలపురం, కొత్తపేటపాస్టు, గోదావరిజిల్లా.

అర్థి కారణములవై ఇంద్రాంశులో రేఖాయటుమెటు
నావలెనని చెప్పినవిషయమును బలపరచుచు, యీ జేశములో
రాబడి దిగిపోవుచుండెననియు, ప్రతిసంవత్సరమును పన్నుతెచ్చు

నూతనముగ జర్మనీ తోతములలో
తయారు చేయబడినది. యిది నెలకు ఎచ్చ
టనా దొరకనిది ఎంతవల్లనా తెప్పించ
బడలేదు. భూద్యము విశాపాజేకల్ప
యద్భుతముగా యువయోగింబుడు మా
ది ఆరాక విమానములు కొది నేయున్న
ది. ఆ నేకము తెప్పించి నుత్తరమున కది ను
న్నారు. ధర ఒకరూపాయ మాకైవే.

శివాయి ఖచ్చునవరు,
మానేజరు: స్వామిమాప్రసన్న
శివాయి వేటె 508 పి. టి. మద్రాసు

అనంతపురం క్షామము

రయితులసభ

అనంతపురం తాలూకాలోని గ్రామములనుండి నుమారు వెయ్యియిందొండు రయితులుగూడి 1 వ తేదీ సాయంకాలము టి. శివ శంకరాచారి అధ్యక్షతన ప్రభుత్వము వారికి సభ జరిగింది.

అధ్యక్షుడు ప్రారంభోపన్యాసమునందు జిల్లా యంత్రాంగము గల జ్ఞాపకపరిశీలనలనుగూర్చి యింతకు ముచ్చటించి ప్రజలకు పాఠం గలిగించుటకుగాను ప్రభుత్వమువారు చేయు సహాయ కార్యములకు తోడ్పడి రయితులు సమాజేతమై తమ సలహా నీయ చలన యావశ్యకతనుగూర్చి దెలిపిరి. కాపనసభ్యులగు జి. రామేశ్వరరావుగారు కరణములు అధికారులయెడల భయముచే సరియైన లెక్కలను దెలుపకున్నారనియు పంటలగుర్చియు వర్షములగుర్చియు నిజశిథి ఉన్న తాదాకాలకు దెలియకున్నదనియు తెప్పిరి.

ఈ దిగువతీర్మానములు అంగీకృతము లైనవి.

(1) గ్రామములందలి నిజమైన అధికపరిశీలనలు ఋతు విషయములనుగూర్చి సరియైన లెక్కలనుండి జిల్లా కలెక్టరులకు ఇరిగేషన్ మొదలగు విషయములలో ప్రజాభిప్రాయమును దెలుపుటకై తాలూకా జిల్లా సంఘములను స్థాపింపవలెను. 25 ముఖ్యరయితులు యీసనికి నియమింపబడిరి.

(2) పశువులకు మేతలేక రయితులు వాటిని తక్కువధర లకు విక్రయించుచుండుటచే మున్ముందు వర్షములు గలుగు సమయము వ్యవసాయమునకు పశువులలేక దురవస్థ తలపింపకుండ రెవిన్యూ అధికారులు పై జిల్లాలనుండి పచ్చికను దెప్పించి రయితులకు పంచుటకుగాను కంపకురు, అనంతపురం, గార్లపల్లి తాదాప్రతి గ్రామములలో డిపోలను యేర్పాటు చేయవలెను.

(3) అస్పృశ్యులకు మామూలు నూతులనుండి నీరుతోడి సరిపోవునంత బోయింపుకుగాను కూలివార్లను నియమింపవలెనని లేబరుకమిషనరుగారిని కోరవలెను.

(4) రయితుల పరపతి తగిపోవుటచే వారికి ప్రభుత్వము వారు ద్రవ్యమును ఒసంగవలెను.

(5) రెవిన్యూ ఒసంగునపుడు గతఫస్టిలో యెంతవరకు అభూములలోనికి ప్రవహించినదనియు గమనించి ఒసంగవలెగాని, వాటిపంటలను బట్టిగాదనియు, పంటలు పూర్తిగా నశించినవాటికి రెవిన్యూ పూర్తిగా నీయవలెను.

(6) జిల్లాలోని జ్ఞాపకపరిశీలనలు విలోకించి ప్రభుత్వమువారు జ్ఞాపకపరిశీలన కార్యములను మొదలిడి, నీటిపనులు జేయించి, రాళ్లుకట్టుటకు బడులు రాట్నము పడుకుట యేర్పాటు జేయవలెను.

(7) రయితులలో మోతుబీలు, స్వయముగా తమభూములకు పంటయోగించునట్లు పనిలేనివారికి పనికిల్లించునట్లు కొన్ని నీటిపారుదలపనులను జేయింపవలెను. ప్రభుత్వమువారు వీరికి చుయు సౌకర్యములను ఒసంగవలెను.

(8) బి. డి. సి. నెం. 14 ప్రకారము జిల్లాలలోని దురవస్థ ప్రభులముగా నున్నను, అధికారులు యింకను పన్నువసూలు జేయుచునేయున్నారని అభ్యుక్తులు ప్రకటించినట్లు ప్రకటించినట్లున్నారు. కాన అధికారులకు నిజపరిశీలనలు దెలియబరచుటకుగాను జిల్లాలోని సానిక సంఘములందలి సభ్యులు, కాపనసభ్యులు మున్నగు బాధ్యతగలవారు గ్రామములలోనికి స్వయముగా బోయి రిపోర్టు చేయవలెను.

(9) నూతనముగా వచ్చిన ఇరిగేషన్ బిల్లులోని మరతులనుగూర్చి విచారించి, యీజిల్లాకనుకూలముగు నియమములను దెలియబరచుటకుగాను యీజిల్లాకనుకూలమని ఉపసంఘముగా నియమించడమైనది:— తరిమెట్టి సుబ్బారెడ్డిగారు, హెచ్. శివరావుగారు, మానేపల్లి నారాయణరావుగారు, హెచ్. శేషగిరిరావుగారు, లోట్లయ్యగారు, పన్నులనిరాకరణము ప్రారంభించుట యందుగల సాధక బాధకములను సభ్యుల పెండ్లపరపు నియమించిరి, ఆయన

(10) ఇట్టిసభ మేరకటి మార్చి నెలలో జరుగవలెను. ఈ తీర్మానములపై ప్రభుత్వమువారు యేమి నిశ్చయించునదియు ఆ సభలో చర్చింపబడును. అయ్యది నిశ్చయింపబడునపుడు యెట్టి పన్ను చెల్లింపగూడదు.

ఈతీర్మానము ప్రజలలో గొప్ప ఉత్సాహమును గలిగించెను. లాల్లూరు పద్మనాభదాసుగారు తీర్మానమును బలపరిచిరి. టి. నారాయణరావుగారు తీర్మానమును అనుమతించుచు, గంభీరోపన్యాసము నొసంగిరి. మరి యాద్యురు తీర్మానమును బలపరిచిరి. అంతట అధ్యక్షుడు జి. రామేశ్వర రావుగారిని విడిచి, పన్నులనిరాకరణము ప్రారంభించుట యందుగల సాధక బాధకములను సభ్యుల పెండ్లపరపు నియమించిరి, ఆయన

యీతీర్మానము నంగీకరించినచో జిల్లా యందు అన్యత్యత దృఢముగా లేకపోవుటచే అపజయముగలిగి, జిల్లా యంత్రాంగము తలనంపులు గలుగుననియు, యిట్టి ప్రాముఖ్యముగు తీర్మానముపై నంగీకరించునపుడు యితర గ్రామములలోని సోదరుల యవస్థనుగూడ దలంపవలెననియు తెప్పి సమ్యక్తుల నొసగుటకు బాగుగా విచారించవలెనని నుడివెరి. ఆ యన ఉపన్యాసించునపుడు కొందరు ఉద్దేశపూరితులగు పన్నుకనునకు పిరికితనమోపించిరి.

ఎ. పి. కవిగారుగూడ యిట్లే తీర్మానమువేటునే ఆమోదించుటకుల ప్రతిబంధకములను వెల్లడిజేసిరి. దానుగారు తన తీర్మానముపైగల విమర్శలకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ప్రభుత్వమువారి సేద్యుటకు పన్నులనిరాకరణమే అవసరమైనదనియు, ప్రజలలో యీ విషయమున యేకాభిప్రాయము గురుతరదను భయముగలవో జి. రామేశ్వరరావుగారివంటి ధీరులే నాయకత్వము వహింపవలెననియు బలికిరి. అంత నీవిషయమున చర్చించుట మార్చిలో రెండవ సభ జరుగునవరకు నిలుపుకొనుబడవలెనని హెచ్. శివరావుగారు కోరిరి. ఈ తూచనను టి. సుబ్బారెడ్డిగారు అనుమతించిరి. అప్పటికి చాల ఆలస్యమగుటచే చర్చ ముగింపబడెను. హెచ్. శివరావు, వి. రామచంద్రగార్లు యీ సభావిషయములను ప్రకటించుటకు విలేఖరులుగా నియమింపబడిరి.

ఒక భౌతికవిజ్ఞానోద్వేగముని విచిత్ర ప్రకటనము

అష్టమశతాబ్దము జనలలో హిందూ శాస్త్రపు సువాద్యులను పుణ్యముగా భజించుచున్న రక్షింపుచున్న భౌతిక సయి వ్యయము బలహీనమైనదిను సభిప్రాయము వ్యాపించియున్నదనియు అది తప్పు అభిప్రాయమనియు అట్టికప్పు అభిప్రాయము అమితముగారియొక్క యిది పరిపరియొక్క మునుపటి తిలకింపవలెననియు అమితముగారి సమీక్షోద్వేగము. కొందరను సువాద్యులయ్యును మన భారతీయ సైన్సోద్వేగియులకు మత యుద్ధవైఖ్యను చూచి పోగొరవలెననియు మనమును అల్లములకు కరణము లాధికములేమనియు మన రోగి పరిశీలనలకు వీర్లును క్రమము మనమును తెలియునట్టి శాస్త్ర గాత్రాల సేంపకము నలవాటు చేయింపవలెననియు కాపనసభ్యులు సైన్సమువిమతమున మిక్కిలము నవలంబించినదనియు, ఒక శాస్త్ర మిత్యము కావలెనని కోరినను సువాద్యులలోపలియందున్న సైన్సుల భవిష్యత్తునకు నవ్వులు కలుగునట్టి తీర్మానములు కొవింపవలెననియు భావించినవారై కర్నూల్ క్వార్టర్ ఆఫ్ అరిగారు కొవింపిన ప్రకటనమును అసోసియేటెడ్ ప్రెస్ వారు "న్యూస్ పేపర్" గా పంపియున్నారు.

శిలాజతుర సాయన

(రిజిస్టరు చేయబడినది)

"శిలాజతుర సాయన" అనే పదమును శిలాజతుర సాయనమునకు సజయేత్ ప్రసహ్యం
"శిలాజతుర సాయన" అనే పదమును శిలాజతుర సాయనమునకు సజయేత్ ప్రసహ్యం

హిమాలయ ప్రాంతములనుండి తెప్పించిన ప్రశస్తమైన మెమోరైలుతో ఈ సిద్ధరసాయనము అతినిర్మలముగ మానవననే తయారుచేయబడి ఈదేశముందును, అన్యదేశములందును విక్రయింపబడుచున్నది. ఈరసాయనము సేవించుటవలన దేహమునకు రోగకారణములగు వాతపితృతక్లమములను సదా సమానావృత్తమునందుంచి ఎట్టిరోగమును రానియ్యకుండజేసి సుఖముగ చిరకాలమునకు జీవించజేయు అతీసుమధ్యమగు నిరపాయకరమైన మహామధురమైన మిది యొక్కటియే యని పదే పదేనొక్క చెప్పవలెను. ఏరోగమైననుసరే, ఏయితరౌషధములవలన కుదురక మొండికేరియున్ననుసరే, దీనిసేవనలనకుదరగలదని ధైర్యముతో చెప్పవలెను. కనుకనే ఇది ప్రతివారికిని పాణసమానమైనదని దృఢముగ చెప్పవలెను. ఇది ముఖ్యముగ దెబ్బనొప్పులు, గుండెనొప్పులు, కీళ్లనొప్పులు, నరముల పట్టు, పక్షివాతము, ముద్దవాతము మొదలగు రోగాలకు రోగములను, మధుమేహము, బహుమూత్రము శుక్రవర్షము, సగవ్యాధులు మొదలగు 20 మేహరగ్గులను, భయంకరమగుమార్పు, అపస్మాగము, ఉష్మాగము, నానావిధపిత్తివికారములును, అజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, కూలరోగము, అస్మత్తేమములును, రక్తకోవ, దుస్తమగుధాతుత్వము, దగ్గులము, దగ్గు, ఉబ్బస (లంగ్వ) ఫుఫ్ఫుసరోగము, కఫరోగములును, కొరకు, రొమ్ము, ఫిరంగి మొదలగు సుఖవ్యాధులును, పల్లికలు, మచ్చలు, తెల్లబొట్టి రక్తమండలులు మొదలగు కుష్ఠచర్మవ్యాధులును, ఆకారోగము, భగందరము, గగందరము, గండమాలము, క్లిపద (బోదకాలు) పౌల్స్ రోగములును, శ్రీలబుతుకాలకూల (ముట్టునొప్పి) ఋతుకాలమార్పు, తెలుపు, యెరుపు, మొదలగు ప్రవరరోగములును, సంతానముకలిగి శిశువుపోవుచుండు మృతవంధ్య, గర్భస్రావము, వంధ్యారోగము మొదలగు గర్భశయవ్యాధులును, నపుంశత్వమును తొలగించి సుఖము, సంతోషము, దీర్ఘాయువు నొసరుచుండును. దేహముందలి రసరక్తాది సమస్త భాతులును, సమస్త శక్తిములును, ఇంద్రియములును, మెదడును చక్కజేసి, మనుజునికి కావలసిన సకల సుఖసౌష్ఠ్యవశతులను ప్రసాదింపగల నిరపాయకరమైన విశ్వవృద్ధి మిది యొక్కటియే యని చెప్పక తీరదు. కాబట్టి ఈరోగ మా రోగమనక, యేరోగమైననుసరే, యెట్టిరోగములేనివారైననుసరే, దీని నొకసారి సుఖజీవనమును గోరి తప్పకపుచ్చుకొని తీరవలయును.

ఈ 20 డబ్బులు. 6-0-0 వి. పి. ప్యాకింగు ఖర్చులులేరు.

ఈశిలాజతురసాయనము మావద్దను మూత్రమే లభించును. మరియు మావద్దకొని విక్రయించు వర్తకులు యేజిల్లవద్ద కూడ, వీరకలదు ఇతరులవద్దయ్యున్నవృత్తాంతము లభించినచేరదని స్పష్టముగ తెలుసుకొని యుండుట మంచిది.

మెస్సర్స్ ఆయుర్వేదరత్న, పండిత, బి. యస్. రావు బ్రదర్స్,
ప్రొవైడెన్స్ ఆయుర్వేదావధాలయము, బరంపురం, గంజాం, (ఇండియా)
బ్రాంచి 331, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

తిరుచనాపల్లి

తెలిగ్రాఫు శాఖ

పి.బి.వి. 8:— ప్రభుత్వ తెలిగ్రాఫు శాఖవారు తిరుచనాపల్లి పట్టణముందు శివభోగ విరాటుచేయు పరి యందున్నాడు. చాలభాగములందు భూమిలోకుడా తీగలుచే యుబకున్నవి. సెంట్రల్ ఎక్స్ ప్రెస్ ప్రస్తుత తెలిగ్రాఫు ఆఫీసులో పెట్టుదురు.

సెంట్రల్ మెంటు ఆఫీసరు

ప్రీసీ బి. సి. యస్. సెంట్రల్ మెంటు ఆఫీసరుగారు జిల్లాలో నూటికి 20 వ్యాపార భూమి ఆరామును ఎక్కడ జేయవలెనని శిఫారసు జేయుచు తిరుచనాపల్లి సెంట్రల్ మెంటు కార్యము ను ముగిసినట్లు ప్రకటించిరి. ఈవేలించుచున్నాడు. ఈయన యోధుమిశ్రు నూటికి 25, 18 క్లియర్ వ్యయ ఎక్స్ ప్రెస్ చేయవలెనని శిఫారసు చేసినట్లున్నాడు. ఈ కార్యము ప్రకారము ప్రభుత్వమునాటి కేరే రు 881, 184 అవాసము రాబట్టును.

జిల్లా బోర్డులో శ్రీ సభ్యురాలు

మిసెసు సి. లక్ష్మిదేవి, ఎ. పి. అనునామె తిరుచనాపల్లి జిల్లా బోర్డులో సభ్యురాలుగా నియమింపబడినది. ఈబోర్డులో ఒక శ్రీ సభ్యురాలు ఒకటగు యిదియే మొదటిసారి (ఆ. వె)

అన్నారీ - లజపతిరాయి పాత్తు

అలహాబాదు మహమ్మదీయులు నిరాకరించిరి
హిందీ మహమ్మదీయ సమ్మేళనమునూర్చి లజపతిరాయి అన్నారీగారు ప్రకటించిన నిశ్చయము లిగి చర్చించుటకు అలహాబాదులో మహమ్మదీయులు బహిరంగభవన జరిగిరి. తంగరావ్రియను చేతుబడిన నిశ్చయాలి సమాజముగా నున్నది లజపతిరాయి అన్నారీగారు చేసిన నిశ్చయాలి పరిగదను తీర్మానమునకుగా నామోదింపబడినది. (ఆ. వె)

స్టేటురైల్వేల మొత్తము - ఆదాయము

దీర్ఘ, పి.బి.వి. 8:—1924 న. జనవరి 26 వ తేదీ రవకు స్టేటురైల్వేల మొత్త ఆదాయము 218 కోట్లు ఈకాలమునకు సరిగా 1922-23 సంవత్సరములో వచ్చినదానికంటే 5 లక్షలు తక్కువ (ఆ. వె)

జో బు లు

పశ్చిమకృష్ణాజిల్లా ఖద్దరుబోర్డు

బెజవాడ

ఈ దినమున గణకముచేసినవారిని కార్యనిర్వాహకసభ్యునిగా నేర్పాటు చేసికొని సదరు బోర్డుకరవున యాజిల్లాలో ఖద్దరు అభివృద్ధిమిత్తం కావలసిన పనులు నెరవేర్చుచున్నామని నడవబోయే కరవున బెజవాడలో ఒక భౌండారము పుయటబడుచున్నది. నడవబోయేతాలూకు సామూహికై రాలు స్వాధీనమున దురుగొని పనులు జరుపుటకును, ఏర్పాటుచేసివారు. ఇది వరలో పశ్చిమ కృష్ణాజిల్లా కార్యనిర్వాహక సభ్యులను యావత్తు జిల్లాకార్యనిర్వాహక యా బోర్డువారికి స్వాధీనమున చుట్టచే సదవసభ్యులనుననే ఈ బోర్డుకరవున భౌండారము ఏర్పాటుచేయబడెను. ఈ జిల్లాలో కద్దరు అభివృద్ధిమిత్తం కావలసిన సలహాలు యిచ్చుటకుగాని, సలహాలు పొందుటకుగాని వలయువారు ఈ భౌండారమునందు ప్రతిదినము వుండుం 7 x 10 లగాయకు 10 x 10లవరకు దినమున గణకముచేసిన వారుయందు గనుక కావలసినవారు కచ్చి యాటావనవచ్చును.

ప్రస్తుతం పనిచేయుచున్న పరిశ్రమాలయములకేమి, ఇంకా స్థాపించునట్లు పరిశ్రమాలయములకుగాని కావలసిన సహాయము కోరెయ్యవలయునని నచ్చి కద్దరులు మాట్లాడినది యెప్పుడు చేయబడును. గూడి, బట్టలు, ఏనుగులు యీ ప్రాంతములో అభివృద్ధిచేయు. ఏ పరిశ్రమాలయములోనైనా కరవున కాబడినదిగాని అజిల్లాలో ఖద్దరుకరవున యెవల అట్టివారిని ఖచ్చియెట్టుటకు తన సహాయము చేయుటకును, యాజిల్లాలో ప్రస్తుతమున్న అన్ని సహాయము ఖచ్చి బాన్సిగా నుండును యిదిగరకును తెప్పించుటకును కూడా ఏర్పాటు జరుగుచున్నది. ఈ వ్యవహారము లాభముకొరకు ఏర్పాటు అయినదికాదు గాన ప్రజలకు కావలసిన స్వతంత్రములు వర్తరా యిచ్చట సరసముగా కొరకును.

అద్దేపల్లి వేంకటగర్వాధ రామశేషయ్య.

ఆంధ్రదేశము - హిందీప్రచారము

ఆంధ్రదేశమునందు కడచిన అయిదు సంవత్సరములనుండి యు ప్రయాగసాహిత్య సమ్మేళనమువారి కరవున హిందీ ప్రచారము జరుగుచున్నట్లుల వర్తకాపాతకు లండలుకు వికదము. అట్లుగాక యిప్పుడు ఆంధ్రదేశము తరపున ప్రత్యేకముగా నొకసంఖ్య వెల్కొల్పబడినది. ఇకనుండు యాసంఖ్యయే ఆంధ్రదేశ హిందీప్రచార సంఘటనభారము బహించును. నూతనముగా వెల్కొల్పబడిన సంఖ్య ప్రయాగసమ్మేళనముతో జేర్చిన పిమ్మట ప్రస్తుతమున్న కార్యాలయము నిర్మితమై అలహాబాద్ సమ్మేళనముతో బ్రతికొనబడెను గల ఆంధ్రప్రాంతీయ సమ్మేళనమే ప్రచారకార్య నిర్వహణకు పూర్తిభారమును బహించును. ప్రస్తుతకార్యాలయమునకు సంబంధించిన స్వయముగా ప్రచార మొనర్చుచున్న ప్రచారకులు వజీరుల తమకరవున హిందీప్రచారమును నడపించుచున్న సంగతులు వారు వెంటనే తమప్రచారవివరమును మా కార్యాలయమునకు బంపిన వారు చేయుచున్న ప్రచారమునకు వలయు సహాయము చేయుగలము. ప్రతిజిల్లా కార్యనిర్వాహక కమిటీయు తమ జిల్లాలో నెడలు హిందీప్రచారమును నడపించుచున్నారో యెట్లు నడి జరుగుచున్నదో పూర్తియగు వివరములు మాకు ఫిబ్రవరి నెలాఖరులోగా నందజేయుదురుగాక. హిందీప్రచార మొనర్చు కర్తవ్యముగానున్నవారు దరు దరఖాస్తులు ఫిబ్రవరి 15 లేదీ గోగా బంపుకొనవలయును. అందు వారెవరు యిదివరకు పనిచేసినదియు యెంతకాలము చేసినదియు, వారెవరు హిందీభిక్షునింపినదియు వారెంతవేతనము గోరుచున్నదియు వజీరుల తర వివరములు కచ్చిక వ్రాయవలయును. ప్రచారకులను గోరువారు తమ రెండువేతన మియ్యగలరో యెంతమంది విద్యార్థులున్నారో మాకు తెలియజేసినయెడల వెంటనే ప్రచారమును ప్రారంభించుదురు. కొందరినవలలోనే ఒక హిందీవిద్యాలయము గూడ బెజవాడలో బెలపబడును. కండిల పృష్టికే కర్మగా గర్వాపహులగా నుండురు.

ఆంధ్ర హిందీప్రచార కార్యాలయము బెజవాడ } మోటూరి సత్యనారాయణ మాస్టేరే కేశవర్ష కార్యదర్శులు

శ్రీ ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రాథమిక పాఠశాల పాఠ్యాంశ సంఘము

తాళ్లపూడి (కృష్ణా)

తృతీయమహాదనసభా ప్రయత్నములు

శ్రీ మహానుభావు విద్యాకాళాబంధుత్రివేద్యులకు శ్రీ నర్ పాత్రోపయోగము ఈ సంఘ తృతీయమహాదనసభ క్రాసవాధిపతియగు నాచార్యులవారి దయాచేసి (తృతీయము ను నడరు లేఖన సంఘకార్యదర్శి పంపున సమాధ్యక్షులచుచు. ఈ శ్రీ ఆనంబు నూర్యకారాణం రాజుగారు కార్యదర్శి వ్రాసిన హెచ్చరికను ఉపాధ్యాయసభయందు ప్రజలు గనునింపగారి యెడల ప్రచురించెదను.

శ్రీ మంత్రివర్యుని ప్రత్యుత్తరము

ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రాథమిక పాఠ్యాంశ సంఘసభకు నన్ను అగ్రాసవాధిపతి నుండుడొకరు మీరు వ్రాసినలేఖ నంది కొనివందులకు మిక్కిలి సంతోషముగా నున్నది. ప్రాథమిక విద్యావ్యవస్థికి దొరకవలసిన అయావచ్చేసి విధానము యొక్క ముఖ్యంశములు మీ సంఘములు తెలిసి యుండవలయును. 500 ప్రజలు గల ప్రతి గ్రామములోను బాలికవిద్యార్థివృద్ధికి కలిగి బడియుండుట యీ దేశమునకున్న ముఖ్యపరమాలలో నొకటి. అందులకును శత్రువృద్ధ ప్రదేశమున కవకమైంది గాను పరిస్థితులకు తగినదిగాను నుండవలయును. పాఠశాలయొక్క ప్రదేశమునుండియే యాబడిలో పనిచేయు సహాధ్యాయుని దేవనవలయును. ఈ విధానముయొక్క ముఖ్యములు మేముగా గ్రామవాసులు గ్రామపంచాయితీలు ఈ పాఠశాలలో జోగ్యము కలిగియుండుటయే. వారి గ్రామ బట్టిలో పాఠశాలకు యొకభాగ మనియు వారి సాధుకరిక అభివృద్ధిని గ్రామజీవనములో కనడవలయు ననియు వారికి నచ్చవలెను. అపాఠశాలయందు శత్రువును పాఠశ్రమములో కెనెరిగియు అందవు గాని పాఠశ్రమ చట్టక డిస్ట్రిక్టు ఎడ్యుకేషనల్ అఫీసుయొక్కయు ఉపాధ్యక్షులయ ఆధికారి యొక్కయు అనుమతి నొందవలయును. గ్రామములో నీ పద్ధతి మీద పాఠశాల విద్యార్థివృద్ధి నూదింపబడినది. ఇది చాలా ఘనకార్యము కొంతకాలమునకు గాని నరిగా కేర్పడెను. ఈ విధానము నరిగా నడుములో వెట్టుటకు ఉపాధ్యాయులు గ్రామవాసులు కంఠాయితీలు దిపాద్దమొటుకో కలిగి కనిచేయు వాధ్యక పాండవలసియున్నది. తమ లాభమునకే జేతులడియ యొక్కయు ప్రజల సహకారములేనిది యాదిధాన మెంతటి యుక్తమైనదైనను కార్యకారిగా నేరను.

కాబట్టి ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రాథమిక పాఠ్యాంశ సంఘసభ కావలసినదే. అందుచే అయా ముఖ్యవిషయములు చచ్చించు నపుడు నే నక్కడనుండుటకు వారు చాల ఆసక్తిగనున్నది. నేనే లేనిది నిర్ణయించగలను. బడ్జెటు సెవెక్ అయిపాద్యేరికు వారు సాధ్యకముని చెప్పజాలను.

శ్రీ ఆచంట సూర్యనారాయణ రాజుగారి హెచ్చరిక

“జిల్లాలో నరియైన కట్టుదిట్టములు లేనిదివరకు జను వర్గమున కొనసాగకు. ఏప్రిలులో నెలలో జరుపుటకు యిచ్చములు చేయవలయును. తాడేల్లిగూడెములో సామ్యసహా లేనిదివరకు ఏలూరులో జరుగగలదా వాగుగ ఆచరింపవలయును. రైలుస్టేషన్ అయి యుండవలయును. సభ జరుపుటకుదు కలగు భారము అది నెరవేర్చుటకు వలయు సదుపాయములు ఆచరింపవలసి యున్నది. చాల అడకీర్తి పడుటయేగాక వారి నగొరవపరిస్థితులు లూపించుడు. ప్రాతినిధ్యము నరిగాజిల్లాకు 15 గురియిన నుండకతీరదు. వాగ్విత్తక వాగ్వింది చనిచేయును.”

వైశేఖలను చదివి మహాసభలు డిశంబరునెలలో జరుగక పోవుటకు కారణములను, ముప్రత్యక్షములను ఉపాధ్యాయులు కొంతకాలమున గ్రహించి సభ్యులను వెంటనే నిర్వాహము చేయవలసినదని పోదరాపాధ్యాయులను ప్రార్థించుచున్నాడను.

తెన్నేటి వేంకటకామేశ్వరరావు,

కార్యదర్శి.

బాలికాహిందీపాఠశాల - కాకినాడ

గాంధీమహాత్ముని విమలదల

గాంధీమహాత్ముని విమలదల 1-8 లేదీ ఉదయమున తర మంతయు వ్రాకినది. మా పాఠశాలయందలి వారికల ఈ సంఖ్య వినిన: తనే తమసంకోచమును తెలియచుచు ప్రార్థనల సభి. సరిగా 12 సంలకు గంగాభాగీరథిసహానురాత్మక దివ్యుని ముచ్చుగాను మా పాఠశాలకు వచ్చిరి. వారికల యొక హిందీభాషలో గాన మొర్పిరి. పిమ్మట గల భాగముచ్చుగాను గాంధీమహాత్ముని విమలదలను గూర్చియు, వారి కల భావకర్తవ్యమును గూర్చియు సహజ గాంధీవాక్కుల కనిపించుములు మాచ్చటి చిరి పిమ్మట తెనగుభాషలో గాంధీమహాత్ముని గూర్చి మ గళగీతముల వాడిరి. వారి విమలదల కారణముగా వాటి మధ్యాహ్నము పాఠశాల మూయబడినది.

గుమ్మడిదల దుర్గాబాయయ్య.

కాకినాడతాలూకా కార్యనిర్వాహకసంఘ కార్యనిర్వాహకసభ

కాకినాడ తాలూకా కార్యనిర్వాహకసభ కార్యనిర్వాహకసభ కాకినాడలో 18-2-24 లేదీ బుధవారము మధ్యాహ్నం ఒంటిపుంటకు స్వరాజ్య ఆఫీసులో జరుపబడును. సభ్యులందరను కచ్చికరచ్చి యందు కార్యచరణమును గురించి ఆలోచింపవలసియున్నది. కావున సభ్యులందరును కచ్చిక దయాచేసి మీ యొక్క సలహాసభమును దేపి సభ దిగ్విజయముగా జరిగింప నోచున్నాను.

విషయములు 1. 1924 సం॥ జనవరినెల లెక్కలను ఆమోదింపుట. 2. కో ఆపరేటివు వ్యాంకులో సామూహిక తీర్తి కొనుటకుగూర్చి. 3. ఆర్థికవిషయములగూర్చి; సామూహిక వసూలుచేయుటకుగూర్చి. 4. రాట్టలు, మాడి, యెరులు, కడళ్లు వగైరా సమ్మెలుచేయుటకు గూర్చి; రాట్టలు, శేత పరిశ్రమల అభివృద్ధిగూర్చి కార్యనిర్వాహక ప్రచారకులను నియమించుటకుగూర్చి. 5. హిందీప్రచారకులను నియమించుటకు గూర్చి. 7. ఇతరవిషయములు.

పారుపూడి సత్యనారాయణ,

కాకినాడతాలూకా కార్యనిర్వాహకసభ కార్యదర్శి.

రహస్యవిప్లవము. అక్షతమగు డిటెక్టివునవల ఆంధ్రదేశమున నిట్టినవల యిదివరకు వెలువడలేదు. దీనిచిత్రపట శోభితము. క్యాలికోబైందు. 274 పుటలు. నెల రు 1-8-0. ఆంధ్రప్రచారిణీ గ్రంథనిలయము. కాకినాడ.

ది కృష్ణాడిస్ట్రిక్టు కో-ఆపరేటివు బ్యాంకు లిమిటెడ్ బందరు

కృష్ణాడిస్ట్రిక్టు కో ఆపరేటివు బ్యాంకుతాలూకా కర్నూ నిగనుండి కార్మికవిద్యను ఈ కృష్ణాజిల్లాలోనే అభ్యసించు విద్యార్థులకు కొన్ని వేతనము లియ్యబడును గనుక కావలసినవారు ఫిబ్రవరి 10 వ లేదీ బోపున దరఖాస్తు కెట్టవలెను.

కోరికవారికి దరఖాస్తు సమకాల పంపబడును. భో॥ పట్టాభి నీతా రామయ్య, కార్యదర్శి.

చుండుకు నూనె నెల సీసా 1-కి రు 0-6-0 ఏ. పి. సహా 0-11-0 ఈ నూనెను రాచిన చుండు పొట్టురాలుట, జిల, గోకుళు పుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెంకటలకు హానిగలుగక చక్కగ బెరుగ గలదు అమ్మతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

వృత్తాంతలేఖలు

కావలి

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఫిబ్రవరి, 4:—నూ గ్రామ కాంగ్రెసు కమిటీవారు, ఖడ్గ రుద్రప్రసాదులను కేయింపి, గురిగా విడిచివేయమన్నాడు. పిరి కార్యాలయమున విఘటనలచేత, రెనికలు, గుడుగుడ్డలు, ధోవతులు దొరకును, శ్రీ గుంటూరు వెంకటసుబ్బయ్యగారు, కాంగ్రెసు కమిటీవారు ప్రచారముగా సంఘము చున్నార. విశేషములతోడనే తమిళ కాంగ్రెసు కార్యక్రమము జరుగుచున్నది.

చిరుతపులి

గతవారమున నూ గ్రామము నొకచిరుతపులి నూ గ్రామము నకు రాగ్రుం 9 గంటలవరకును వచ్చుచున్నది. గ్రామము లో బ్రాహ్మణపీఠిక రెండురాత్రులు వరుసగా వచ్చినది. గ్రామము లందఱు కుప్పిరి చెందియున్నాడు. వచ్చిపోయి వచ్చిన గ్రామములు యేర్పడి వాని కాల్పు కయిల్లిన సాక్షాదని యూరకున్నాడు.

రాజ్ గోలు

(ఒకవిలేఖరినుండి)

రాజమండ్రి తాలూకాబోర్డు

ఫిబ్రవరి, 5:—ఈబోర్డు విభజన కమిషన్ యింటియందు సంచలనము కలుగజేసింది. రాజమండ్రి తాలూకాబోర్డు కింద రాజమండ్రి, రాజోలు, అచలపురం తాలూకాలు చేయున్నవి. ప్రజలు ప్రతితాలూకాను ప్రత్యేకబోర్డు కాలెరని కాంధించుచున్నాడు. ఇట్లుండ, కడపిన బంకు 17-5 లోని ప్రస్తుత తాలూకాబోర్డు విడిచి వేయమని లేఖ నూచించు తీర్మానమున, తాలూకాబోర్డువారు గావించిరి. అదిచేత తాలూకాబోర్డు వోటర్లు పరిలనచేసి తాలూకాబోర్డు తీర్మానమును ఖండించుచు, వెంటనే బోర్డును విడిచివేయలేక తీర్మానమును గావించుచున్నాడు. ఇట్టిసభలో మొదటిది అచలపురం, రాజోలు తాలూకా వోటర్ల కలన యీతాలూకాలోని ముంగిడి గ్రామములలో గావించుచున్నది. దానికి క్లిష్టమైన కారణము గాను అధ్యక్షత వహించిరి. రెండవసభ అచలపురం పాలెం ఫిర్యాదుల ఆచరణయితులచే గావించుచున్నది. మూడవది రేపు సమావేశము కావచ్చును.

ఎలిమెంటరీపాఠశాల ఉపాధ్యాయులు

రాజమండ్రి తాలూకాబోర్డు ఉపాధ్యాయులు తమ లేఖను వెంటనే ముట్టచీపుటవలన చాలాచిక్కుటకు చాలించుచున్నాడు. వారి బోర్డువారు యిచ్చు లేఖముల చాలా తక్కువగా నున్నవి. గ్రామీణ సంస్కృత్యు డిగ్రీబడుల లేఖలు కొన్ని పాఠశాలలకు జననీమూసారము సమీపించుచువుడు చేరినది. కావున తాలూకాబోర్డువారు యిచ్చిన ప్రతినిధిని గెలాఖత కాగానే వారిచేయుట కర్హుల సంబంధించి ఉపాధ్యాయులు సౌఖ్యము గొందెదరు.

నగరం పోస్టు ఆఫీసు

ఇది యీ తాలూకాలోని పోస్టు ఆఫీసులలో పెద్దదిగా నున్నది. ఇంతటివరకు ఒక్కయి:చేరి పుంకయే ఒక్క పెట్టుచున్నాడు. ఇంతటివరకు మరెవరి గుమాస్తా ఏర్పాటు చేయబడినట్లు తెలియుచున్నది. ఈ ఆఫీసులో మనిషిగ: పోస్టు డిపార్టుమెంటులలో ఎక్కువగా నియండును. తమ పోస్టులో యీ ఆఫీసుకు వచ్చు మామూలు మనిషిగ: మాలమున యియ్యకలసిన సాము నలుబదివేలకు తక్కువ వ్రుండదని తెలియుచున్నది. కాకినాడలో పెద్దాఫీసునకు వైస్ యింతయెత్తము లేదట. నగరం డెప్టలో ప్రజలలో, మహమ్మదీయులు, క్రొంది బాతులవారు తమ జీవితములోని ఎక్కువ కాలమును బర్మా చేకూర్చి పరివిధము లగు వర్తకసంబంధమైన పనులలో గడపెదరు. అందుచేత రెంటివార్తకాఖ నగరం పోస్టు ఆఫీసునకు ఆత్మావశ్యక మైనది. ఇదివరలో పోస్టువస్తుల బదలము నున్న రెండు రైతుగారు నగరం ఆఫీసును తొలించుటకు యీ విషయమును గ్రహించి, రెంటివార్తకాఖ క్లర్కులో స్థాపించుట అవసరమని చెప్పి, ఏర్పాటులు కావించెద మని. ప్రజలు

గాంధీమాసము

ఈగాంధీమాసము ప్రాముఖ్యముగా ఖద్దరుమాసము

వర్సింగు కమిటీవారును, అఖిలభారత ఖాదీసంఘము వారును, జేతములో ప్రతిపురుషుడును ప్రతిస్త్రీయును ఖాదీ ధరించునట్లు చేయుటకు గొప్ప ప్రయత్నమును గావించవలెనని విజ్ఞప్తి చేసియుండిరి. జేతములో జరుగుచున్న ప్రస్తుత విచిత్ర పరిస్థితులబట్టి చూచిన యీవిజ్ఞప్తికి తగినరీతి నే ప్రజలచరింప వచ్చునని నమ్మకము కలుగును. కాని శుద్ధజేతము నెరవేరవలెనని సాధారణముగా ప్రజలలో ప్రబలుచున్న ఉత్సాహమునకు తోడు వివిధకాంగ్రెసు సంఘములుకూడ సరియైన పద్ధతులతో ప్రయత్నములుచేసిపని చేయవలెను. కావున యిప్పుడు ప్రజలలో కలిగిన యుత్సాహమును కార్యకారి యగుటకు వెంటనే ఆలోచించి తగినపద్ధతుల నేర్పరచుట మనకు చాల అవసరము.

మనము చేయవలసియున్న పని ద్వివిధము. ప్రథమమున ఒకప్రక్క ఖద్దరువలననే విదేశీవస్త్రములను బహిష్కరింపవచ్చుననియును, అందువలన జేతమునకు ఆర్థికస్వతంత్రముచే మార్గల దనియును, వేరొకప్రక్క ఖద్దరువలననే జేతములో ఆసేతు హిమాచలము వికృతభావముచేకూరి, ఏకదీక్షతో సత్యాగ్రహము నవలంబించి మనము మన గమ్యస్థానమును చేరవచ్చుననియును ప్రజలకుచూపి ఖద్దరుపనియొక్క రాజకీయప్రాముఖ్యతను ప్రజలు తెలిసికొనునట్లు తీవ్రమైన ప్రచారమును సలుపవలెను. ఈప్రచారముతో పాటు, పీలైనయెడల సాధ్యమైనంత తక్కువధరలో చేయగలిగినంత సాగనుగాచేసి చాలకాలము మనునట్టి ఖద్దరును ప్రతిమనుజునకును దొరుకునట్లు చేయుటకు ఏర్పాటు గావించవలెను. ఈపనినిసమకూర్చుటకు నేను కొన్ని నూచన లిచ్చుచున్నాను. వీనికి కాంగ్రెసు కమిటీవారును, రాష్ట్రీయ ఖాదీ సంఘములవారును వారికివచ్చునైన మార్పులను జేయవచ్చును. కాని వెంటనే చర్యనడిపించి గాంధీమాసమున మన ఉద్దేశ్యము తగురీతిని నెరవేరునట్లు చూడవలెనని ప్రార్థించుచున్నాను.

1 ప్రచారము

(ఎ) ఆయాస్థానములలోగల ఆంగ్లేయు, జేకాభాషావత్రికల సహకారమును సంపాదించి ఖరీదుతో సంబంధములేకుండ ప్రతివారును ఖద్దరును ధరింపవలసిన అవసరమును ప్రజలకు నచ్చునట్లు దినదినమును యీకార్యక్రమ విషయములను ప్రచురింపుచుండవలెను.

(బి) రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘములవారును ఖాదీ సంఘములవారును, స్థానిక ప్రధానవాయుకులు వచ్చేనెలలో బయలుదేరి, చుట్టుప్రక్కల పట్టణములకు పల్లెటూరు బోయి ప్రతి గృహమునకు యీఖద్దరు సందేశమును తీసికొనిపోవునట్లు యేర్పాటుచేయవలెను.

(సి) ఈప్రచారమును, పనినిచేయుటకు ఖాదీవలంబియులను ఆనెలకు మాత్రము చేర్చుకొనవలెను.

(డి) ఇంకొక విధమున ఖద్దరుసందేశమును అందజేయుటకు పిలువేనివోట్ల కరపత్రములద్వారాను గోడలకంటించు పెద్దనెద్ద నోటీసుల ద్వారాను పటముల ద్వారాను అందజేయవలెను.

(ఇ) ప్రచారము చేయునప్పుడు కఠినముగాను దౌర్జన్యముగాను మాట్లాడకుండను. సానుభూతితోను దయతోను మాట్లాడినపని నెరవేరునుగాని కఠినముగాను వేరొకరముగాను మాట్లాడిన పనిచెడును.

(ఎఫ్) రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘమువారు జేతభక్తిగల స్త్రీల ద్వారా ప్రచారము నల్పుటకును ఖద్దరుసందేశమును యింటింటికి గొంపోవుటకును ఖద్దరును పీఠులలో అమ్ముటకును స్త్రీవలంబియుల చేర్చుకొనుటకును ఏర్పాటు చేయవలెను.

తాలూకా అధికారులకు చాలా విన్నతములు వుండి, ఇప్పుడీతకు ఫరీతులు తెలిపితి.

అంతర్వేది రథోత్సవము

ఈ తత్సరము యీ నె 18-వ తేదీన జరుగును. దీర్ఘ వాసులు 12-వ తేదీ ఉదయము మొదలు 21-వ తేదీ సార్వమి వరకు నుండెదరు. ఈ సందర్భమున, ప్రవాసీల జేయుటకు యిచ్చుటి కాంగ్రెసు సంఘముల వారి ఏర్పాటులు కావించుచున్నా యి పశ్చిమగోవాకు, గోవాకు జిల్లాలనుండి వాసులకుండల మండి విభిక్తభటులను ఆహ్వానించుచున్నాడు. వీనికి క్షేత్రముగ భావము వన ఏర్పాటు చేయుచున్నాడు.

డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్యంగారు

వీరు యీ నెల 2-వ తేదీన జగ్గి: కర్నాటకం తాలూకా మహానగరం అధ్యక్షత వహించి కన్నడిగము యిచ్చుటి చేచ్చెరి.

(జి) గట్టిగా ఖద్దరును పలుకుబడిలోనికి తీసికొని వచ్చుటకు రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘమువారు దేవాలయముల మఠముల జేతస్థానముల సహాయమునంపాదించుటకు ప్రయత్నింపవలెను. (హెచ్) వసుకుట అను ప్రాచీనప్రసిద్ధకళను మనదేశ స్త్రీలకు ఒసంగుటకును, గృహకృత్యములనువీడి స్త్రీలను పాశ్చాత్య రీతుబోవు అవసరములనండి విముక్తులజేయుటకును ఆర్థికము గాను సాంఘికముగాను ఖద్దరు సహాయముజేయునట్లు గావింప జడుచున్నది. కావున రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘములవారు నిరుపేద రాండ్రగు తమ సోదరీమణులనిమిత్తము దేశములోని స్త్రీలందఱును చేతితోవడకిన నూలతో తయారుచేసిన బట్టలనే ధరింపవలెనని దేశస్త్రీలకు విజ్ఞప్తి చేసికొనవలెను.

(ఐ) వచ్చే గాంధీదినమున ఖద్దరునుస్తుల ధరించియే పాఠశాలలకు కళాశాలలకు పోవలెనని విద్యార్థులు తీర్మానించుకొనవలెను.

(ఐ) ఖద్దరు జనులందఱు అవలంబించునట్లు చేయుటకై ఆమాసమున యూరేగింపులు భజనమండలములు, మేళములు ఏర్పాటు చేయవలెను.

(కె) ముఖ్యస్థానములందు ప్రవర్తనములు ఏర్పాటుచేయవలెను.

(ఎల్) రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘములవారు, అఖిలఖద్దరు లేక స్వదేశీస్తోరులతో ఖద్దరు ప్రదర్శించుటకును తగినట్లు ప్రకటించుటకును ఏర్పాటు చేసికొనవలెను.

(ఎం) నమ్మకమైనఖద్దరును సరియైనధరలకు అమ్మునట్టి డిపోలు, స్టోరులు, విజన్సీలు, వీనియొక్క పేరులపట్టికలను వ్రాసి రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘములవారు ప్రకటించవలెను.

(యె) ఖద్దరును నిలువజేసి వారిదగ్గర నన్నవారికి సరియైన ధరలకు ఖద్దరునిచ్చునట్లును అవసరమై సాధ్యమైనయెడల అరువుకుగూడ యిచ్చునట్లును ఏర్పాటుచేయుటకై రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘములవారు దేశభక్తిగల ఘరములకు వర్తకులకు, పాశ్చాత్యరీలకు, వ్యాపారులకు విజ్ఞప్తులను పంపవలెను.

(2) ఖద్దరుదొరుకునట్లు చేయుట

(ఎ) గాంధీమాసమున ఆయాస్థానములందుగల ప్రజలకు చాలినంత నమ్మకమైన ఖద్దరు ఆయాపట్టణములలోను ప్రదేశములలోను కలదాయని రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘములవారును ఖాదీ సంఘములవారును విచారణచేయవలెను.

(బి) ఆయాప్రదేశములందుగల ప్రజలకు చాలినంతఖద్దరు లేనట్లువంటి జిల్లాకాంగ్రెసుసంఘములవారికిని ఖాదీ సంఘముల వారికిని రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘములవారు సప్లముజేయునట్లు ఏర్పాటు చేయవలెను.

(సి) ప్రజలకు ఖద్దరుసప్లముజేయుటకు కొన్ని ప్రదేశములలో కాంగ్రెసుసంఘములుగాని, విజన్సీలుగాని, డిపోలుగాని లేనిస్థానములందు చిన్న ఖద్దరు డిపోలను పెట్టుటకు గాని లేక బాధ్యతగలిగి యుద్యమమునకు సానుభూతిపాత్రుల సహాయము చేయగల ఏవర్తకుని యింటగాని లాయరు యింటగాని తదితరుల యింటగాని ఖద్దరును నిలువజేయుటకు రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘము వారు ఏర్పాటుజేయవలెను.

(డి) ఇంటింటికీతిరిగి వారివారి ప్రదేశములలో ఖద్దరు నమ్ముటకుగాను వలంటీరులను చేర్చుకొనుటకై చిన్న ఖద్దరుసంఘములవారిని రాష్ట్రీయ ఖద్దరుసంఘమువారు పిలువవలెను.

(ఇ) ఈ పనినిజేయుటకై ఎక్కువమంది పురుషులను స్త్రీలను జేర్చుటకు ఖద్దరునమ్ముట లాభకారిగను కులాసగను ఉండునట్లు రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘమువారు కొన్ని పద్ధతులను కనుగొనవలెను.

(ఎఫ్) రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘమువారు కొన్ని కొన్ని పోట్ల యెక్కువైన ఖద్దరును స్వాధీనపరచుకొని, అక్కడక్కడ తయారైన ఖద్దరుదొరకటవంటి ప్రదేశములకు పంపుచుండవలెను.

(జి) ప్రచారముచేయుటవలనగాని ఖద్దరును నిలువజేసి అమ్ముటవలనగాని యీకార్యక్రమములో సహాయముజేయుటకై దేశముయొక్క ఆర్థిక లేక రాజకీయనిమిత్తకై పనిచేయుచున్న సంఘములయొక్క గాని మరియే యితర యేర్పాటులయొక్క గాని సానుభూతిని రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘమువారు సంపాదించవలెను.

అర్థము

ఈపనులను ఆచరణలో తెట్టుటకై నిపులను సమకూర్చుటకు రాష్ట్రీయ ఖాదీసంఘమువారు విరాళములుగా గాని లేక వడ్డీలేని, అప్పులిచ్చుటగాగాని సహాయముచేయు మని అన్నివిధముల రాజకీయాభిప్రాయములవారిని అడుగవలెను.

ఈ విషయమున నేను మీకు యేనిధిమైన సహాయము నైనను చేయగలనని తోచినయెడల వాకార్యాలయ చిరునామాకు వ్రాయవలెను. ఆశ్రయము, సభ్యుడి.

కాపు, బెల్లాము, శంకరలాలు జి. బ్యూంగరు, 5-2-24. అఖిలభారత ఖద్దరుసంఘము.

చెన్నపురి బజారుధరలు

ఫిబ్రవరి 11 వ తేదీ సోమవారము

(1) తానెములు

తానెములు	రూ 1-కి	రూ 45.0-0	రూ 55.0
మీసము	రూ 1-కి	రూ 12.0-0	రూ 14.0 0
మీసము	రూ 1-కి	రూ 16.8-0	రూ 17.1
మీసము	రూ 1-కి	రూ 16.8-0	రూ 17.0-0
రాగులు	రూ 1-కి	రూ 23.0-0	రూ 24.0-0

(2) కత్తి తానెములు

కత్తి తానెములు	రూ 1-కి	రూ 12.0-0	రూ 18.4
మీసము	రూ 1-కి	రూ 10.8-0	రూ 10.12
మీసము	రూ 1-కి	రూ 12.8-0	రూ 12.18-0
మీసము	రూ 1-కి	రూ 12.0-0	రూ 12.12
మీసము	రూ 1-కి	రూ 14.0	రూ 7.8-0

(3) నూనె వస్తువులు

నూనె వస్తువులు	రూ 1-కి	రూ 170.0-0	రూ 175.0-0
నూనె	రూ 1-కి	రూ 14.0-0	రూ 26.0-0
నూనె	రూ 1-కి	రూ 60.0-0	రూ 62.0-0
నూనె	రూ 1-కి	రూ 55.0-0	రూ 58.0-0
నూనె	రూ 1-కి	రూ 148 మి.కె.నూనె	రూ 185
నూనె	రూ 1-కి	రూ 150.0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చిల్లర వస్తువులు	రూ 1-కి	రూ 210.0-0	
చిల్లర వస్తువులు	రూ 1-కి	రూ 165.0-0	రూ 170.0-0
చిల్లర వస్తువులు	రూ 1-కి	రూ 90.0-0	రూ 105.0-5
చిల్లర వస్తువులు	రూ 1-కి	రూ 45, 60	రూ 60, 70
చిల్లర వస్తువులు	రూ 1-కి	రూ 50.0-0	రూ 65.0-0
చిల్లర వస్తువులు	రూ 1-కి	రూ 85.0-0	రూ 86.0-0

(5) ఇనుము

ఇనుము	రూ 1-కి	రూ 82.0-0	రూ 88.0-0
ఇనుము	రూ 1-కి	రూ 84.0-0	రూ 85.0-0
ఇనుము	రూ 1-కి	రూ 86.0-0	రూ 44.0-0

(6) లోహములు

లోహములు	రూ 1-కి	రూ 78.0-0	రూ 82.4-0
లోహములు	రూ 1-కి	రూ 24.8-0	రూ 25.0-0
లోహములు	రూ 1-కి	రూ 16.4-9	
లోహములు	రూ 1-కి	రూ 272.0-0	రూ 275.0-0
లోహములు	రూ 1-కి	రూ 314.0-0	రూ 316.0-0
లోహములు	రూ 1-కి	రూ 55.0-0	రూ 55.10-0

(7) రంగులు ఆలిజరైను

రంగులు ఆలిజరైను	రూ 1-కి	రూ 20.0-0	రూ 110.0-0
-----------------	---------	-----------	------------

కథలపుస్తకములు.

బొక్కుకట్టి 4 అణాలు.

- 1 బాలసాహిత్యము, 2 నూరు వివేకకథలు
- 3 రేమిక్స్ పాఠ్యపుస్తకము, 4 యుక్తికథలు
- 5 మర్యాదరామన్నకథలు, 6 తెనాలిరామలింగం
- నాథకథలు, 7 నిజమైన కాశీమణిలు 1 భాగము
- 1-8-0, 2 భాగము 1-8-0, 8 బుద్ధికథలు 0-8-0,
- పంజాబుకథలు 0-12-0.

వలయువారు:- మంజువాణి ముద్రాక్షరశాల, ఏలూరు.

గురునాథ ఔషధాలయము

దేశీయ ఔషధములు, ధాతుభక్తి పోషించును. అతిమౌనము మూత్రవాహనము సంబంధించి వ్యాధులు, నెర్రోగము మొదలగువాటిని అనుభవముగా వాడుచున్నాము. మలబద్ధమును పొర్రోలి, ఆలీని పోషించును. పిత్తసంబంధమైన వ్యాధులు వాయు, కఫము మున్నగువాటిని ఖండించును. ఇతన్నియొక్కాగ జేమామునకు బలమును, మందీర్తమును యిచ్చుటలో దీనికి సమాప్తమైన టానిక్ ఏదీయులేదు. స్వస్థము, ఆరోగ్యము, వాయు, ముక్త మొదలగు భస్మములు యిందు చేయున్నవి. వస్తువు కర్మమును పొర్రోలియును దీనికి సమానమైన దేదీయు లేదు.

15 దినములు ఔషధముగల బుడ్డి 1-కి రూ. 8-0-0

1074 వి. ఎస్. ఎస్. ఎస్. ఎస్. ఎస్. ఎస్.

34, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

శ్రీ మహాపాథ్యాయ వేదం
వేటరామశాస్త్రిగారిచే రచింపబడిన
“ప్రతాపరుద్రీయ” నాటకమున
గొప్ప పోటీపరీక్ష

ఈ రాష్ట్ర ప్రజల ముందు బంధువు. పతాప. యుగంధ, విద్యాభ్యాస, చెరువు, జూరన, పేర, పల్లిభూమిలకు వరక కంకణములను, మొత్తమున రాగున్న సమాజమునకు వెండిదాసు (రూ 150 నొసగుటకు) వివరములు యిందును మనవిజేసికొందు. “సమాజములవారే, గ్రంథకర్తనుండియు, కృష్ణాకర్తలుగారి నుండియు అనుభవించవలయును.” (కేంద్రవాచకము) చి. రూ. నూ. కు పంపింపవలె నిలువదలచిన, యారదాంధ్రరాష్ట్రమునందలి (పాదరాజుడు రాజ్యలోని తెలుగు జిల్లాలకు) నాటకసమాజములవారు జాబువాసిన సకలము మనవిజేసికొందును. (సంవత్సరము రూ 40- అధికమును నాటక సమాజములైన మరాఠీ, పంజాబు, పాగోరు, తమ తమ యుక్తములను చూచినచో, అట్టి కేసుల ఫలములను, అవసరము ఇతర సంకతులను సమర్థించుకొందును. ఏకటణమునో ఏకమునో ఈ ప్రకారము మునుననే యిందును తెలియజేయుట.

జమ్మలమడక పూర్ణానందం, c/o వేదాంతం శంభుశాస్త్రిగారు గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

క్రిష్ణామగర్ వర్క్సు, లిమిటెడ్
మచిలీ పట్టణము

మచిలీపట్టణంలో యాకంపెనీవారిపల్ల నూతనంగా స్థాపించబడిన శుభవార ఫ్యాక్టరీ తయారైనది. యిందులో స్వచ్ఛమైన శుభవార చేయబడుచున్నది. యాకంపెనీ అనేక వోల్టేజీలను చేస్తున్నది. విద్యుత్తునుండియు శుభవారముగాని యాకంపెనీ యితర వోల్టేజీ తయారయ్యే శుభవారముగాని యిది ఏదీయదు. దీనికి చాలా ప్రత్యేకముగా వుంటున్నది. యిందులో మొదట వారిచేయించబడిన పేర్లు యవస్థను పూర్తికావడం. యింకా మరొకటి పేర్లు వారిచేయబడుతున్నది. ఈ వర్క్సులలోని డైరెక్టర్లు మిటింగులో నిర్ధారణ కావడం దీని యిప్పుడు పేర్లు వేరువేరుగా కింద అనగా వీర్లు యిప్పుడు పేర్లు వేరువేరుగా వున్నాయి. అనేక ఎలక్ట్రిక్ పేర్లు యిప్పుడు వేరు. కావలసినవారు త్వరపడవలెను. వివరములు కంపెనీ అధికారుల వాసి తెలుసుకోవలయును.

క్రిష్ణామగర్ వర్క్సు, లిమిటెడ్
తపాల పెట్టె నెం 11 మచిలీపట్టణం

మా ఆజీర నివారిణి

పులితేపును, అజీర్ణము మొదలగు నవి కొద్దికాలమునుండియు, లేక బహుకాలమునుండియు పున్నప్పటికిని, బాధతోకూడ నున్నప్పటికిని లేపుక కుదురును. మంచిజీర్ణ శక్తిని, ఆకలిని కలిగించును. పిత్తము, మలబద్ధకము మున్నగువాటిని రూపుమాపును. ఔషధమును సేవించుటకు మిక్కిలి రుచిగా నుండును. ఆజీర్ణ వ్యాధిగలవారు ప్రతి యొక్కరు దీనిని వాడుట మంచిదని అనేకవైద్యులు సలహా నిచ్చియున్నారు. బుడ్డి 1-కి ధర రూ. 3/- కావలసినవారు ఈదిగు విలాసములకు ఆర్డరులు శుభవారయ్యను.

శ్రీ కృష్ణ బ్రదర్స్

3361 తపాల పెట్టె నెం. 166.
323, తంబుకెట్టి ఏథి, మద్రాసు.

కపవారి

సీసా 1-కి రూ. 1.0-0 వి. పి. సహా రూ 1-6-0
దగ్గర క్వాసకోశములను బలహీనతలను ఏర్పడును. ఇది అనేకవిధముల కైత్యములను ఏర్పడిన దగ్గర. శిశుకాలమున ప్రయోచించు దగ్గర. క్వాసకోశముల నూర్చు నాళములను ఏర్పడుదగ్గర. ఈ బృహత్తు, ముందుగా దగ్గర సేవించవలసిన యిది దగ్గర విధములు బట్టి యిందును. అమృతాంజనం దీపో, మదరాసు - బొంబాయి.

సవిన గ్రంథములు సవిన గ్రంథములు
అచ్చగుచున్నది. అచ్చగుచున్నది.
ఇతిహాస గ్రంథములు ఆంధ్రదేశ ఆంధ్రజిత్ గ్రంథము లిదివరకులేవు
గ్రంథకర్త:- వేలూరి సత్యనారాయణగారు చెర
సాలావాస మనుభవించుచు వ్రాసిన గ్రంథములు
వరాసు విస్తవము

మహాత్మ మైన విషయము. “సంకల్ప మై, మృదువుడు మై గంభీరమునై శైలి ఇతి హాససన్నిధులగు మహాత్ముల జీవితము లతో నలరారునది.
పరాక్రమము దుష్టవిరోధక పరిపాలనమును బహుశా తెలు స్యాత్మకత్య సమరమునలపి దిగ్విజయమును బడసెడియు, పరాక్రమ భూమికును, దమయేలియు, నగలూ యాస్పపా లునెట్లు శిరశ్చేదమునల్పి ప్రకాస్యమికమును బ్రతిష్ఠించెడియు గంభీరమునై శైలితో వర్ణించబడినది.
లూ యీ భూపాలమేరిలముల శిరశ్చేదన కృతాంతము చాస్తేలుదర్ల విధ్వంసకథనము, అలలా సంకల్ప దిగ్విజయాయాత కాల్దేవీర యాకతిచరి, స్యాత్మకత్యదేవి పానములకడ, తనయు గురుల బలిరాన మొసంగిన సాహసవిధానము, పరాక్రమ రణ (బాధి, వారల ప్రకాస్యమిక సంరక్షణకై వారలొనర్చిన రణప రంపము, వారల స్యాత్మకత్యరాంధ, మిరాజో, దామిన; మారటు, కోబస్పేర, మున్నగు పరాసు విప్లవీకరణ కార్యోన్నతి స్యాత్మకతకు, యిందు చిత్రించబడినవి. వరాకు దేశకల చిత్రపటములు గలవు.

రూ 0-14-0 మాత్రమే 800 ప్రతులు గ్రంథము

స్వాతంత్ర్య విజయము

ఇందు యిటాలియా, కొరియా ద్వీకల్పములు యందును, ఆమెరికా, విర్జినియా, ఇంగ్లాడు, పోలండు, రష్యా, హంగేరి, హాలెండు, చీనా, ఇండియా రాజ్యములందును కేసిన స్వాతంత్ర్యమరములు భావగర్భితమునై శైలితో వర్ణించబడినవి మాజీవ గారి వాల్మీ ఆలంజితుండా లాభీకృతుడు, దీవీరీరా మాక్వీనీ, సస్యముసేన; రీ. తాంతియాటోపి, షక్తిభాయమున్నగు; క్షో ధారకుల చరిత్రలందు చిత్రంపబడినవి. స్యాత్మకత్య సభిషిండు ప్రతి భారతమాత బిడ్డను జదివి తీరవలయును

రెండు సంపుటములు సంపుటము రూ 0-12-0

తేకటముల కిత్రపటము అందును.
మేనేజరు ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ప్రెస్సు బెజవాడ
తేక
గ్రంథకర్త ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు కార్యాలయము
బెజవాడ

సక్సన్ దంతచూర్ణము
ఈ చూర్ణము దేశీయవస్తువులతో తయారు చేయబడినది.
కళ్ల సంబంధమైన వ్యాధులన్నిటిని పోగొట్టును.
దబ్బి 1-కి 2 అణాలు. దబ్బా 1-కి రూ 1-4-0.
టి. ఎస్. స్వామినాథశాస్త్రి,
2 ఎ. ఆలంగాతా పిల్లెట్టి, తిరుల్లి క్కేడి, మద్రాసు.

రత్న పురుషలేహ్యం
కుకవస్త్రమును కత్తిక తగ్గించుక. బలహీనతపోగొట్టి, బల ము కలిగించును. కుకమేహమువల్ల కచ్చివదగ్గ, మూత్ర రోగము అకూడా యామందువల్ల తగ్గును. నుఖవ్యాధులకులన చెదీనరక్త మును పొగుకరును. తే రూ 2-4-0.
శగ లేహ్యం
ఏకాశక్తినైన తగ్గించు ఆహారము. కధ్యములేదు. దబ్బి రూ 1-8-0 అ.

పట్టాభిరామవైద్యశాల
రాయవరం- గోదావరిజిల్లా.

బడికిపోవు పిల్లల తండ్రుల
కొక వరప్రసాదము
మా “ఎమెట్” పుకలను శైల్ హాసునుండి
క్రింద కడవేసినను పుకలనే పగలవు. 1
ఈ దిగుర తెలిపినవారికి వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.
Messrs T. H. Khanna
22, Linga Chetty Street, Madras.

అమృతాంజనము

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపొట్ట బాపును, సార్వభౌమపుల బారదోలును, వాపుల రూపుమాపును బెణకుల భేదించును పోట్ల బోగొట్టును కీళ్ల నెప్పుల బారదోలును దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును. వేలకు వేలు విక్రయము.

కఫహరిచూర్ణము

జీర్ణరసాయనము

జ్వరహరి

చిన్నదబ్బి 1-కి 0-9-0 (6 దబ్బిల మందుగలది) 1-కి రు 2-0-0

ఈ చూర్ణము కుమారికలచే చేయబడినది.

వగ్గు, ఉబ్బునము, కా: పీస, తైల్యజ్వరము మొదలగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంటనుంచుకోవట మంచి.

అర్థమువలన భుజించిన కస్తునము రక్తమువలన సుగా మారవు.

అజీర్ణము మిగిలిన రోగములకు కారణము. దీనివలన జీర్ణకోశము

లంబ రక్తస్రావము క్రమముగ కలిగి దుర్బల మేర్పడి ఆయువు క్షీణించును. 26 మూతల దబ్బి వెల రూ 1-4-0.

సీసా 1-కి వెల 0-12-0. వి. పి. సహా 1-2-0

జ్వరహరిని అయిదుపూటలు సేవించిన పట్టు విడుపు జ్వరములు. చలి పురాణజ్వరములు మొదలగు సమస్త జ్వరములు మానను. అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

బలహీనము, వరముల బలహీనము

రక్త హారి

మొదలగు వాటికి.

Deschiens' syrup

నిరపున ఉపయోగించును.

ఇది, ఆరోగ్యమును, బలము, నియంత్రణపడియు, 30,000 వైద్యులబిచ్చుకొనియున్నాను. డిస్పెన్సరీ, పారిస్ అను మార్కును, గమనించుము. ఎక్కడను చిక్కును.

Delightfully Refreshing.

For Health and Beauty.

“ERASMIC”

SOAPS & PERFUMES.

“ERASMIC” Perfumers, LONDON. PARIS.
To Be Obtained From All Stores & Dealers.

పాశ్చాత్య మెంకటాచలపంపితులుగారి లోకామయహర కస్తూరిమాత్రలకై ఒకగబిసిన వేస వేలు యోగ్యతాపత్రికలలో కొన్నిటిని ఈ దిగువ తెలిపియున్నాము.

(1) మ. చాక్లర క్రాఫ్టర్, డెల్టా ఆయుర్వేద యూనివర్సిటీ గ్రాడ్యుయేటు. ఎన్. వై. ఇన్ స్టిట్యూటు ఆఫ్ నైస్సు యూనివర్సిటీ స్టేట్స్ లో ఆఫ్ ఆమెంకా వి. ఎన్. ఆఫ్ ది కానిటర్ ఇన్ స్టిట్యూటు లండన్, కన్ కల్టింగు కమిటీ, ఎయిర్ లేన్ 10, 2 బొంబాయి:— మీ లోకామయహర కస్తూరి మాత్రలకు ఉపయోగించిన దానిలో క్యాసోచ్చాపూల గృత్యాసము, అజీర్ణము, మలబద్ధము ప్రక్కల నొప్పి, కడుపునొప్పి, జ్వరములు, పిల్లలయిబ్బము మొదలగునవి గుణమైనవి.

(2) మ. వి. ఎన్. అచ్యుతాంబ, సీనియర్ డక్టర్, కానిటర్ కమిషనరు, మైసూరు కర్నూటం, మైసూరు:— మీ లోకామయహర కస్తూరి మాత్రలకు లోకామయహర కస్తూరి మాత్రలకు సేవ ఉపయోగించియున్నాను. మిక్కిలి గుణముగనున్నది.

(3) మ. కే. కే. విక్టోరియా కమిటీ చిప్సా చక్ర డిస్పెన్సరీ, 9-41 వీధి బాక్స్ బహు, రంగూను. బర్మా:— మీ లోకామయహర కస్తూరి మాత్రలు, నాజీను, నాజీన్లకు కచ్చువును రోగులకును సంపూర్ణమైన

(4) మ. లార్ సెంగు, మీసే, కబ్ ఆస్పిటల్ సర్జన్ సిరోహి, రాజపుటానా. కృష్ణ నిర్మించి.) మీ లోకామయహర కస్తూరి మాత్రలకు సేవ ఉపయోగించుచున్నాను. చాలగుణముగానున్నది. రక్తమును 12 వేలసంవత్సరములు 18 థర 0-4-0, 6 బుడ్లు 1-4-0 పోస్టాజ్ చేయ.

పాశ్చాత్య మెంకటాచలపంపితులు, వైద్యశాలాధికారి, ప్రధాన వైద్యులు, శ్రీ సీతారావు వైద్యశాల, మైసూరు.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

ఈ అత్యుత్తమమైన జర్మనీ గారడి, యోగ్యమైన హస్తలాభము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రకాస్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లడిక కిరీటులు విశిష్ట విశేషవిద్యలు గలవు. ఇంకే గాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, కరీములైన రుబాయుచేత మాటలాడుచుట భూమిపైన గజముయెత్తిన గాడితో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విశిష్టములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీని వెల రూ 4-0-0 లు. (211888.8)

డి. ఆర్. జనార్దనరావుగారు, లింగోలు, గుంటూరుజిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము.

చాకులు - తాళములు

మంగళికాత్తులు.

అగ్రహారములచే చేయబడినవి. సేలయినవి.

వంటనే ధరలక్కంటలాగున క్రాయము.

వి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్

కట్టెలు అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc.

8081 పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా)

తెలంగాణ ప్రభుత్వం: “ఇంద్రజాల” పెద్దాపురం

అందరును వాడతగిన

మామదన మంజరి టానిక్ మాత్రలు

పిటినివాడుకుచే అయిదున్ను, అంతుము, ఆరోగ్యము మొదలగునవి. వృద్ధియగును, అన్ని రకముల వ్యాధులకు ఎట్టి స్థితిలో నైనను మంచిగుణము నిచ్చును 40 మా గల బుడ్డి 1-కి థర 1 వైద్యవిద్య కాలసినకార క్రాసిన ఉచితముగా పంపిండును.

రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ

27 వైకాబాబురోడ్డు, మద్రాసు.

దేహము

అందువిషయమున అవరిమిత మగు

జాగ్రత శ్రేయస్కరము. అట్లు ఆరోగ్యము

కురమానంద ముని ఎల్లరున్నూ చెప్పుచున్నా

రు కదా, ఇందుగూర్చు

ఆలంకృతగ్రహము, తి డింకా

క్రమం 32 కి రూప

మాత్రలు చిన్నివి గాని అమృతగుణములు

• వాటిల్లురు. 219

సర్వములగాను:—

ఆలంకృతగ్రహ మౌషధాలము

126 బ్రాడ్వే, న్యూయార్క్

అని వాయండి.